

FORSVARSAKADEMIET

SYDSUDAN

KULTURLANDESTUDIE

Af Premierløjtnant, Sprogofficer i arabisk Kevin Bo Beier &
Cand. Soc. i International Sikkerhed og Folkeret Line Drewes

KULTURLANDESTUDIE

SYDSUDAN

Af Premierløjtnant, Sprogofficer i arabisk Kevin Bo Beier &

Cand. Soc. i International Sikkerhed og Folkeret Line Drewes

© Forsvarsakademiet

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med aftaler mellem Forsvaret og Copy-Dan. Enhver anden udnyttelse uden Forsvarsakademiets skriftlige samtykke er forbudt i følge gældende lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug ved anmeldelser

København oktober 2015

Forsvarsakademiet

Svanemøllens Kaserne

2100 København Ø

Tlf.: 3915 1515

Redaktører: Orlogskaptajn Poul Martin Linnet og Kaptajn Lars Andreasen

Grafisk Design: FAK

ISBN: 978-87-7147-116-8

Oplag: 60

Forsvarsakademiets forlag

Indhold

Resumé	6
Forkortelser og betegnelser	9
1. Introduktion til kulturlandestudiet	10
1.1. Det danske forsvars rolle.....	10
1.2. Formål med kulturlandestudiet	12
1.3. Teoretisk tilgang og struktur	12
1.4. Kulturel kortlægning.....	13
2. Faktuelle forhold	17
3. Historisk introduktion.....	19
3.1. Turko-ægyptisk æra (1820-1896)	19
3.2. Anglo-ægyptisk æra (1896-1953).....	19
3.3. Sudanesisk uafhængighed og centralregering (1953-1972).....	20
3.4. Regionalregeringen i Sydsudan (1972-1983)	21
3.5. SPLA og Den anden Borgerkrig (1983-2005).....	22
3.5.1. Grundpillerne i strategien for at håndtere Sydsudan:.....	23
3.5.2. Fraktioner i SPLA	24
3.6. Sydsudans uafhængighed (2005-).....	24
3.7. Borgerkrig i Sydsudan (2013-)	25
4. Den fysiske dimension.....	27
4.1. Introduktion	27
4.2. Store byer og handel.....	28
4.3. Vigtige naturressourcer	29
4.4. Landets opdeling	29
4.4.1. Opdeling efter administrative distrikter.....	29
4.4.2. Opdeling efter etniske grupper	29
4.5. Opdeling efter levevilkår.....	30
4.5.1. Det grønne bælte	31
4.5.2. Kvæglandet.....	32
4.5.3. Jernstensplateauet.....	32
4.5.4. The Sudd (Barrieren)	33
4.6. Fødevarsikkerhed, -vaner og -hygiejne	34
4.7. Bygninger	35
4.8. Klima og årstider	37
4.9. Adgang til vand, strøm og brændsel.....	37
4.10. Infrastruktur og kommunikation.....	37
4.11. Sammenfatning	39
5. Den økonomiske dimension.....	40
5.1. Introduktion	40
5.2. Formel og uformel økonomi	41
5.3. Udbredt fattigdom og underudvikling.....	41

5.4. Olie og andre naturressourcer	41
5.5. Privatøkonomien	42
5.6. Sikkerhedssituations indvirkning på den økonomiske situation	43
5.7. Udenrigspolitiske indvirkninger på den økonomiske situation	43
5.8. Problemer med kriminalitet, smugling, korruption og krybskytteri	44
5.9. Kvæg som et symbol på rigdom	44
5.10. Problemer med børnearbejde.....	45
5.11. Sammenfatning	45
6. Den sociale dimension	47
6.1. Introduktion	47
6.2. Kulturel diversitet og tilgang til den sociale dimension	48
6.3. Faktorer af relevans for forskellige roller og medfølgende position.....	50
6.3.1. Samfundsroller.....	50
6.3.2. Alder.....	51
6.3.3. Køn	51
6.3.4. Slægtsskab og klaner.....	52
6.3.5. Samfundsklasser.....	52
6.3.6. Etnisk og religiøs gruppering	52
6.4. Karakteristik af de lokales væremåder og sociale normer.....	52
6.4.1. Ægteskab	52
6.4.2. Spiritualitet og overtro.....	53
6.4.3. Bolig og påklædning.....	53
6.4.4. Vaner og normer hos stammerne.....	53
6.5. Sammenfatning	53
7. Den politiske dimension	55
7.1. Introduktion	55
7.2. Sydsudans politiske systems historie	56
7.3. Den udøvende magt.....	56
7.4. Den lovgivende magt	57
7.4.1. Politiske partier og pladsfordeling i Sydsudans underhus i 2013	57
7.5. Formelle magtfigurer.....	57
7.6. Uformelle magtfigurer	57
7.7. Indenrigspolitiske udfordringer.....	58
7.7.1. Korruption, nepotisme og tribalisme	58
7.7.2. Infrastruktur	58
7.7.3. Fødevarer sikkerhed	58
7.7.4. Olieafhængighed	58
7.8. Udenrigspolitiske udfordringer	60
7.8.1. Grænsestriden med Sudan	60
7.8.2. FN tilstedeværelse	60
7.8.3. USA, England og Norge.....	62
7.8.4. Kina.....	62

7.9. Retssystemet.....	62
7.9.1. Det statslige retssystem	63
7.9.2. Det traditionelle sædvaneretssystem	63
7.10. Militære forhold: SPLAs interne splittelse	63
7.11. Militær kapacitet og udfordringer	63
7.12. Sikkerhedssituation	64
7.13. Internt fordrevne og flygtningelejre	65
7.14. Børnesoldater.....	66
7.15. Sammenfatning.....	66
8. Tro og symboler	68
8.1. Introduktion.....	68
8.2. Trosretninger i Sydsudan.....	68
8.3. Kort introduktion til Kristendommen.....	70
8.3.1. Biblen.....	70
8.3.2. De ti bud.....	70
8.3.3. Kirken, gudstjeneste og dåb	71
8.3.4. Retninger indenfor Kristendommen.....	71
8.4. Kristendom i Sydsudan	72
8.5. Animisme og naturreligioner.....	73
8.6. Islam i Sydsudan.....	74
8.7. Tabuiserede områder	74
8.8. Sammenfatning	74
9. Råd og vejledning til adfærd	76
9.1. Introduktion.....	76
9.2. Generelle råd	76
9.2.1. Politik og religion.....	76
9.2.2. Forholdet mellem kønnene	76
9.2.3. Mad og bordskik	76
9.2.4. Fotografering.....	76
9.2.5. Sanitetsforhold.....	77
9.2.6. Priser	77
9.2.7. Sprog.....	77
9.2.8. Respekt for ældre	78
9.2.9. Imødekommenhed	78
10. Litteraturliste	79
10.1. Bøger og artikler	79
10.2. Rapporter.....	79
10.3. Websites.....	80

Resumé

Kulturlandestudiet har til formål at beskrive generelle kulturelle træk i et område og generere viden, som kan optimere muligheden for at inkorporere kulturelle forhold som en del af de analytiske overvejelser i forhold til en mulig indsats i området. Dette kulturlandestudie omhandler Sydsudan og beskriver kulturelle faktorer, som er centrale for, at man kan opnå forståelse for området og hurtigt sætte sig ind i landets generelle kulturelle forhold. Nedenstående er et resumé af den centrale historiske, fysiske, økonomiske, sociale, politiske og trosmæssige dimension af Sydsudan, som studiet behandler.

Sydsudan er beliggende i Centralafrika. Landet er lidt større end Frankrig, og der bor omkring 10,6 millioner mennesker. Historisk har arkæologiske udgravninger fastslået, at der allerede for adskillige tusinde år siden levede mennesker i Sydsudan. Disse første stammer levede af fiskeri og jagt samt af indsamling af vilde bær og planter. De var panteister og troede på, at alle levende ting har en ånd.

Sydsudan blev først en uafhængig stat i 2011. Før det var landet en del af Sudan. Op til uafhængigheden har den del af Sudan, som i dag hedder Sydsudan, været under kontrol af forskellige eksterne og interne aktører. I 1800-tallet var Sudan under turko-ægyptisk kontrol. I slutningen af 1800-tallet overtog et anglo-ægyptisk samarbejde kontrollen med Sudan. Dette førte til lokal administration i Sudan. Denne administration var udfordret af, at landet bestod af mange forskellige stammer og etniciteter, som vanskelige vilkår under en samlet administration. I midten af 1900-tallet opnåede Sudan uafhængighed fra den anglo-ægyptiske kontrol. I den forbindelse begyndte den sydlige del af Sudan at gøre oprør mod lokaladministrationen. Man etablerede oprørshære med varierende succes. I 1980'erne etableredes SPLA, den sydsudanesiske uafhængighedshær under ledelse af Oberts Garang. SPLA havde stor succes med at bekæmpe den sudanske hær, og dette førte i 2002 til fredsforhandlinger mellem den sydlige og den nordlige del af Sudan. Disse fredsforhandlinger lagde grunden for den uafhængighed, som indtraf i 2011.

Før uafhængigheden gennemførte man i Sydsudan et valg, som blev vundet af den – i 2015 stadig siddende præsident – Salva Kiir. Præsidenten havde store problemer med at forene de forskellige etniske grupper, og i december 2013 udbrød der borgerkrig i Sydsudan. Borgerkrigen sætter tydelige spor på befolkningens levevis, som er præget af økonomiske, politiske og sikkerhedsmæssige udfordringer. Fra slutningen af 2013 til starten af 2015 var mere end 10.000 mennesker blevet dræbt i borgerkrigen, og næsten to millioner mennesker var internt fordrevne.

Hvad angår den fysiske dimension, har Sydsudan overordnet tre geografiske områder, som er bestemmende for befolkningens levevilkår. Mod syd ligger det grønne bælte med skov og velegnet landbrugsjord. I det sydøstlige hjørne ligger kvæglandet, som understøtter omkring 11 millioner kvæg. Mod vest er et højtliggende jernstensplateau, som danner en naturlig grænseovergang fra Sudan til Sydsudan (kaldet ”The Sudd” (Barrieren)). Dette område er meget karakteristisk og skaber hvert år ved regntiden verdens største vådlandsområde. De naturlige forhold i de forskellige områder er afgørende, da langt de fleste sydsudanesere boer i små landsbyer og er meget afhængige af naturen omkring dem.

Mangel på god infrastruktur og kommunikation er et stort problem i Sydsudan, både for befolkningens levevis, for militæret og for FNs indsatte styrker og humanitære organisationer. Desuden er der generelt mangel på brændstof. Der opleves lange køer ved tankstationer i Juba, og i mange områder

uden for Juba går næsten alt brændstof til militæret. Hvor man har el, produceres denne på ineffektive måder via dyre dieselgeneratorer, og derudover bruges trækul som brændselskilde i størstedelen af husholdningerne.

Den økonomiske dimension i Sydsudan står overfor store udfordringer, som i høj grad er påvirket af den fortsatte borgerkrig samt af den historisk betingede ustabilitet i landet. Den generelle mangel på stabilitet har hæmmet udviklingen i samfundet. Der er stor arbejdsløshed, og kun få sydsudanere kan læse og skrive. Landbruget er ineffektivt, og de fleste forsøg på industrialisering er aldrig blevet til noget.

Sydsudan har store forekomster af naturressourcer, særligt olie. Denne udgør langt størstedelen af statens indkomst, men staten har haft svært ved at omsætte denne indkomst til stabilitet og udvikling i samfundet. Desuden bruges hele 40 % af statens ressourcer på at finansiere det store militær. Ustabilitet kombineret med afhængigheden af olie fører til store prisudsving. Desuden er der stor forskel på adgang til og priser på boliger og varer for de internationale og de lokale indbyggere i Sydsudan.

De økonomiske problemer manifesterer sig særlig mærkbart i fødevareusikkerheden. FN har estimeret, at omkring 3,9 millioner mennesker i Sydsudan vil lide under fødevareusikkerhed i 2015.

Studiet behandler også den sociale dimension i Sydsudan. Sydsudan består af mange forskellige etniske grupper, hvoraf de mest dominerende er dinkaer, nuer og shilluk. De etniske grupper er yderligere delt op i ca. 600 stammer, som taler 400 sprog. Det mest dominerende træk ved den sydsudanske sociale struktur er netop stammesamfundet, som har været Sydsudans sociale, juridiske og sikkerhedsmæssige grundlag gennem århundreder. I stammesamfundet har man bestemte roller, som er afgørende for ens status i stammen. Rollerne er eksemplificeret ved regnmagere, høvdinge, krigere og diverse andre spirituelle personer. Samtidig er alder og køn er afgørende for, hvilken placering man har i stammesamfundet.

Ud over roller og status i stammesamfundet er det vigtigt at forstå, at den enkeltes personlige integritet og værdighed (*dheeng*) står højt hos sydsudanerne. Desuden er der stor forskel på, hvordan de forskellige etniciteter og stammer tager imod fremmede. Hos dinkaerne er venlighed og gæstfrihed en dyd, mens nuerne, murlerne og shilukkerne ofte opfattes som mere aggressive.

De sociale forhold i Sydsudan er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med de officielle politiske institutioner. Ser man nærmere på den politiske dimension, vil man derfor opleve, at der eksisterer parallelsystemer, hvor både officielle statslige systemer og de traditionelle lokale systemer fungerer samtidig. Indenfor det juridiske område er dette parallelsystem anerkendt. Hvad angår de politiske magtforhold, ser man et lignende parallelsystem, hvor der både eksisterer officielle statslige og lokale administrationer, men hvor også stammens traditionelle magtforhold bevares.

Især de officielle politiske institutioner er stadig relativt nye og har endnu store problemer. Det politiske system er præget af et stort dominerende parti, som har været hæmmet af interne stridigheder siden landets uafhængighed. Især de etniske forskelle har gjort sig bemærket. Men det er vigtigt at forstå, at systemets udfordringer er komplekse, og at de ikke kan reduceres til at handle om de dominerende gruppers etnicitet. Tilsammen bevirkede disse spændinger, at der udbrød borgerkrig i landet i 2013.

Foruden borgerkrigen står Sydsudan overfor en række indenrigspolitiske og udenrigspolitiske udfordringer. På det indenrigspolitiske område gælder det især korruption, nepotisme og tribalisme, store mangler på en fungerende infrastruktur, mangel på fødevaresikkerhed og afhængighed af svingende olieindtægter. På det udenrigspolitiske område handler det især om det ustabile forhold til Sudan, det mistillidsprægede forhold til FN samt svingende forhold til andre store udenrigspolitiske aktører.

Sidst i kulturlandestudiet gennemgås den tro og de symboler som eksisterer i Sydsudan. Sydsudan har overordnet tre religiøse retninger. Disse er Kristendom (omkring 60 % af befolkningen), naturreligion (et sted mellem 30-80 % af befolkningen) og Islam (kun omkring 6 % af befolkningen). Kristendom og Islam kombineres til tider med den naturreligion, som hersker i det gældende stammesamfund. På grund af den store diversitet blandt landets stammer kan det være svært at udtale sig generelt om diverse traditioner og symboler. Oftest er disse en kombination af netop de forskellige naturreligiøse indflydelser og indblandingen af kristendom eller islam.

Forkortelser og betegnelser

BNP	Brutto National Produkt
SPLA	Sudan People's Liberation Army
SPLA/iO	Sudan People's Liberation Army in Opposition
SPLM	Sudan People's Liberation Movement
CPA	Comprehensive Peace Agreement
UNMISS	United Nations Mission in the Republic of South Sudan

1. Introduktion til kulturlandestudiet

"No matter where operations are located on the spectrum of violence, they are about people. Hostile, neutral, or friendly, people are the center of gravity in what militaries do".

Det 20. århundrede var karakteriseret ved tre store konflikter: Første og anden verdenskrig samt den kolde krig. Disse tre konflikter er overordnet bundet sammen af politiske begivenheder og af aktørernes natur. Frankrig, Tyskland, Rusland, England og USA samt en række andre større og mindre stater var de drivende kræfter bag samtlige konflikter.

At staten – som politisk enhed – var hovedaktør i både reelle og potentielle konflikter, førte til en bestemt sikkerhedspolitisk tankegang, der fokuserede på krigens "hårde tal": Antal soldater, kvaliteten af deres uddannelse, omfanget af materiel samt statens økonomiske og industrielle ressourcer. De væbnede styrker havde til formål at forsvare statens fysiske og politiske integritet, altså at forsvare territoriet, men omvendt også at påtvinge andre lande den pågældende stats vilje. Der var således tale om en 'ren' clausewitziansk tankegang. Det danske forsvars hovedopgave i denne periode var at forsvare Danmarks territorium mod et angreb fra Warszawapagten – omend i NATO-regi.

Afslutningen på den kolde krig medførte et radikalt skift i typen af konflikter, der skulle udkæmpes. Væbnede konflikter *mellem* stater er blevet stadig færre, mens antallet af konflikter *internt* i stater er steget voldsomt. Den kolde krigs ophør har ligeledes bevirket, at andre typer af konflikter – såsom bekæmpelse af international terrorisme og kriminalitet på tværs af grænser – har fået særlig sikkerhedspolitisk interesse. Dette har igen medført, at lande betegnet som 'failed states' er blevet udgangspunkt for sikkerhedspolitikens interesse.

1.1. Det danske forsvars rolle

Krigene i Irak og Afghanistan og til dels også indsatsen på Balkan fik igen sat tankerne omkring oprørsbekæmpelse og stabilisering i fokus i de vestlige militære systemer. Disse tanker havde for en stor del vedkommende ligget underdrejet i skyggen af den kolde krig. Her havde fokus været på interstatslige krige og konfrontationen med Sovjetunionen og dennes allierede, til trods for at vestlige nationer løbende var involveret i oprørsbekæmpelse, eksempelvis England i forbindelse med "The Malayan Emergency"³, og Frankrig i forbindelse med Algeriets kamp for selvstændighed.⁴

Efter mere end 10 års krig i Afghanistan og Irak samt indsættelser i Den persiske Golf, Adenbugten, Libyen, Sudan m.m. står det klart, at rendyrket militær indsats i hovedsagen kun foregår på strategisk niveau og primært fra luften eller havet. Udover helt specielle og i omfang meget begrænsede operationer såsom – . aktionen mod Osama bin Laden, gidselbefrielsesaktioner og lignende – . vil

(1) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 3

(2) "Failed states" er et begreb, der dækker over en lang række sikkerhedsmæssige problemer internt i stater, og som gør staterne til potentielle urocentre. For en nærmere gennemgang af begrebet se Buzan B (2007), *People, stat, and fear*, 2. Edition, ecpr Press, og Holsti KJ (1996), *The State, war, and the state of war*, Cambridge University Press.

(3) The Malayan Emergency fandt sted i perioden 1948-1960. Det var den britiske kamp mod et forsøg fra det malaysiske kommunistparti på magtovertagelse gennem væbnet oprør.

(4) Denne fandt sted i perioden 1954-1962, hvor Algeriet opnåede fuld selvstændighed fra Frankrig.

Vestens militære indsatser i hovedsagen også i fremtiden være stabiliseringsoperationer, der har til formål at skabe sikkerhed og på sigt stabilitet i lande eller regioner.

Uanset varigheden af den militære indsættelse vil en række aktører være involverede:

- befolkningen i operationsområdet
- et større antal internationale, nationale og lokale statslige eller ikke-statslige civile organisationer og aktører
- internationale militære samarbejdspartnere
- nationale militære myndigheder og politimyndigheder i operationsområdet
- ikke-statslige væbnede grupperinger, herunder både venligtsindede og fjendtlige oprørsgrupper.

Hertil kommer samarbejde med egne hjemlige statslige og ikke-statslige strukturer og organisationer. Fælles for ovenstående vilkår er ikke alene et krav om samvirke med de nævnte aktører og forståelse for deres målsætninger, kapacitet og struktur. Af væsentlig betydning er også forståelsen af, *hvem de er*. Hvordan tænker og fungerer internationale organisationer og egne nationale myndigheder? Og helt afgørende: *Hvordan tænker og agerer nationale og lokale organisationer og befolkningen som sådan i operationsområdet?*

Uden denne viden har indsatsen i bl.a. Afghanistan og Irak vist, at man i bedste fald kun opnår en meget begrænset målopfyldelse og – i værste fald – slet ikke når de langsigtede strategiske mål. Især den lokale befolknings opbakning – både som helhed og hvad angår indflydelsesrige individer – er kritisk i forbindelse med stabiliseringsoperationer.

Militære operationer finder oftest sted i lande og blandt befolkninger, som er markant forskellige fra de kulturer, normer og værdier, som udsendte normalt er en del af. Individer inden for sociale og kulturelle grupper deler overbevisninger og strukturer, som er afgørende for måden, de anskuer og forstår verden på.⁵ Viden om kulturelle strukturer i missionsområdet er central, da det sætter den udsendte i stand til at identificere og forstå disse og anvende forståelsen i de operative overvejelser. Forståelse for de generelle kulturelle forhold i operationsområdet er endvidere betydningsfuldt, såfremt lokalbefolkningens opbakning skal opnås. Uden denne viden har indsatsen i bl.a. Afghanistan og Irak vist, at man i bedste fald kun opnår en meget begrænset målopfyldelse og – i værste fald – slet ikke når de langsigtede strategiske mål. Især den lokale befolknings opbakning – både som helhed og hvad angår indflydelsesrige individer – er kritisk i forbindelse med stabiliseringsoperationer.

Netop lokalbefolkningen som omdrejningspunkt for stabiliseringsoperationer er beskrevet af David Galula i hans bog "Counterinsurgency Warfare, Theory and Practice", som blev skrevet på baggrund af hans erfaringer under Algerkrigen.⁶

"If the insurgent manages to dissociate the population from the counterinsurgent, to control it physically, to get its active support, he will win the war because, in the final analysis, the exercise of political power depends on the tacit or explicit agreement of the population or, at worst, on its submissiveness".

(5) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 13

(6) Galula 2006: 4

Kulturel viden og forståelse for missionsområdet er afgørende forudsætninger for, at en mission kan lykkes.

1.2. Formål med kulturlandestudiet

Kulturlandestudiet har til formål at beskrive generelle kulturelle træk i missionsområdet og generere viden, som kan optimere den udsendtes mulighed for at inkorporere kulturelle forhold i de operative overvejelser. Formålet med at udgive kulturlandestudier for igangværende missionsområder er, at give personel, der *er* udsendt, *skal* udsendes eller beskæftiger sig med støttefunktioner eller planlægning i forbindelse med missionerne, en mulighed for hurtigt at sætte sig ind i missionsområdets generelle kulturelle træk. Derudover udgives der kulturlandestudier for sikkerhedspolitisk interessante områder, hvor kulturel viden og forståelse kan kvalificere og være med til at fremme debatten blandt Forsvarets personel. Kulturlandestudierne præsenterer de generelle kulturelle forhold i de omhandlede lande. Imidlertid er det vigtigt at være opmærksom på, at der ofte vil være lokale kulturelle forhold, som afviger endog meget fra de generelle. Det er endvidere centralt at have forståelse for, at kultur er kompleks og foranderlig. Kulturlandestudiet skal derfor ikke ses som et facit over det pågældende område og dets kulturelle strukturer, men som et redskab der bør anvendes i samspil med åbenhed over for kulturelle variationer og tilpasning i forhold til specifikke kontekster.

1.3. Teoretisk tilgang og struktur

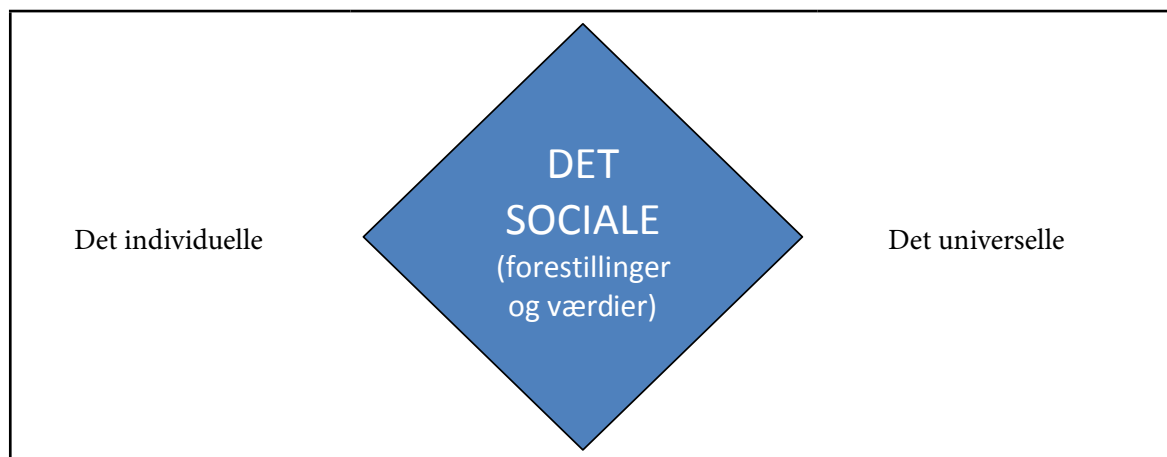
I både akademisk og almen forstand har århundreders forskning og folkeopinion efterhånden udviklet en erkendelse af, at kultur ikke er en fastforankret størrelse, der let lader sig definere. Snarere er kultur i konstant udvikling og tilpasser sig løbende de samfundsforhold (politiske og økonomiske), som tegner den periode, folk lever i. Kultur er således ikke monolitisk.

Kultur er et begreb, man kan bruge til at skildre et øjebliksbillede og til at få indblik i et samfund eller et miljø, som det tager sig ud i en specifik periode. Men i og med at kulturer er konstant foranderlige, er der også risiko for, at de kan dø ud. Derfor skal den enkelte kulturelle entitet konstant genbekræfte sin levedygtighed ved vedholdende at udtrykke og dyrke særlige kulturelle karakteristika, ligesom den smidigt skal kunne tilpasse sig de mange påvirkninger, der konstant udfordrer dens integritet.

Kultur skal med andre ord hele tiden reproducere og genforhandles for at kunne bestå i en yderst omskiftelig verden. Således kan kultur indledningsvist defineres som måden, hvorpå en kollektiv identitet udtrykkes gennem social handling og fysiske kendetegn. Den er med til at forme normerne for de forskellige typer af social interaktion og organisation i det samfund, den eksisterer i.

Kulturanalysen som videnskab udvikles af antropologer. Professor Kirsten Hastrup definerer det antropologiske projekt således: "Antropologien søger en 'fastlæggelse' af socialitet og historie gennem konkrete analyser af sociale fællesskaber". Antropologien beskæftiger sig med mennesket som socialt individ, og historisk set har antropologien bevæget sig fra studier af ikke-europæiske samfund til globale studier.⁷ Sociale fællesskaber opstår i et spændingsfelt mellem det individuelle og det universelle, og 'det sociale' består såvel af forestillinger og værdier, som af mere ubevidste forestillinger og motivationer (se modellen på næste side).

(7) Hastrup 2010

Ved US Marine Corps University arbejder man med følgende definitioner af kultur, kaldet 'operational culture':

'Culture' defineres som "the shared world view and social structures of a group of people that influence a person's and a group's action and choices". Denne definition er inspireret af den britiske socialantropologi, eksempelvis Marshal Sahlins og Clifford Geertz.

'Operational culture' defineres mere snævert som "those aspects of culture that influence the outcome of a military operation; conversely, the military actions that influence the culture of an area of operations".⁹

1.4. Kulturel kortlægning

Når man skal definere, hvad kulturel forståelse og viden består i, er det vigtigt at begynde med at tænke i kontekst og formål. Hvad er det, man ønsker at studere? Hvilke præcise faktorer i et givent samfund ønsker man at danne sig overblik over? Hvilke kulturelle aspekter har man til hensigt at analysere eller blot indhente viden om? Og hvad skal man bruge denne viden til? Det er de spørgsmål, man indledningsvis må besvare.

I den militære kontekst er man så heldigt stillet, at disse spørgsmål som regel er besvaret på forhånd gennem en specifik ordre (eksempelvis om at udføre en operation i et givent missionsområde) med dertil hørende delmål og et klart specificeret slutmål. Med vished herom kan man begynde at se på, hvilke aspekter af missionsområdet man i sin opgaveløsning vil komme i kontakt med, hvilke kulturelle faktorer der er i spil samt hvilke faldgruber, hensyn og ressourcer der gør sig gældende.

Det vigtigste i denne sammenhæng er det antropologiske kernebegreb: *Kulturbærerne*. I al sin enkelthed dækker begrebet over de aktører, der eksponerer en given kultur, og som sørger for konstant at reproducere den gennem forskellige handlinger og udtryk, så den kan bestå og føres videre over lang tid. Kulturen dyrkes så at sige gennem en vedholdende og særegen livsstil med det formål at sikre dens fortsatte kulturelle eksistens. For at opnå kulturel indsigt skal man derfor tage ud-

(8) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 36

(9) Ibid: 44

gangspunkt i kulturbæreren, i mennesket. For det er med udgangspunkt i menneskelig handling, at kulturens eksistens primært skal tolkes.

Kultur består af mennesker og af de kulturelle effekter, som mennesker producerer, de såkaldte *kulturelle markører*. Det er dem, som konstant skal reproduceres, udtrykkes og genforhandles, og afhængig af i hvor høj grad, der er tale om et samfund præget af social uro og konflikt, foregår denne reproduktionsproces mere eller mindre intenst.

For at opnå kulturel forståelse og viden skal man altså tage sit udgangspunkt i lokalbefolkningen: Det er dem, som er kulturbærerne i missionsområdet. Nøglen til at erhverve reel kulturel indsigt – en indsigt, som rent faktisk kan anvendes operativt – ligger i at få indblik i lokalbefolkningens hverdagsliv. Gennem interaktion mellem parterne skal lokalbefolkningen overbevises om, at det alternativ, indsatsstyrken tilbyder, er at foretrække frem for modpartens. Formålet er at udvirke et samarbejde med de vigtigste lokale aktører for herved at tilvejebringe de omstændigheder, der gør det muligt at nå slutmålet for den militære operation.

Til denne erkendelse af, at kultur er noget, der først og fremmest skal tolkes ved at se på individers sociale interaktion, skal føjes endnu et centralt antropologisk aspekt, som yderligere vil fokusere og skærpe indsigten. Nemlig det antropologiske princip om, at det er i *relationerne mellem individerne*, kulturen kommer til udtryk. Det er således i mødet mellem folk, at kulturen udtrykkes og udvikles – det er i mødet, den reproducere. En af de vigtigste præmisser for at sikre sig den fornødne kulturelle indsigt er altså, at man fokuserer på relationerne; her er reproduktionsprocessen nemlig særligt tydelig.

Det gælder altså indledningsvis om at få kortlagt befolkningens kulturelle kapacitet på en overskuelig og fyldestgørende måde. Eksempelvis ved at 'opdele' missionsområdet i forskellige *kulturelle dimensioner*, der dels har relevans for selve opgaveløsningen, dels tydeliggør, hvordan man bedst skelner de forskellige kulturelle markører fra hinanden set i forhold til betydning og praksis.

Tre vigtige antropologiske analysemodeller danner basis for opdeling og indhold i de forskellige dimensioner, hvorigennem de generelle kulturelle forhold søges kortlagt:¹⁰

Miljømodellen, der fokuserer på samspillet mellem en kultur og dens fysiske omgivelser.

Socialstrukturmodellen, der analyserer en kulturs sociale strukturer og disses indflydelse på individer og magtfordeling.

Symbolmodellen, der analyserer en kulturs overbevisninger, ritualer og symboler.

Denne antropologisk-analytiske tilgang munder ud i en metode til opbygning af kulturel indsigt, den såkaldte *dimensionering af missionsområdet*. Amerikanerne kalder da også deres metode 'The Five Operational Culture Dimensions' eller 'The Five Human Dimensions of the Battle Space'.¹¹ Dimensioneringen skal primært ses som et analytisk udgangspunkt, der er åbent over for tilpasning

(10) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 22-24

(11) Ibid: 25

til en specifik kontekst. Metoden skal hjælpe brugeren til at pejle sig ind på nøgleområder og ressourcer i opgaveløsningen.

Dimensioneringen omfatter som nævnt fem punkter:

1. *Den fysiske dimension*

De tilstedeværende naturressourcers kulturelle betydninger, herunder måden hvorpå ressourcer forbruges/ anvendes, anskuet ud fra en kulturel synsvinkel. Dette vedrører eksempelvis forskellige erhvervs kulturelle betydning, konflikter omkring resourceknaphed, sæsonbetingede arbejds-mønstre, mytologi og geografiske særegenheder.

2. *Den økonomiske dimension*

De kulturelle betydninger af fattigdom og rigdom, indbefattet produktionsmåder og forbrugsmønstre for forskellige varer (hvis kulturelle betydning også skal udpensles).

3. *Den sociale dimension*

Måden hvorpå samfundet er organiseret socialt og relationelt, eksempelvis med hensyn til klanstrukturer, kønsroller samt ægteskabs- og aldersforhold. Herunder også hvordan organisering og relationer fungerer i praksis, og hvordan dette påvirker eksempelvis distributionen af værdier og goder i samfundet (i forbindelse med arveret/arvefølge, i konfliktsituationer, i forhold til etnicitet m.m.).

4. *Den politiske dimension*

Måden hvorpå kulturen spiller ind i de eksisterende politiske strukturer, herunder også hvordan politisk interaktion og politiske processer foregår i praksis. Dette omfatter eksempelvis den kulturelle betydning af magt og lederskab, graden af uformelle relationers politiske indflydelse, normerne for politisk forhandling og de værdier, der knytter sig til politisk succes.

5. *Den trosnæssige dimension*

Måden hvorpå det eksisterende trossystem og andre kulturelt formede overbevisninger/fortællinger griber ind i befolkningens eksistens. Hvad betyder trossystemet for lokalbefolkningens dagligdag? For den basale interaktion mellem mennesker? Hvilke mærkedage bør man være opmærksom på, når man planlægger en operation? Hvilke værdier kan man mest hensigtsmæssigt intonere for at komme i kontakt med religiøse ledere? Hvad er deres betydning og profil? I hvor høj grad opstår og løses konflikter i henhold til trossystemet? Hvilke normer eksisterer? Og hvilke tabuer?

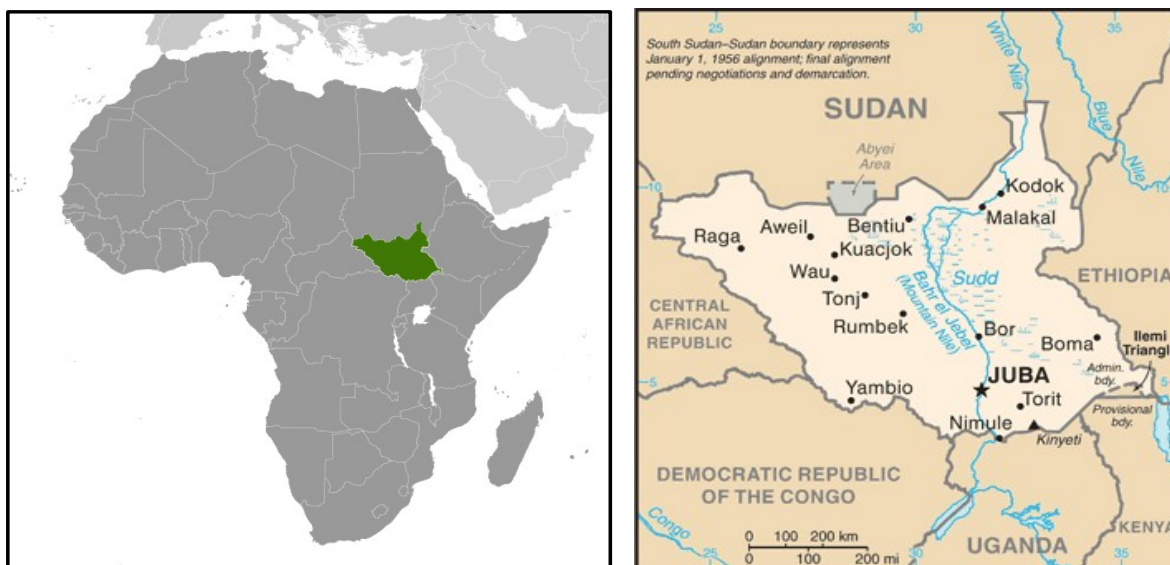
Det første skridt er altså at danne sig et fyldestgørende overblik over de menneskelige ressourcer, der er til stede i missionsområdet. Dernæst inddeler man disse ressourcer i kategorier, *man dimensionerer*, for dernæst at kortlægge, hvilke kulturelle handlinger og udtryk der farver hver enkelt dimension. Herudfra kan man så inden for de forskellige dimensioner danne sig et billede af, hvordan folk i forskellige sammenhænge interagerer. Dette skulle gerne resultere i øget kulturel viden og i en forståelse af, hvordan man bedst kommer ind på livet af og navigerer blandt lokalbefolkningen. Hensigten er naturligvis at indarbejde kulturelle forhold i planlægningen af operationerne og at indgå i et samarbejde med og en relation til befolkningen, så denne selv bidrager til opgavens endelige løsning.

Udover de nævnte fem dimensioner indeholder kulturlandestudierne en historisk introduktion, der belyser landets historie med vægt på nyere begivenheder af betydning for befolkningen. Den historiske dimension er vigtig dels for at forstå den samlede kulturelle kontekst, dels for at forstå hvilke begivenheder, der har aktuel indflydelse, praktisk såvel som symbolsk. Endvidere fortæller historien noget om, hvilke kulturelle træk der har haft gennemgående betydning både for landets opbygning og for dets nuværende situation. Endelig anvender befolkninger ikke sjældent historien til at begrunde og retfærdigøre nutidige handlinger. Ikke mindst derfor bør man kende de historiske fakta.

Det er gennem disse dimensioner Sydsudans kulturelle forhold søges kortlagt. Indledningsvis præsenteres landets faktuelle forhold og dets geografiske placering. Efterfølgende beskrives Sydsudans historie med fokus på aspekter, som er centrale for landet og lokalbefolkningens kulturelle forhold.

2. Faktuelle forhold

Placering: Den Sydsudanesiske Republik (Sydsudan) er beliggende i Centralafrika ud for Afrikas Horn. Mod nord grænser landet op til Sudan, som Sydsudan var en del af, indtil landet løsrev sig i 2011. Mod syd grænser det op til Den Demokratiske Republik Congo, Uganda og Kenya. Mod vest ligger Den Centralafrikanske Republik og mod øst ligger Etiopien.

Areal: Landets samlede areal er 644.000 km², hvilket er lidt større end Frankrig.¹²

Hovedstad: Juba, som ligger i den sydlige del af landet på bredden af Den Hvide Nil.

Politisk struktur: Landet er en føderal republik med 3 regioner og 10 stater (se afsnit 4 om ”Den fysiske dimension”). Landet består af ca. 600 stammer, der taler omkring 400 forskellige sprog og dialekter.¹² De største stammer er Dinka og Nuer, der især dominerer i den nordlige del af landet.

Indbyggertal og demografi: Der bor omkring 10,6 millioner indbyggere, hvoraf 2/3 er under 24 år. Næsten alle over 18 år har oplevet mere krig end fred i deres levetid.

Officielle sprog: Engelsk og arabisk.

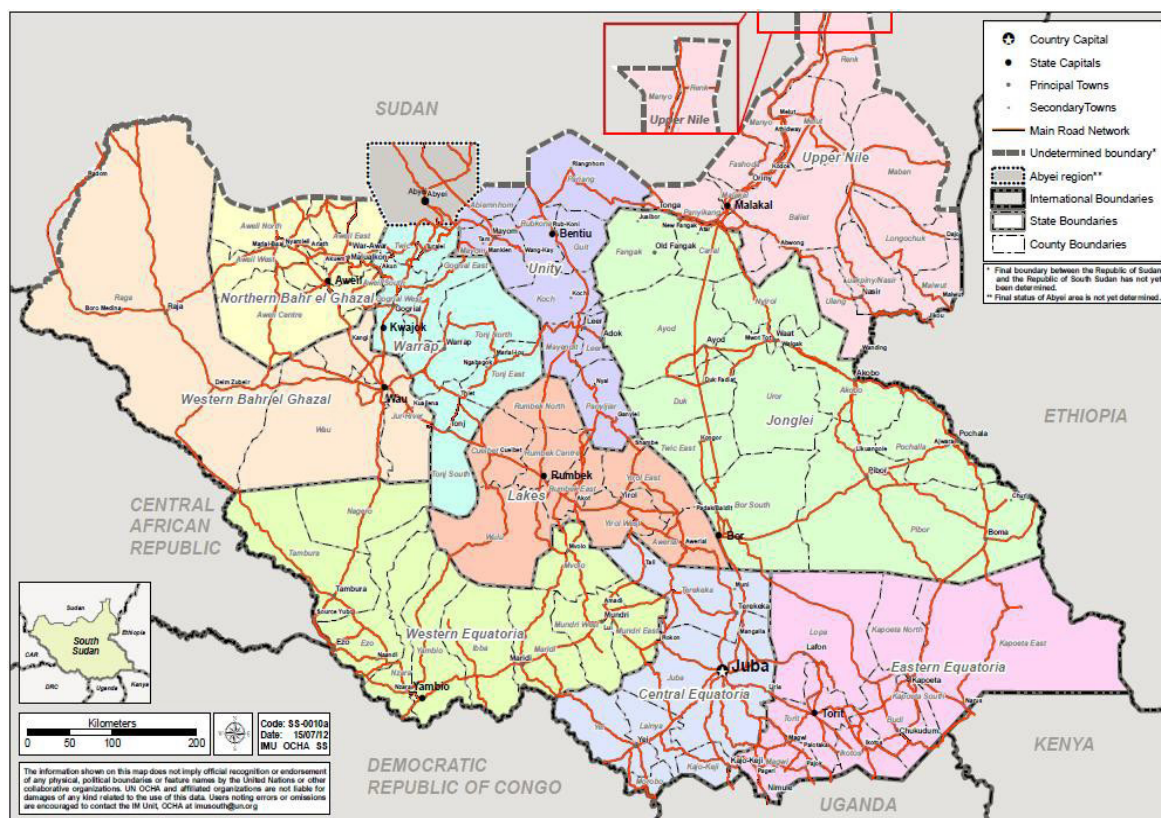
Forventet levetid: 55 år for mænd og 56 år for kvinder.¹³

Religioner: De primære religioner er naturreligioner (også kaldet animismer), dvs. religiøse overbevisninger om planter og dyr. Kristendom og Islam findes også, men udgør en mindre del (se afsnit 8 om ”Trossystem”).

(12) www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/tabid/71/Default.aspx

(13) www.who.int/en/; <http://www.who.int/countries/ssd/en/>, Kelly, updated 01.06.2015: <https://medium.com/war-is-boring/the-bloodiest-conflict-no-one-is-talking-about-39e0d4d48912>

Detaljeret kort over Sydsudan¹⁴

Økonomi: Landet er blandt de fattigste i verden. Ifølge FN lever 50,6 % af befolkningen således under fattigdomsgrænse.¹⁵ Befolkningen lever af landbrug i form af kvægavl og dyrkning af jorden. Især kvægavl anses for at være en primær national fødekilde.

Flaget: Sydsudan fik sit eget flag efter uafhængigheden fra Sudan d. 9. juli 2011. Hver farve i flaget har sin egen symbolik. Den røde farve repræsenterer blodet, som blev spildt i frihedskampen. Den hvide farve står for den fred, som blev opnået efter så mange år. Den blå farve symboliserer Nilen, der brødfører en stor del af befolkningen. Den grønne farve er symbol for de store naturressourcer, som landet besidder. Den sorte farve repræsenterer det sorte folks hudfarve. Endelig står stjernen for foreningen af de stater, der i dag udgør Sydsudan.¹⁶

(14) www.reliefweb.int/ 15.07.2012: <http://reliefweb.int/map/south-sudan-republic/republic-south-sudan-counties-15-july-2012-reference-map>

(15) www.data.un.org/Default.aspx 27.10.2014: <https://data.un.org/Data.aspx?d=MDG&f=seriesRowID%3A581>

(16) www.goss.org/: <http://www.goss.org/>, billedet er fra www.sudanation.wordpress.com/: <https://sudanation.wordpress.com/sudan-history/sudan-flags/>

3. Historisk introduktion

Selv om Sydsudan er en nyligt oprettet stat, går landets historie går langt tilbage. Østafrika betragtes af mange som menneskehedens vugge, hvorfra vores forfædre spredte sig til alle øvrige egne af jorden. Arkæologiske udgravninger har med sikkerhed fastslået, at der allerede for adskillige tusinde år siden levede mennesker i Sydsudan. Disse første stammer levede af fiskeri og jagt samt af indsamling af vilde bær og planter. De var panteister, som troede på, at alle levende ting har en ånd.

De folkeslag, som dominerede området omkring Nilen og Sahara-regionen, skabte gradvist et fælles sprog og en fælles levevis. Det er fortsat efterkommerne af disse Nilo-Saharaske folk, som præger billedet i det nuværende Sydsudan. I de tidlige år grupperede det Nilo-Saharaske folk sig i en række kongeriger, som bl.a. gik under navnene Funj, Shilluk og Azande. I denne historiske introduktion ses bort fra de tidlige kongeriger. Afsnittet vil i stedet for fokusere på Sydsudans seneste historiske udvikling gennem det 19. til det 21. århundrede.

3.1. Turko-ægyptisk æra (1820-1896)

Sudan og herunder Sydsudan var siden starten af det 19. århundrede underlagt turko-ægyptisk kontrol af Muhammad 'Ali, der var statsholder af Ægypten for det osmanniske rige. 'Ali havde besejret Funj-riket og overtaget området med en række formål, herunder udnyttelsen af naturressourcer såsom guld og elfenben. Et andet formål med at overtage Sudan var at opnå adgang til slaver til genopbygning af hæren.

Af religiøse årsager var 'Ali forhindret i at anvende den muslimske del af befolkningen som slaver. I stedet forhandlede man en pagt om at udføre slavetogter i Sydsudan, hvor de "hedenske" stammer boede. Slavehandel var ikke nyt for Sydsudan. Dette havde været en udbredt lokaløkonomisk aktivitet i mange århundreder. Handlen var centraliseret omkring de islamiske sultanater, som sendte slavehandlere på togter ned i Sydsudan. Denne aktivitet blev nu overtaget og systematiseret af 'Ali. Slavehandlen drog en kile mellem Sudan og Sydsudan både politisk og kulturelt.

Slavehandler præger stadigvæk befolkningen i Sydsudan. Ordet for slave ("abd") forekommer som betegnelse for syd-sudanese. Ligeledes forekommer ordet for [slave-]handlende ("jallaba") til at beskrive folk fra de nordlige egne af Sudan.¹⁷ Dette misforhold mellem sydsudanere og sudanere er også udtrykt ved, at det fortsat er ildeset blandt dinkaerne at gifte sig med en "jallaba" fra nord.

Hen i mod slutningen af det 19. århundrede erklærede den sudanske Muhammad Ahmad ibn 'Abdallah sig selv for "Mahdi" (dvs. Messias) og samlede folket til oprør mod den fremmede statsmagt. Mahdiens revolution væltede det turko-ægyptiske styre fra magten. I Sudan ser mange derfor fortsat Mahdien som en folkehelt.

3.2. Anglo-ægyptisk æra (1896-1953)

I 1896 – på dørtærsklen til det 20. århundrede – invaderede briterne og ægypterne Sudan og afskaffede Mahdiens styre. Briterne havde en streng politik imod slaveri, og magtskiftet førte derfor til en afskaffelse af slavehandlen.

(17) Natsios 2012: 67

Mens kontrollen med de nordlige områder af Sudan var relativt velfungerende, havde den nye statsmagt vanskeligheder med Sydsudan. Her var ingen centrale ledere, som regeringen kunne forhandle med, og folkene i syden opfattede den nye magt som fjendtligt. Medvirkende til denne opfattelse var blandt andet regeringens forsøg på at indføre bomuldsproduktion, da planten voksede hurtigt i Sydsudans gunstige klima. Brugen af tvungen arbejdskraft var upopulær blandt de pastorale folk, som anså dyrkning af jorden for mindreværdigt i forhold til den pastorale nomadiske livsstil.

Omkring 1920 indførte briterne lokaladministration i Sudan. Som konsekvens af dette indførtes en strengere opdeling i nord og syd. Opgaven med at udpege ledere til en lokaladministration var imidlertid vanskelig, fordi mange af stammerne ikke havde nogen form for central hierarkisk administration. Briterne forsøgte derfor med magt at sammenføre stammerne under forenede stammeråd. Dette fik dog kun begrænset succes.

3.3. Sudanesisk uafhængighed og centralregering (1953-1972)

Sudan opnåede uafhængighed fra det anglo-ægyptiske styre i 1953, og i den forbindelse blev der skrevet en forfatning, der ophævede Sydsudans hidtidige særlige status som beskyttet og afskærmet fra norden. Fra nu af skulle Sudan være et forenet land. Et parlament blev nedsat med deltagelse af et sydsudanesisk parti ved navn Frihedspartiet ("Ahrar"). Som led i magtoverførslen blev der året efter afholdt en stor kommission, hvor ca. 800 stillinger i administrationen skulle omfordeles til den nye sudanske regering. Heraf gik kun 6 pladser til Sydsudan.

Mange i Sydsudan anså den skæve fordeling som et direkte udtryk for partiskhed og nordlig dominans. Men også manglende erfaring, kvalifikationer og sprogkunderskaber blandt sydsudaneserne spillede en rolle. Desuden var en stor del af de veluddannede sydsudanesere allerede engageret i politiske roller og kunne derfor ikke optage neutrale stillinger i administrationen.

To vigtige begivenheder for sydsudanesisk løsrivelse indtraf i kølvandet på Sudans uafhængighed og efter, at den nordlige dominans var blevet en realitet. Det var hhv. Juba-konferencen og mytteriet ved Torit.

Juba-konferencen i 1954 blev organiseret af Frihedspartiet for at opnå fælles fodslag og for at fastlægge rammerne for en fælles politisk position i Sydsudan. Resultatet blev et forenet sydsudanesisk ønske om autonomi fra den nordlige regering.

Mytteriet ved Torit var den største blandt mange konfrontationer mellem statsapparat (herefter "Sudan") og Sydsudan. Hændelsen fandt sted, da en militær enhed bestående af sydsudanesere fik ordre til at forskyde sig mod nord til Khartoum. En kilde beskriver, hvordan der opstod et rygte om en forestående massakre på soldaterne, så snart de nåede frem.¹⁸ Derfor forkastede enheden ordren og vendte våbnene mod officerer samt embeds- og handelsmænd fra Sudan. Ca. 300 mennesker mistede livet, før forstærkningerne fra Khartoum fik stoppet kampene.

Skæv magtfordeling og utilfredshed i Sydsudan fortsatte op igennem årene upåvirket af, at Sudans demokratiske regering i 1958 kollapsede og blev afløst af militærstyre. Den nye sudanske leder, general Abbud, førte en politik til fremme af kulturel og religiøs assimilation af Sydsudan. Islamisering var på

(18) Breidlid 2010: 177

dagsordenen, hvilket bl.a. medførte, at islamiske undervisningsprincipper blev indført, at kristne missionærer blev udvist, at helligdagen blev ændret fra søndag til fredag og at undervisningssproget blev ændret fra engelsk til arabisk. Dette var uvelkomment i Sydsudan, hvor befolkningen består af kristne og panteister. Desuden blev Islam afskyet pga. kollektive minder om tiden før den anglo-ægyptiske æra, hvor arabiske slavehandlere gennemstrejfedes landet.

I 1960'erne indledtes opbygningen af den sydsudanesiske uafhængighedshær. I 1962 blev en grænsepost til Uganda overmandet af forhenværende soldater fra mytteriet ved Torit i samarbejde med en gruppe deserterede politibetjente. Under ledelse af den deserterede løjtnant Joseph Lagu blev de første oprørslejligheder stiftet på grænsen til Uganda. Den sydsudanesiske uafhængighedshær anførte et gradvist oprør mod den lokale administration i Sydsudan. Den første fase af oprøret involverede omkring 5.000 soldater og kaldes for Anyanya Borgerkrigen.¹⁹

3.4. Regionalregeringen i Sydsudan (1972-1983)

En oberst ved navn Numayri overtog i 1969 magten i Sudan. På dette tidspunkt havde uafhængighedshæren fået israelsk træning, og styrken var vokset til ca. 13.000 mand. Efter et par års voldsomme kampe stod det klart, at en militær intervention ikke kunne blive løsningen på konflikten mellem nord og syd. Man indledte derfor forhandlinger i Etiopiens hovedstad Addis Ababa, hvor der i 1972 blev underskrevet en fredaftale mellem parterne.

Aftalen indebar en våbenhvile, oprettelsen af en regional regering i Sydsudan samt retten til at opretholde en hær, som dog blev integreret i SAF ("Sudan Armed Forces"). For en stund var uafhængighedskrigen indstillet, og der herskede relativ fred i Sydsudan.

Det varede dog ikke længe, før Sudans oberst Numayri pga. modstand mod hans magtbase kom til at genstarte stridighederne. I 70'erne skiftede han således sin politiske magtbase fra at være socialistisk baseret til at være knyttet til islamisterne, der ikke støttede sydsudansk autonomi. Dette betød, at regionalregeringen blev mere skrøbelig i takt med, at de politiske støtter faldt fra en efter en.

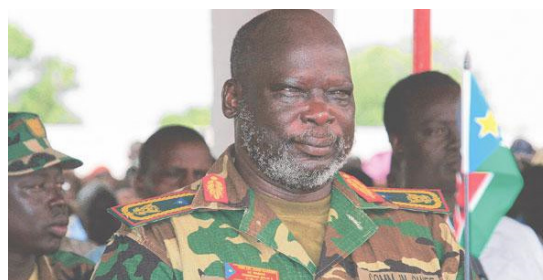
Fund af store oliereserver i staten Abyei på grænselandet mellem nord og syd bidrog til yderligere eskalation af konflikten. Området skulle ifølge fredsaftalen overføres til Sydsudan, men islamiske partier fremsatte i strid hermed et lovforslag om revideret grænsemarkering til Sudans fordel. I 1983 gav oberst Numayri en stribe indrømmelser til islamisterne, her iblandt væsentlige brud på fredsaftalen inkl. indførelse af sharia og omplacering af sydsudanesiske tropper til Khartoum. Men den 105. bataljon, indsat nær Bor under ledelse af sydsudanske oberst Garang, nægtede at udføre ordren og indledte dermed Den anden Borgerkrig.²⁰

(19) "Anyanya" betyder omtrentligt slangegift på madi og hærmyrer på mori, latjordream.com: /: <http://latjordream.com/forum/viewtopic.php?f=2&t=156>

(20) Bataljonen var rent faktisk under ledelse af major Kerubino, da de første skud i Den anden Borgerkrig blev affyret. Garang overtog først kommandoen under bataljonens tilbagetrækning til Etiopien. Natsios 2012: 65-66

3.5. SPLA og Den anden Borgerkrig (1983-2005)

Oberts Garang var den ledende skikkelse bag borgerkrigen. Han blev opfattet som personificeringen af Sydsudans uafhængighed. Han var dinka og blev født i 1945 i det centrale Sydsudan. Han var blandt de heldige få, som fik mulighed for at gå på missions-skole i Bor. Under Anyanya Borgerkrigen flygtede han til Tanzania, hvor han underviste i matematik på en grundskole. Her modtog han et legat og rejste til Grinnell College i USA for at studere udviklingsstudier og økonomi.²¹

Efter studierne sluttede han sig i 1969 til Lagos uafhængighedshær og fik rang af major.²² Garang var ikke modstander af et samlet Sudan, men han var utilfreds med den ulige fordeling af ressourcer. Han så ingen rimelighed i at størstedelen af udviklingsmidlerne gik til området nær Khartoum, hvor der fortrinsvist levede arabere. Derudover var han imod den kulturelle og religiøse assimilering. Han mente, at Sudan skulle omfavne sin diversitet frem for at gøre forsøg på islamisering og indførelse af arabisk. Da fredsftalen blev underskrevet i 1972, blev Garangs styrker indlemmet i den sudanesiske hær.

Som en af de bedst uddannede sydlige officerer opnåede han at blive forfremmet til oberst og blev i den forbindelse sendt til Fort Benning i Amerika for at modtage militærtræning. Her skrev han også en ph.d. i landbrugsøkonomi og vendte derefter hjem for at undervise i Khartoum. Foruden at undervise brugte Garang tiden i Khartoum på at opbygge et hemmeligt netværk af sydsudanesiske officerer, der delte hans utilfredshed med styret i Khartoum og visionerne om et fremtidig uafhængigt Sydsudan.

Da krigen brød ud, trak i alt ca. 3.000 sydsudanesiske tropper sig tilbage til grænselandet mellem Sydsudan og Etiopien, hvor den sydsudanesiske hær "Sudanese People's Liberation Army" (SPLA) blev stiftet. Efter et par år var SPLA vokset til ca. 20.000 mand og havde taget kontrollen med hele Sydsudan med undtagelse af en række garnisonsbyer som var befestet af den sudanesiske hær.²³

I 1985 blev oberst Numayri væltet fra præsidentembedet i Sudan i et ublodigt kup. Hans efterfølger udskrev straks efter valg og overgav magten til den demokratisk valgte koalitionsregering mellem DUP og Umma, som begge var islamiske partier. Sadiq al-Mahdi blev udnævnt til premierminister. Han var formand for Umma-partiet og imam i sufisekten "Ansar". Efter at have tiltrådt sit embede bekendtgjorde han sin strategi til at håndtere konflikten med Sydsudan.

Sadiq al-Mahdi blev sidenhen væltet i et militærkup arrangeret af generaløjtnant Omar Al-Bashir, men strategien blev fastholdt igennem hele borgerkrigen.

(21) Billedet er fra www.nation.co.ke/-/1148/1148/-/xvvu7uz/-/index.html 09.07.2011: <http://www.nation.co.ke/news/africa/A-journalists-whirlwind-tour-with-iconic-father/-/1066/1197862/-/m4xvde/-/index.html>

(22) Natsios 2012: 61-68

(23) Natsios 2012: 66

3.5.1. Grundpillerne i strategien for at håndtere Sydsudan:²⁴

Krigen skulle holdes i Sydsudan.

Brug af paramilitære militser.

Genopdragelse af internt fordrevne.

Intern splittelse i SPLA.

De første tre punkter lykkedes, men de lagde samtidig fundamentet for strategiens overordnede fiasko. Det fjerde punkt lykkedes i starten, men slutresultatet blev mere sammenhængskraft i SPLA og en større modstand mod Sudan.

Punkt 2 om brug af paramilitære militser blev gennemført ved at væbne og engagere arabiske stammer langs grænsen. I løbet af hele borgerkrigen væbnede og engagerede regeringen i Khartoum op i mod 70 militser til bekæmpelse af SPLA. En af disse militser var "Murahalin", som blev oprettet med tilslutning fra Misiriyya og Rizaiqat-stammerne, der bor på grænsen til Sydsudan. Murahalin begik en stribe alvorlige forbrydelser inkl. nedbrænding af landsbyer, voldtægter, kidnapning af børn, røveri og drab af kvæg samt korsfæstelse af tilfangetagne SPLA-soldater.

En af de internationalt berygtede militser var LRA ("Lord's Resistance Army"), der systematisk begik alvorlige forbrydelser i Sydsudan f.eks. afskæring af læber. Disse forfærdelige forbrydelser begået af de statsfinansierede militser opildnede og styrkede hadet til regeringen.

Punkt 3 om genopdragelse blev anset som nødvendigt for at rette befolkningen ind. Planen var at internt fordrevne skulle genhuses i islamiske genopdragelseslejre, som blev drevet af regeringen. Det var derfor et af hovedformålene med militserne, at de med vold og trusler skulle skabe intern fordrivelse blandt stammerne.

Ud over militserne var der i 1988-1989 en omfattende periode med hungersnød, som også bidrog til intern fordrivelse. Hungersnøden var forårsaget af en 3-årig tørkeperiode efterfulgt af et kraftigt skybrud i august 1989.²⁵ Vejrtilstandene havde gjort afgrøder uanvendelige og havde bevirket, at hele egne var blevet oversvømmet. Disse tilstande udmagrede kvæget og reducerede den sydsudanske bestand med ca. 2 millioner kvæg. En efterfølgende græshoppeplage gjorde det af med størstedelen af de afgrøder, som havde overlevet tørke og oversvømmelser. Mange blev drevet på flugt, og eftersom regeringen nægtede at yde humanitær nødhjælp, blev ofrene nødsaget til at søge tilflugt i flygtningelejre på grænsen til Etiopien. Her udnyttede Garang situationen til at hverve blandt de internt fordrevne og rekruttere dem til SPLA.

Punkt 4 om intern splittelse i SPLA var det sidste af midlerne til at sikre sudanesisk sejr i konflikten mod Sydsudan. Regeringen brugte sine ressourcer til at manipulere og vende stammerne mod hinanden, og det ledte i 1991 til voldsom splittelse i SPLA. To centrale figurer ved navn Riek Machar og Lam Akol forsøgte at afsætte Garang i et kupforsøg med våben modtaget fra Khartoum. Kuppet slog fejl, men SPLA splintredes voldsomt. I løbet af 1990'erne var der således mindst otte interne fraktioner i SPLA, som i varierende grad bekæmpede hinanden og Sudan.

(24) Ibid: 72-73

(25) Natsios 2012: 74

3.5.2. Fraktioner i SPLA²⁶

Torit-fraktionen (John Garang)

Nasir-fraktionen (Riek Machar og Lam Akol)*

Unity-fraktionen (William Nyuon Bany)

Bahr el-Ghazal-fraktionen (Kerubino Kuanyin Bol)

Bor-fraktionen (Arok Thon Arok)*

The Equitoria Defence Force (Theophilos Ochang)*

The Southern Sudan Freedom Fighters Front (Richart Mula).

The Southern Sudan Patriotic Liberation Front (Alfredo Lado Gore)

** Formodes at være støttet af Khartoum*

Omkring 2 millioner mennesker døde i løbet af Den anden Borgerkrig. Efter et årti med intern splitelse indstillede Garang og Nasir-fraktionen deres fjendtligheder i 2001. Større intern enighed styrkede SPLA's kampeevne og gjorde derudover styrken i stand til at intensivere angrebene på olieledninger, der skærer igennem Sydsudan. Den forøgede intensitet i borgerkrigen gjorde i stigende grad fred med SPLA til den foretrukne og økonomisk nødvendige løsning for den sudanske regering i Khartoum.

3.6. Sydsudans uafhængighed (2005-)

Fredsforhandlingerne mellem regeringen i Khartoum og SPLA begyndte i 2002. Fredaftalen blev underskrevet i starten af 2005, og dermed havde Sydsudan udsigt til fred og uafhængighed.

De centrale punkter i "Comprehensive Peace Agreement" (CPA) blev således etablering af en uafhængig sydsudanesisk regering i Juba, afholdelse af referendum blandt sydsudaneserne om suverænitet i 2011, ophævelse af sharia for alle andre end muslimer, ændring af det officielle sprog til engelsk, deling af indtægterne fra olieletterne, og tilbagetrækning af alle sudanesiske tropper fra Sydsudan.²⁷

Et halvt år efter indgåelse af fredsaftalen styrkede Garangs helikopter ned i Uganda. Hans død førte til optøjer i Khartoum og Juba.²⁸ Generaløjtnant Salva Kiir Mayardit (herefter "Salva Kiir") blev kort efter udnævnt til præsident for Sydsudan. Han gik ind for at følge uafhængighedsaftalen til dørs.²⁹

(26) Breidlid 2010: 291-293

(27) Natsios 2012: 171

(28) Ibid: 174

(29) [www.telegraph.co.uk/ 07.07.2011: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/south-sudan/8623590/South-Sudan-factfile.html](http://www.telegraph.co.uk/07.07.2011: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/south-sudan/8623590/South-Sudan-factfile.html)

SPLA tog militær aktion og stiftede en hidtil uset alliance mellem sydsudanesere, oprørere fra Darfur og arabiske militser fra grænseområdet. Vha. pres fra udlandet og diplomatisk assistance lykkedes det at genoptage forhandlingerne og føre implementeringen af CPA'en videre. I 2011 blev der afholdt folkeafstemning om uafhængighed i Sydsudan og 9. juli 2011 var suveræniteten en realitet.

Siden 2011 har der været fortsatte spændinger mellem landene pga. provinserne på grænsen til Sudan, dvs. Abyei, Blue Nile og Nuba Mountains. Ifølge CPA'en skulle der afholdes folkeafstemninger i Abyei for at lade befolkningen her afgøre sin egen fremtid. Folkeafstemningerne er endnu ikke gennemført, og området er fortsat plaget af konflikt. Derfor er også udenlandske aktører og FN meget involveret i området.³⁰

3.7. Borgerkrig i Sydsudan (2013-)

Efter to år ved magten valgte Salva Kiir i juni 2013 at afskedige sit ministerkabinet, herunder vicepræsident Riek Machar. Situationen opstod til dels på grund af uenigheder mellem etniske grupper i regeringen (se mere om disse grupperinger i afsnit 6 om "Den sociale dimension"). Salva Kiir, som tilhører dinkaerne, beskyldte Riek Machar, som tilhører nuerne, for at have forsøgt at kuppe magten, ligesom han forsøgte det i 1990'erne under Garang. Med splittelsen mellem Salva Kiir og Riek Machar opstod også en splittelse i SPLA. En del af SPLA støtter Salva Kiir, mens en anden del, som nu går under navnet SPLA-iO (SPLA in Opposition), støtter Riek Machar. De to fraktioner har bekriget hinanden siden december 2013. Desuden har en anden etnisk gruppe kaldet murlerne været i oprør mod Salva Kiir siden 2010.³¹ Murlernes oprør anføres af David Yau Yau og har i perioder ført til meget voldelige hændelser i området, som kaldes "Greater Pibor" i Jonglei state (small arms survey 20-21). I 2014 indgik David Yau Yau en aftale med præsident Salva Kiir, som gjorde ham til administrator over området. Siden har der hersket relativ stabilitet trods den fortsatte borgerkrig i resten af landet.³²

Byerne Malakal og Bentiu har været omdrejningspunkter for konflikten. Disse har fortsat skiftet hænder mellem Salva Kiirs dinkaer og Riek Machars nuer.³³ Byen Bor, hovedstaden i Jonglei state, blev derimod relativ hurtigt stabiliseret, bl.a. pga. UPDFs (Uganda People Defence Force) tilstedeværelse. UPDF støtter Salva Kiirs regering og den aftale, som er indgået mellem Salva Kiir og David Yau Yau.³⁴

(30) www.bbc.com/news/30.05.2012: <http://www.bbc.com/news/world-africa-18260082>, www.securitycouncilreport.org/index.php 30.01.2015: http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2015-02/sudansouth_sudan_1.php

(31) <http://www.theguardian.com/uk> 27.01.15: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/27/south-sudan-child-soldiers-released-deal-government-and-rebels>

(32) Todisco 2015: 40

(33) [www.news.yahoo.com/](http://news.yahoo.com/) 16.05.2015: <http://news.yahoo.com/south-sudan-rebels-major-assault-key-town-malakal-061801200.html>, www.bbc.com/news/ 10.02.2015: <http://www.bbc.com/news/world-africa-31362748>

(34) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

Generelt er konflikten kompleks og ikke længere begrænset til etniske tilhørsforhold.³⁵ Magtrelationer imellem de mange oprørsgrupper er svingende og mærket af internationale påvirkninger samt politisk difference mellem Juba og forskellige landområder. Det er derfor ikke bare en borgerkrig mellem de to største etniske grupper, som det nogen gange ses fremstillet, men en konflikt med vidtspredte, historiske og foranderlige aner.³⁶

Borgerkrigen er meget voldelig. I december 2014, efter et års forløb, udtalte FN's generalsekretær, at titusindvis var døde som konsekvens af krigen.³⁷ Der findes ikke præcise tal på krigens ofre, da hverken regeringen eller FN har rapporteret på området. Nogle kilder nævner, at der er tale om 10.000 ofre, mens andre taler om mellem 50.000-100.000 ofre.³⁸ Desuden har menneskerettighedsforkæmpere rapporteret om udbredte menneskerettighedsovertrædelser udført af alle parterne i borgerkrigen.³⁹

Man har siden 2013 flere gange forsøgt at indgå fredsaftaler, men uden resultat. I marts 2015 forsøgte man at indgå en aftale om det forestående valg i juni 2015, som heller ikke lykkedes.⁴⁰ Senest i august 2015 underskrev præsident Salva Kiir, under pres fra FN, USA og regionale magter, en våbenhvile, som tidligere på måneden blev accepteret af konfliktens andre parter.⁴¹

(35) Todisco 2015: 37

(36) Kelly, updated 01.06.2015: <https://medium.com/war-is-boring/the-bloodiest-conflict-no-one-is-talking-about-39e0d4d48912>, se også www.smallarmssurveysudan.org/de/home.html 09.04.2015: <http://www.smallarmssurveysudan.org/de/facts-figures/south-sudan/conflict-of-2013-14/the-conflict-in-upper-nile.html>

(37) [www.washingtonpost.com/](http://www.washingtonpost.com/world/world-digest-dec-16-2014/2014/12/15/ed2b34ac-8473-11e4-b9b7-b8632ae73d25_story.html) 15.12.2015: http://www.washingtonpost.com/world/world-digest-dec-16-2014/2014/12/15/ed2b34ac-8473-11e4-b9b7-b8632ae73d25_story.html

(38) Kelly, updated 01.06.2015: <https://medium.com/war-is-boring/the-bloodiest-conflict-no-one-is-talking-about-39e0d4d48912>

(39) www.fidh.org/International-Federation-for-Human-Rights/ 27.02.2015: <https://www.fidh.org/International-Federation-for-Human-Rights/united-nations/the-human-rights-council-should-respond-to-the-gravity-of-the#>

(40) www.sudantribune.com/index.php 11.05.2015: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article55010>, billedet er fra tidligere udsendte soldater til Sydsudan, jf. samtaler i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(41) www.nytimes.com/2015/08/27/world/africa/south-sudan-peace-deal-rebels-president.html?ref=topics&_r=0

4. Den fysiske dimension

4.1. Introduktion

Den fysiske dimension behandler befolkningens relation til de fysiske omgivelser og beskriver, hvordan disse er med til at forme befolkningens livsmønster og praktiske hverdag. Dimensionen fokuserer på befolkningens interaktion med miljøet, herunder hvilke ressourcer, der har væsentlig økonomisk og/eller symbolsk værdi, og hvordan dette forhold påvirker samfundets indretning. Den fysisk-geografiske dimension omhandler endvidere – mere specifikt – befolkningens adgang til basale ressourcer såsom fødevarer, vand, bygningsmaterialer og mulighed for at dyrke jorden. Alle er elementer, som er med til at forme samfundets opbygning og interaktionen mellem mennesker i området.

Specifikke fødevarer anses visse steder for tabuiserede, f.eks. svinekød og alkohol i muslimske lande, og tilsvarende findes der også i vestlige kulturer fødevarer, som betragtes som uspiselige spildprodukter.

Også adgangen til og brugen af jord adskiller sig i mange tredjeverdenslande fra den vestlige praksis. Således kan nomadesamfund have meget anderledes regler for, hvordan jord må anvendes, f.eks. hvad angår rettigheder til græsningsarealer.

Med hensyn til bygninger har de fleste kulturer særlige huse til bestemte formål, f.eks. templer, moskeer og kirker til religiøse formål. Dette begrænser bygningernes anvendelse og giver dem en særlig status i samfundet. Imidlertid vil disse bygninger ikke altid være umiddelbart genkendelige, og det kan kræve en del arbejde at identificere dem. Forsøget bør dog altid gøres. I mange kulturer sætter de fysiske omgivelser desuden rammerne for, hvordan og af hvilke materialer bygningerne konstrueres. Dette bør selvfølgelig indgå i overvejelserne omkring lokale byggeprojekter. Anvendelsen af lokale materialer og byggemetoder kan i mange tilfælde fremme interaktionen med befolkningen.

Fysiske elementer som huse, bygninger og jord afspejler kulturelle hierarkier og social status blandt befolkningen i et givent område. Det er vigtigt, at den udsendte kan aflæse den betydning, som fysiske elementer tillægges og afspejler, da de underbygger de sociale roller og de overordnede sociale strukturer i samfundet. Dette aspekt er endvidere betydningsfuldt, hvis den militære operation omfatter etablering af fysiske strukturer i et samfund. Hvis man ikke har forståelse for de fysiske elementers betydning, risikerer den militære operation at påvirke den lokale interaktion eller at ændre lokale mønstre og sociale strukturer.⁴²

Hvilken betydning anvendelsen af brændsel og/eller energi har for et samfunds indretning, bør ligeledes overvejes. Alle samfund forbruger energi i større eller mindre mængder, og det er langt fra ligegyldigt for samfundet, hvordan og hvorfra indbyggerne skaffer sig deres brændsels- eller energiforsyninger.

Endelig er transport og kommunikation over afstand vigtige emner. På disse områder forholder det sig nemlig sjældent som i Vesten. Især kommunikation er vigtig, idet Forsvarets personel ofte har brug for at videregive informationer til lokalbefolkningen på den mest hensigtsmæssige måde. Man bør derfor altid overveje, om dette sker via radio, tv, aviser, flyveblade eller via mundtlig kommunikation med de lokale ledere.

(42) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 114

Nedenstående omhandler forskellige aspekter, som tilsammen danner forudsætningen for at kunne forstå de fysiske forhold i Sydsudan.

4.2. Store byer og handel

Som andre afrikanske lande har Sydsudan oplevet en urbanisering over de sidste årtier. Juba, som er Sydsudans hovedstad, er vokset fra 10.600 indbyggere i 1956 til en befolkning på ca. 500.000 i 2010. Trods denne tydelige urbanisering bor omkring 83 % af befolkningen stadigvæk uden for byerne.⁴³ Det bør nævnes, at tallene for hvor mange, der bor hvor, svinger meget fra opgørelse til opgørelse.⁴⁴

Hovedstaden Juba i Central Equatoria State er landets største by. Andre store byer er Wau i Western Bahr el Ghazal State, Malakal i Upper Nile State og Aweil i Northern Bahr el Ghazal State. Disse udgør de økonomiske centre i Sydsudan. Men også Rumbek, Yei, Torit, Bor, Yambio og Kapoeta har profiteret af urbanisering og som handelscentre for deres områder.⁴⁵

Der findes adskillige faktorer, som bidrager til urbaniseringen. Blandt andet har byerne nogle gange været de eneste tilgængelige tilflugtssteder i krigstid. Andre faktorer følger udviklingen i veje, jobmuligheder, forestillinger om bedre skoler, hospitaler og lignende.⁴⁶

En oversigt over regioner og byers placering ses på kortet.⁴⁷

(43) International Labour Organisation 2013: 2

(44) Martin, Mosel 2011: 3

(45) www.ross.org.za/Home.htm: http://www.ross.org.za/business_opportunities.html

(46) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(47) www.worldofmaps.net/en/maps.htm: <http://www.worldofmaps.net/en/africa/map-south-sudan/online-map-south-sudan.htm>

4.3. Vigtige naturressourcer

Sydsudan har store forekomster af olie og andre naturressourcer, som har deres udspring i de frugtbare jorde rundt om Den Hvide Nil. Ud over råolie findes der i Sydsudan store mineralforekomster af guld, diamanter, limsten, jernmalm, kobber, krom, zink, tungsten, mica og sølv.⁴⁸ Samtidig byder floden på et stort uudnyttet potentiale, idet flodens strøm er tilstrækkelig til at generere hydroelektricitet.⁴⁹

Foruden forekomsten af naturressourcer til omsætning er sydsudanerne meget afhængige af landbrug, herunder frodige græsningsarealer, som forklares nærmere senere i dette afsnit.

4.4. Landets opdeling

Sydsudan kan opdeles på forskellige måder med forskellige betydninger for befolkningen. En inddeling kan være efter *administrative distrikter*, efter de *etniske grupper* eller efter *levestandard*. De administrative distrikter er afgørende for befolkningen i forhold til statsapparatet, hvorimod de etniske grupper og levestandard spiller en rolle for befolkningen i forhold til græsningsarealer og landbrugsjord.

I det følgende gives en introduktion til alle tre opdelingstyper for at give et indtryk af livet i Sydsudan. Derudover indeholder afsnittet information om Sydsudans handelsbyer, klimaet og årstiderne samt om manglen på infrastruktur i landet.

4.4.1. Opdeling efter administrative distrikter

Sydsudan er officielt opdelt i regioner og distrikter. Regionerne er hhv. Bahr el-Ghazal (grøn), Equatoria (blå) og Greater Upper Nile (gul). Regionerne er igen opdelt i 10 stater: Central Equatoria, Eastern Equatoria, Jonglei, Lakes, Northern Bahr el Ghazal, Unity, Upper Nile, Warrap, Western Bahr el Ghazal og Western Equatoria.

Landet har en meget lav befolkningstæthed på 13 mennesker pr. kvadratkilometer, hvilket er 10 gange færre end nabolandet Uganda. Tætheden varierer dog noget mellem områderne. Der er således tæt bebyggelse i byerne langs floderne og langs Den Hvide Nil f.eks. i Juba, Yei, Wau og Malakal.⁵⁰

4.4.2. Opdeling efter etniske grupper

Sydsudan er opdelt i en række etniske områder beboet af omkring 600 forskellige stammer med eget sprog og kultur. Der er overordnet tre etniske hovedgrupper i Sydsudan: nilotiske, nilo-hamitiske og sydvestsudanesiske.⁵¹ Dinkaerne og nuerne (to nilotiske stammer) er de dominerende grupperinger i Sydsudan. På det nedenstående kort ses tydeligt, hvordan de to stammer er stærkt repræsenteret i den

(48) www.cia.gov/index.html: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html#>

(49) Ibid

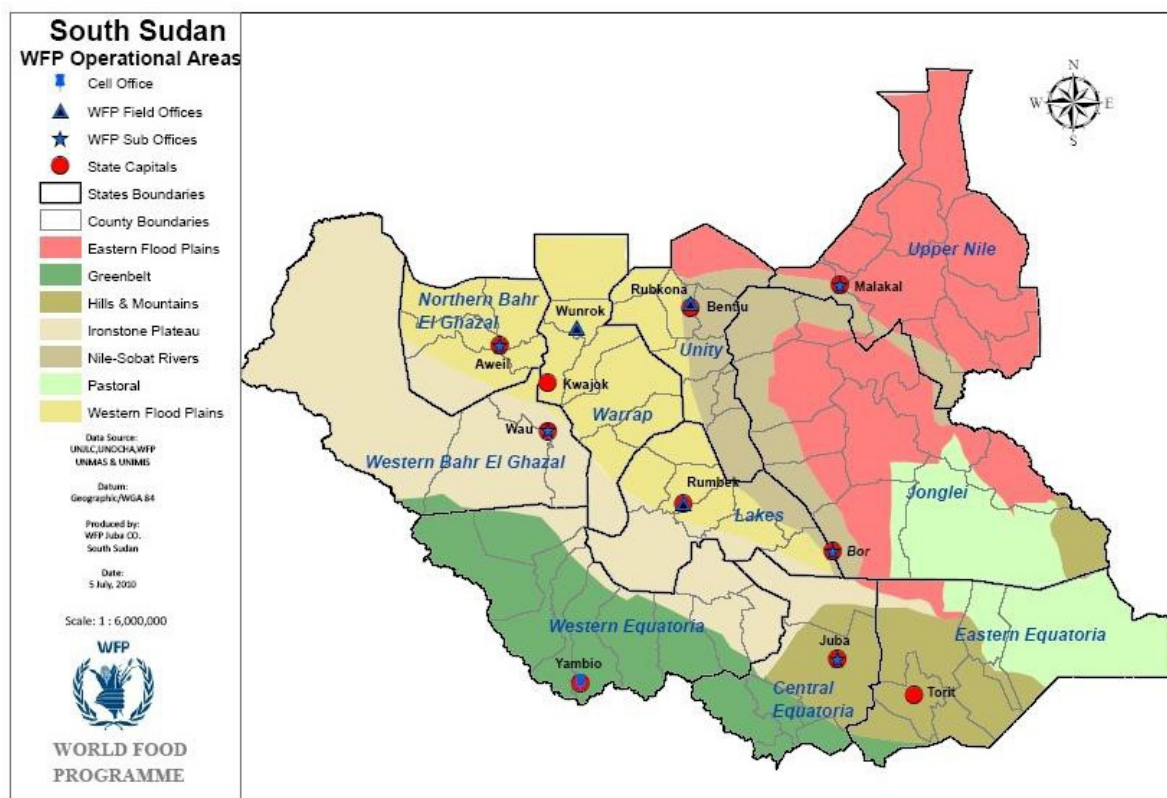
(50) Statistical Yearbook for Southern Sudan 2010: 11-32

(51) www.gurtong.net/: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/tabid/71/Default.aspx>

Stammernes fordeling i Sydsudan⁵²

I Equitoria mod syd ligger det *grønne bælte* med skov og velegnet landbrugsjord. I det sydøstlige hjørne mellem Jonglei og Equitoria ligger *kvæglandet*. Mod vest i Bahr al-Ghazal er et højtliggende *jernstensplateau*, og som en naturlig grænseovergang fra Sudan over til Sydsudan ligger ”The Sudd” (Barrieren) (se illustration på kortet på næste side).⁵³

(53) [www.utdallas.edu/](http://www.utdallas.edu/geosciences/remsens/Nile/index.html): <http://www.utdallas.edu/geosciences/remsens/Nile/index.html>

Rød/Gul: Flodsletter ("The Sudd"). Mørkegrøn: Det grønne bælte. Mørkebrun: Højland. Lysebrun: Jernstensplateauet. Lysegrøn: Floder. Kvæglandet.

4.5.1. Det grønne bælte

I syd er jorden begunstiget med to regnsæsoner, der muliggør to dyrkningsperioder hvert år i hhv. maj-juli og oktober-november. Her er klimaet velegnet til produktion af diverse rodfrugter, majs, korn og jordnødder.⁵⁴ Jordforholdene er gode, og befolkningen har mulighed for at producere mere end til eget forbrug. De fleste bønder driver dog deres landbrug med meget få midler og derfor også med ineffektive metoder. Der er eksempelvis mange, som endnu ikke anvender oksedrevne plove.

Et andet problem er mangel på markedspladser, hvor varerne kan sælges eller byttes. For at sætte gang i udviklingen af markeder har FN igangsat et initiativ, hvor man tilbyder at købe bøndernes majs til de regionale markedspriser. Pga. smådriften har bønderne dog ofte svært ved at producere afgrøderne til konkurrencedygtige priser. De få – men vigtige – markedspladser ligger i Juba og i Yambio på grænsen til Den Demokratiske Republik Congo.

(54) Favre, Zappacosta, Ah Poe 2011: 21

4.5.2. Kvæglandet

Der er ca. 11 millioner stk. kvæg i Sydsudan, og størstedelen af befolkningen er kvægavlere.⁵⁵ Især klimaforholdene i sydøst på grænselandet mellem Jonglei og Equatoria er gunstige for kvægdrift. Her findes velegnede græsningsarealer og tilstrækkeligt med vandressourcer. Alligevel er det i tider med tørke nødvendigt for hyrderne at tilbagelægge store distancer for at komme til nye vandressourcer.

Desuden er området plaget af lokale kampe mellem stammerne. Konflikterne opstår primært som følge af tvivl om græsningsrettighederne, der opstår når hyrderne flytter deres kvæg til områder tættere på nabostammen. En anden årsag er kvægrøverier, der er hyppigt forekommende og kan være meget voldelige.⁵⁶

Området er også egnet til landbrugsdrift, f.eks. til dyrkning af jordnødder. Den årlige regnmængde er dog ikke stabil, og det bevirker, at høsten somme tider slår fejl. Derudover generes landbruget af Hærfuglen ("Quelea Bird"), der raserer markerne i høstsæsonen og betragtes som en pestilens i hele Afrika.⁵⁷

Over de seneste år har der været stigende minedrift i området, der er rigt på mineraler såsom guld. Regeringen har fokus på øget industrialisering af produktionen. Alligevel drives en del af minedriften af fattige hungersnødsramte familier, der med plastikbaljer og deres bare hænder forsøger sig som amatør-guldgravere.⁵⁸ Områdets nærmeste handelscentre ligger i Bor, Juba og Torit på grænsen til Uganda.

4.5.3. Jernstensplateauet

Det høje plateau i den vestlige del af Sydsudan er velegnet til landbrugsdrift. Selvom området kun har en årlig regnperiode, i modsætning til Det Grønne Bælte, er der god tilførsel af regnvand via bække fra højlandet. Befolkningen er afhængig af afgrøder såsom sorghum, jordnødder, sesam og tobak. Landbruget suppleres med produktion af honning og med kvægdrift. De vigtigste markeder er i Wau og i Rumbek på grænsen til flodsletterne, hvor bønderne mødes for at handle med kvæg og afgrøder. *Se billederne på næste side.*

(55) Statistical Yearbook for Southern Sudan 2010: 86

(56) <http://www.sudantribune.com/index.php> 01.12.2012: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article44686>

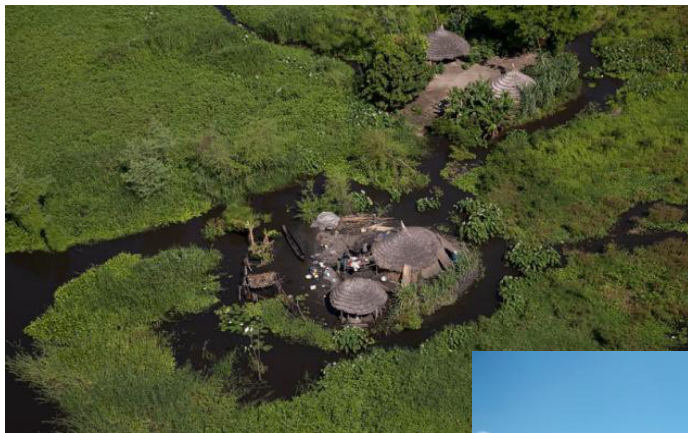
(57) Favre, Zappacosta, Ah Poe 2011: 52

(58) www.irinnews.org/: <http://www.irinnews.org/report/98204/hunger-drives-hunt-for-gold-in-south-sudan-s-east>

4.5.4. The Sudd (Barrieren)

Flodsletterne ”the Sudd”, også kaldet Barrieren, er et af verdens største vådlandsområder. Den Hvide Nil skaber dette kæmpemæssige vådlandsområde via naturlige oversvømmelser, der skyller ind over det relativt flade terræn. Afhængigt af regnmængden i hele regionen kan arealet variere meget, og flodsletterne kan blive på størrelse med England.⁽⁵⁹⁾ Dette fænomen følger af områdets særprægede forhold, hvor det 400 km lange areal fra nord til syd kun hælder 0,01 % .⁽⁶⁰⁾ Barrieren er fyldt med tyk bevoksning af siv, græs samt andre vandplanter. Lokalbefolkningen navigerer på flodsletterne i små både og anvender save for at skabe nødvendige passager. Landsbyerne er placeret på forhøjninger i terrænet, og befolkningen lever af en blanding af landbrug, kvægdrift, fiskeri, jagt samt indsamling af vildtvoksende frugt, bær og grøntsager.

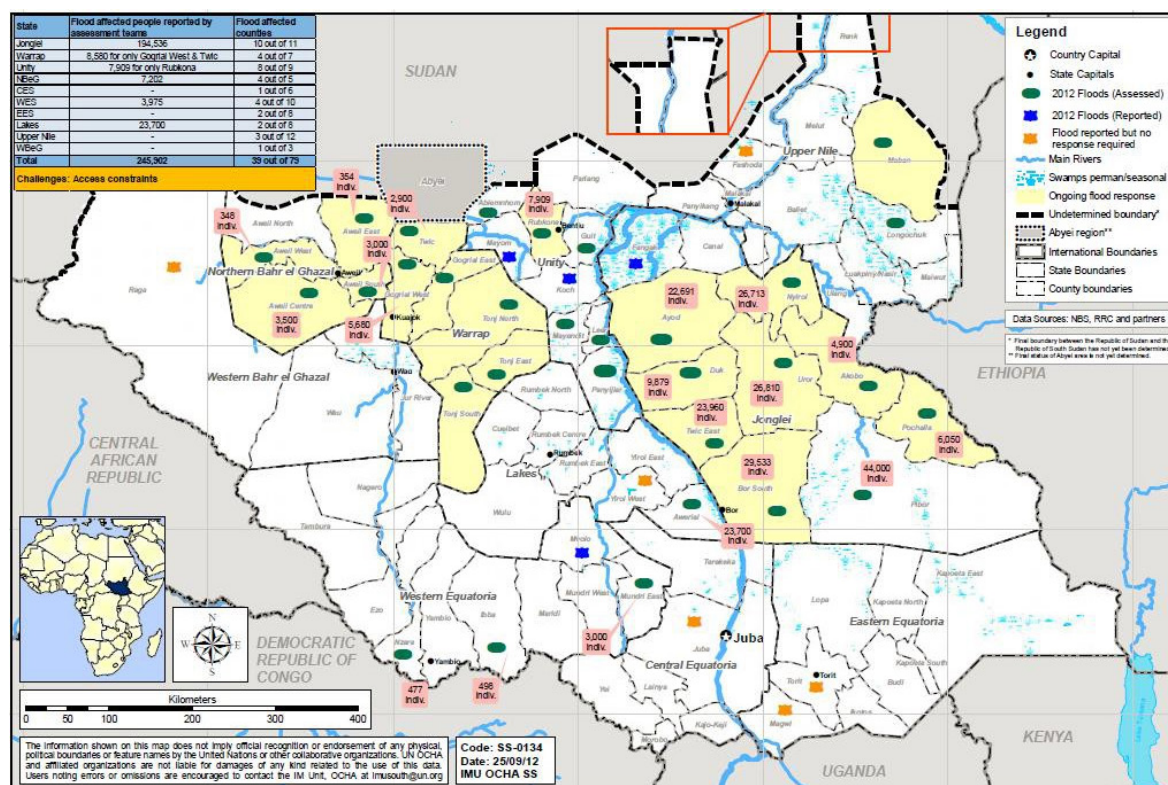

(59) [www.utdallas.edu/](http://www.utdallas.edu/geosciences/remsens/Nile/index.html): <http://www.utdallas.edu/geosciences/remsens/Nile/index.html>

(60) Ibid

Der er en række handelscentre, som er placeret på særlige steder, hvor oversvømmelserne hvert år stopper. De største er Malakal, Bor, Bentiu, Awaik og Kwojak.

Kort over oversvømmelser⁶¹

4.6. Fødevarer, sikkerhed, -vaner og -hygiejne

Fødevarer, sikkerhed er et udbredt problem, som omkring 3,9 millioner mennesker i Sydsudan lider under. Adgangen til fødevarer er meget følsom overfor vejret og krige. Samtidig betyder de store grupper af internt fordrevne et stort pres på flygtningelejre, hvis muligheder for at skaffe mad er hæmmet af sikkerhedssituationen, regntidens effekt på infrastrukturen og kampe om ressourcer mellem lejrene.⁶² I 2014 skrev en anerkendt nyhedskanal, at der i bare én FN-lejr dør fire børn under fem år om dagen hovedsageligt som følge af underernæring.⁶³

Selvom Sydsudan har gunstige forhold til at så og høste, importerer man hovedparten af alle grøntsager og frugt fra nabolande som Kenya og Uganda. Det samme gælder stort set al mælk, ost, yoghurt og

(61) www.reliefweb.int/ 23.09.2012: <http://reliefweb.int/map/south-sudan-republic/south-sudan-reported-floods-county-2012-23-september-2012>

(62) www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home 2015: <http://www.unhcr.org/pages/4e43cb466.html>

(63) Foltyn 13.07.2014: Aljazeera <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/07/rainy-season-worsens-south-sudan-crisis-201471211626270952.html>

andre mælkeprodukter. Der er næsten ingen anden fødevareproduktion end kød, æg og fisk i landet. F.eks. er der ingen tradition for brugen af mælk fra de store mængder kvæg til andet end kvægavlens egen behov. Den begrænsede mængde lokalt dyrket grøntsager er ofte af meget dårlig kvalitet. I de krigsramte dele af landet er der slet ingen lokale afgrøder at hente. Befolkningens hyppige flytning som følge af krigen har fjernet de lokale bønders grundlag for dyrkning af marker. Til gengæld indtages der i Sydsudan relativt store mængder øl og alkohol, som man producerer lokalt.⁶⁴

Hygiejnen omkring fødevarer er yderst dårlig. Kød sælges fra små åbne boder, hvor kødet er ophængt i lange perioder uden nogen form for konservering eller køl. Ligeledes foregår slagtning på primitive steder, hvor der ofte ikke er rent vand eller nogen form for hygiejne. F.eks. slagter mange i hjemmet, direkte på jorden foran hytterne. Dog har større landsbyer nogle gange "slagtehuse", som er simple skure med et opstillet bord og en fold.⁶⁵

4.7. Bygninger

Langt de fleste sydsudanere bor i hytter, hvoraf de fleste er fremstillet af mudder og resten af strå og pinde. En lille andel af befolkningen bor i huse bygget af træ eller mursten. Udenfor byerne ejer over 90 % den hytte eller det hus, de bor i. I byerne er tallet en smule lavere, og kun 79 % ejer deres bolig.⁶⁶

Man ser ofte ufærdige byggerier i byerne. Disse er typisk påbegyndt efter fredsaftalen i 2005 (CPA), men er siden ophørt på grund af interne uroligheder.⁶⁷ Desuden er byggemuligheder generelt besværliggjort af mangel på infrastruktur, adgang til byggematerialer, strøm og lignende.⁶⁸ Juba er undtaget fra dette. Her ser man nye bygningsværker skyde op flere steder. Disse bygges med håndkraft, hvor man manuelt støber fundament og søjler til bygninger på op til 5-10 etager. Herefter håndmures det hele med lokalt brændte eller fremstillede sten. En stor af husene i Juba ejes af etiopiere og kenyanere. De bedre huse, hoteller og lignende lejes ud til internationale priser og er derfor uden for de lokales økonomiske rækkevidde.⁶⁹

I udkanten af Juba findes langt færre byggeprojekter og kun meget få huse færdiggøres. Der er akut mangel på alle andre byggematerialer, som skal importeres. Det være sig glas, sanitet, kabel, rør m.v. Mange bygger, fordi det er en af de meget få muligheder for at lave en reel investering af sine penge. Der foregår kun lidt byggeri uden for Juba. Billederne på næste side viser telte og hytter i forskellige dele af Sydsudan samt højhuse i Juba.⁷⁰

(64) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(65) Ibid

(66) Statistical Yearbook for Southern Sudan 2010: 34-35

(67) Ibid: 34

(68) Crea 16.04.2014: www.usgbc.org/articles <http://www.usgbc.org/articles/little-leed-building-could-south-sudan%E2%80%99s-first-leed-certified-building>

(69) Jf. samtale med (og billeder fra) tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(70) Ibid, www.talkofjuba.com/ 14.08.2014: <http://talkofjuba.com/south-sudan/235-photo-gallery-20-amazing-images-of-fast-growing-juba-city>

4.8. Klima og årstider

Regntiden ligger i perioden april til november og byder på et månedligt regnfald på ca. 150 mm. Der opleves relativt stor forskel på mængden af nedbør internt i landet, og især den sydlige del af landet får meget regn. Generelt bryder infrastrukturen ned, når regnperioderne indfinder sig. Vandet kan ikke sive gennem den tunge og lerholdige jord, og der dannes derfor en sump oven på vejene. En tur med lastbil fra Juba til Bentiu tager i tørre perioder 3-4 dage, mens turen i regnperioderne tager op til 4 uger. Dette er primært pga. ufremkommelige veje og oversvømmede områder.

Januar og februar byder på høje varmegrader på omkring 35-40 grader og intet nedbør.⁷¹

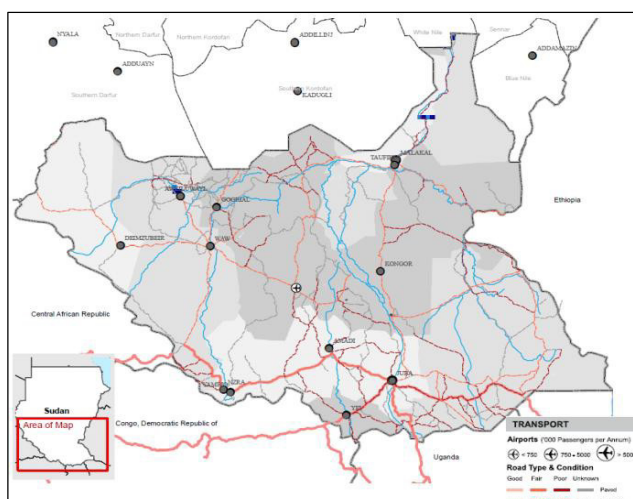
4.9. Adgang til vand, strøm og brændsel

83 % af befolkningen bor på landet uden for byerne. Langt størstedelen af disse bor i små landsbyer og lever under trange vilkår dikteret af naturen og klimaets gang.⁷² Forholdene er primitive, og kun omtrent halvdelen af befolkningen har adgang til rent drikkevand.⁷³ Dette tal er dog omstridt, og det er nogle gange indtrykket, at det er langt fra halvdelen af befolkningen, der har adgang til rent vand.⁷⁴

Elektricitet produceres på ineffektive måder via dyre dieselgeneratorer, og derudover bruges trækul som brændselskilde i størstedelen af husholdningerne.⁷⁵ Juba har som den eneste by forsøgt at indføre by-strøm i november 2014. Men på grund af de mange udfald og usikker drift, har ingen opgivet deres generatorer. Desuden er der negative konsekvenser forbundet med brugen af trækul, fordi skovrydningen kan føre til dannelse af ørken.⁷⁶ For at imødekomme dette har regeringen indført regler mod produktion og anvendelse af trækul, men disse regler har ikke haft den tilsligtede effekt.

4.10. Infrastruktur og kommunikation

Omfanget af infrastruktur i form af veje og jernbaner er meget begrænset. Flere kilder anslår, at der kun findes mellem 60-70 km asfalt i hele Juba. Resten er primært jordveje, som kun vedligeholdes af enten nogle lokale eller FN. Lav densitet i befolkningen sammenlagt med årtiers konflikt har gjort det svært at oprette en effektiv infrastruktur. Den infrastruktur, som findes, er i forfald. Også flodtransportsystemet er begrænset af fortsat genopbygning og mangel på midler.⁷⁷ Regeringen gør meget lidt for at afsætte midler til opbygning eller vedligeholdelse

(71) www.weather-and-climate.com/: <http://weather-and-climate.com/average-monthly-Rainfall-Temperature-Sunshine,Juba,Sudan>

(72) International Labour Organisation 2013: 2

(73) www.cia.gov/ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html#> Besøgt 11.05.2015

(74) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(75) Ibid

(76) UNDP 2012: 37-39

(77) African Development Bank Group 2013: 34-35

af infrastrukturen. Pengene bruges i stedet på indkøb af militært materiel. De få veje, som forsøges vedligeholdet, bliver stampet og fyldt op med nyt jord, hvorefter de flyder væk, så snart den første regn rammer landet.⁷⁸ Den bedste vej i dag er mellem Juba og Bor, idet FN har genopbygget og vedligeholdt strækningen. Vejene mod Torit og Yambio har ikke haft relevans i kampene, og derfor er de ikke blevet vedligeholdet i nævneværdig grad. Syd for Juba er det primært vejene mod Uganda og Kenya, som er bedst, idet al primær import kommer ind fra den side.⁷⁹ Der er udtalt mangel på brændstof og i perioder mangel på gas. Der opleves lange køer ved tankstationer i Juba, og i mange områder uden for Juba går næsten al brændstof til militæret.⁸⁰

Lufthavnskapaciteten er meget begrænset og dårligt drevet. Kun i Juba findes noget, som kan kaldes en lufthavn. De øvrige steder er der tale om simple landingsbaner, som kun kan tage mindre fly. I regnperioder er mange af landingsbanerne ude af funktion. Man har påbegyndt opførelsen af en ny lufthavnsterminal i Juba, men da FN fjernede støtten til opbygningen, faldt projektet fra hinanden. Lufttrafikken i Juba styres af den lokale regering, og dennes kapacitet er meget begrænset. Ofte er der store ventetider i indflyvninger og afgang.⁸¹

FN har satset på anvendelse af Nilen som primær transportrute for personel, gods, nødhjælp og materiel. Især i regntiden har floden været en nødvendig og kærkommen transportrute. Desværre findes der kun et meget begrænset antal "pusher", som er nødvendige for sejladsen, og de er alle ejet af staten. Staten kræver desuden mellem 100.000 og 200.000 USD for en transport og tillader ikke, at FN bringer egne pusher ind på scenen. Samtidig bruger staten selv Nilen til transport af tropper fra syd mod nord. En udfordring for både staten og FN, er at SPLA/iO besatte dele af Nilen i det nordlige område. En anden udfordring er, at hastigheden på denne transportform er meget lav. Med de indlagte stop langs floden kan en transport tage 3-4 uger. Desuden er dele af Nilen i tørkeperioder så lavvandet, at der ikke kan sejles med tunge læs.⁸²

I regntiden afhænger transport af forsyninger også af helikopter og fly. FN og tilhørende organisationer lejer cargo-fly i stor stil. Det samme gør SPLA. Nogle gange lejer SPLA bevidst de samme fly som FN, og det giver problemer for flysikkerheden. SPLA/iO skyder på alle fly, som bruges af SPLA. Derfor er det vanskeligt, når de samme kontraktudbydere servicere flere parter på en gang. Samtidig er mange fly gamle og udslidte, idet mange ikke vil indsætte nyere typer grundet forholdene og risikoen.⁸³

Manglende transportmuligheder påvirker markedspriserne på fødevarer og kan undergrave levegrundlaget for befolkningen især i nordlige byer som Mayom og Panyijar. Infrastrukturen er dog særligt ringe i Jonglei, hvor ufremkommelige veje afskærer hele byer i regntidsperioden. Pochalla er et eksempel på en af disse isolerede byer, hvor fødevarer ofte må fragtes til fods eller på cykel.⁸⁴ I regntiden kan man ikke cykle nogen steder ud over i Juba.⁸⁵

(78) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(79) Ibid

(80) Ibid

(81) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(82) Ibid

(83) Ibid

(84) Favre, Zappacosta, Ah Poe 2011: 18

(85) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

Den manglende infrastruktur medfører, at især de nordlige stater er afhængige af Sudan for handel med afgrøder. Når flodsletterne er oversvømmede, har de kun ringe mulighed for at handle med de centrale sydsudanske nationale handelscentre. Derfor bliver import fra – og en smule eksport til – Sudan derfor en nødvendighed.⁸⁶

Hvad angår kommunikation, så havde Sydsudan i 2013 endnu ikke oplevet den eksplosive vækst af mobiltelefoni, som man har set i andre afrikanske lande. Priserne på mobiltelefoni er høje og telefoni- og dataydelsernes tilgængelighed er begrænsede.⁸⁷ Befolkningen har dog i stigende omfang fået adgang til mobiltelefoni via Sudatel, Zain, MTN, Canar, Vivacell og det regeringsejede Gemtel.⁸⁸ Stigende konkurrence mellem udbyderne har medført, at prisniveauet er faldet, men der er lang vej igen, før Sydsudan er på niveau med sine afrikanske nabolande.

Manglende infrastruktur og dårlige kommunikationsforbindelser er en stor udfordring for de tilstedeværende FN-styrkers muligheder både for at bringe nødhjælp, men særligt også for at opfylde den sikkerhedsopgave, som de er blevet pålagt. Manglen på infrastruktur gør det svært at deployere enheder, og den samtidige dårlige kommunikation gør det svært at opretholde kontakt og informationsudveksling.⁸⁹

4.11. Sammenfatning

Den fysiske dimension har behandlet byer, geografisk opdeling, ressourcemæssige og bygningsmæssige forhold, som er med til at strukturere samfundets opbygning i Sydsudan, og som er centrale for interaktionen i befolkningen. Ovenstående fysiske omgivelser og betingelser er i høj grad med til at forme befolkningens livsmønster og praktiske hverdag. Naturressourcer, adgang til byerne og andre faktorer har stor værdi og stor betydning for befolkningens hverdag og for samfundets indretning.

Livet i Sydsudan er i høj grad domineret af manglende udvikling, især dårlig infrastruktur og kommunikation, dårlige huse og fødevareusikkerhed. Regntiden forværrer ofte forholdene omkring infrastrukturen og medfører yderligere problemer med fødevaresikkerheden.

Landets vigtigste naturressource er olie. Der mangler dog muligheder i forhold til at omsætte olien. Det vil blive nærmere behandlet i de følgende afsnit. Det samme gælder de mange andre naturressourcer. Sydsudan har gunstige landbrugsforhold, men landbruget er præget af primitivitet og ineffektivitet. Ligesom med infrastrukturen gør de primitive forhold i landbruget dette følsomt overfor andre fysiske faktorer, såsom vejret.

Sydsudan står overfor store udfordringer på det fysiske område, som skal løses, før man kan opbygge et mere velfungerende samfund.

(86) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(87) African Development Bank Group 2013: 35

(88) Ranganathan, Briceño-Garmendia, 2011: 34-35

(89) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

5. Den økonomiske dimension

5.1. Introduktion

Den økonomiske dimension beskriver samfundets fordeling og udveksling af værdier, det være sig i form af penge, varer eller serviceydelser. Kulturelle grupper har forskellige systemer og praksisser i forhold til at opnå adgang til og at producere og fordele værdier i et samfund.⁹⁰ Måden, hvorpå økonomiske værdier er struktureret, er dermed et vigtigt aspekt i forhold til at opnå kendskab til og forståelse for en kulturel gruppe.

Et samfunds økonomi kan overordnet inddeles i to dele, den formelle og den uformelle. Den formelle økonomi består af de dele af økonomien, som staten normalt tager sig af: Skatteopkrævning, statsindtægter, aktiehandel, moms, told – dvs. den del af økonomien, der er styret, overvåget, beskattet og lovlig. I de fleste operationsområder vil den eksisterende økonomi imidlertid være præget af den igangværende konflikt, og her vil den uformelle økonomi ofte være den dominerende. Selvom uformel økonomi, herunder økonomi relateret til kriminalitet, i større eller mindre omfang eksisterer alle vegne, har den særligt gunstige betingelser i svage stater og under konflikter.

Den økonomiske dimension beskriver, hvordan indbyggerne i et givent land eller område får deres økonomiske situation til at hænge sammen. Mange steder indgår, hvad vi i vesten kalder børnearbejde, således som en essentiel del af familiernes økonomi.

Den økonomiske dimension skal også give den udsendte viden om, hvilke kulturelle regler der gælder for udveksling af varer og tjenesteydelser i det pågældende samfund. Hvilke varer og handlinger er forbudt, dvs. juridisk og/eller kulturelt uacceptable, eller det modsatte? Eksempelvis er korruption både ulovligt og kulturelt uacceptabelt i det meste af den vestlige verden, mens det andre steder måske nok er kulturelt uacceptabelt, men ikke desto mindre reglen snarere end undtagelsen. Især i en økonomi præget af konflikt kan korruptionen være udtalt og lægge alvorlige hindringer i vejen for stabiliseringen af området.

Et andet eksempel: I en økonomisk *egalitær* kultur vil man ofte betragte almindelig vestlig forretningsførelse som asocial og grådig, og der kan være en helt anden forståelse af begrebet ejerskab. I visse kulturer forventes det endog, at et individ, der får adgang til værdier, deler disse med sin sociale gruppe. Uden viden om et samfunds økonomiske dimension vil en udsendt let komme til at anse en egalitær kultur for korrupt, og det kan få negativ indflydelse på fremtidige operationer i området. Hvad angår aktioner og tiltag mod korruption, vil de uvægerligt slå fejl, hvis man undlader at inddrage viden om samfundets grundlæggende økonomisk-kulturelle præg.

Endelig beskriver den økonomiske dimension hvilke sociale netværk, der leverer hvilke varer og ydelser, lovlige som ulovlige. Et eksempel er økonomien i nomadesamfund, der normalt er afhængig af sæsonbestemte vandring efter græsgange. Hvis en operation ikke tager højde for disse vandring og f.eks. ender med at blokere vigtige ruter eller græsarealer, kan det få alvorlige konsekvenser. Og ikke bare for områdets økonomi: Det kan føre direkte til voldelige sammenstød mellem lokalebefolkningen og de udsendte styrker.

(90) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 79

Viden om et samfunds økonomisk-kulturelle normer, såsom korruption, er vigtig i forhold til operative overvejelser, da misforståelser og negativ indflydelse på fremtidige operationer kan mindskes. Endvidere giver viden om den økonomiske dimension forståelse for eventuelle konflikter i et givent område, og sætter en i stand til at identificere den mest optimale håndtering af dette. Kendskab til lokalbefolkningen og adgang til deres viden er betydningsfuld i forhold til den økonomiske dimension, da de besidder viden om de økonomiske strukturer og om de dominerende normer i samfundet. Det kan være umuligt at opnå den viden uden kontakt til lokalbefolkningen. Endvidere gør den økonomiske dimension det muligt at inddrage viden og overvejelser.

Nedenstående omhandler disse forskellige aspekter som sammen danner forudsætningen for at forstå den sydsudanesiske økonomi.

5.2. Formel og uformel økonomi

Sydsudans formelle økonomi er præget af indtægter fra olieproduktion og af store udgifter til militæret. Ud over disse hovedtræk er den formelle økonomi kendetegnet ved mange problemer og uigennemskuelighed som konsekvens af korruption, kriminalitet og borgerkrig. Den uformelle økonomi i Sydsudan er især præget af problemer med fattigdom, særlige forhold til de indtægtskilder der findes, samt stammeøkonomi.⁹¹ Det er især begreber som fattigdom og olie, der springer i øjnene, når man beskæftiger sig med økonomien, derfor starter dette afsnit med et kort indblik i disse faktorer.

5.3. Udbredt fattigdom og underudvikling

Efter mange års krigstilstand er Sydsudan efterladt i økonomisk ruin. Fattigdom er udbredt, industrien er underudviklet og infrastrukturen er dårligt vedligeholdt. De fleste af landets mange små landsbyer er uden adgang til elektricitet og rent drikkevand.⁹² Arbejdsløsheden er på 12,6 %.⁹³ Kun omkring 27 % af befolkningen er i stand til at læse. Blandt kvinder kan kun 16 % læse. 50,6 % af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen.⁹⁴ Kun 25 % har adgang til sundhedsforanstaltninger såsom sygehuse.⁹⁵

5.4. Olie og andre naturressourcer

Fattigdom og underudvikling i Sydsudan eksisterer på trods af adgangen til de store olieressourcer og andre naturressourcer, som nævnes i afsnit 4. Særligt olieressourcerne er centrale for den sydsudanske økonomi. Landet ejer størstedelen af det forhenværende Sudans oliereserver, som i 2011 blev estimeret til omkring 5.000 millioner tønder, hvilket er omtrent på niveau med Norges oliereserver. Landet har dog ingen nævneværdi industriel raffineringsskapacitet, og råolien sælges derfor videre til raffinering i Sudan. Dette gør olieindtægterne særligt følsomme overfor forholdet til Sudan, som historisk er meget ustabil. Samtidig er olieindtægterne hæmmet af borgerkrigen og lave priser på olie. Eftersom olieindustrien udgør op mod 98 % af statens indtægter, er dette dybt kritisk for landets økonomi.⁹⁶

(91) Salmoni og Holmes-Eber 2011: 80

(92) Elbagir 10.07.2011: CNN <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/africa/07/09/sudan.new.nation/index.html>

(93) Guarcello, Lyon, Rosati 2011: 7, der bør dog tages forbehold for at begrebet arbejdsløshed kun i begrænset omfang giver mening for et samfund, som består af pastorale nomader.

(94) www.data.un.org/Default.aspx 27.10.2014: <https://data.un.org/Data.aspx?d=MDG&f=seriesRowID%3A581>

(95) www.ss.undp.org/content/south_sudan/en/home.html: http://www.ss.undp.org/content/south_sudan/en/home/countryinfo.html

(96) Morrel 2011: 4, Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

5.5. Privatøkonomien

Privatøkonomien udgår for størstedelen af befolkningen fra den primære sektor, dvs. de fleste er beskæftiget i landbruget.⁹⁷ I Sydsudan holdes store mængder af kvæg og får, og der dyrkes en lang række afgrøder.⁹⁸ Den frugtbare jord nær Den Hvide Nil ernærer størstedelen af Sydsudans befolkning. Jorden er velegnet til landbrug og understøtter 10-20 millioner kvæg. Derudover har Sydsudan gunstige vilkår for dyrkning af teaktræ til tømmerproduktion. Altså er den sydsudanske sekundære og tertiære sektorer centreret omkring landbruget i form af fødevarer og tømmerproduktion. Andre potentielle kilder til privatøkonomien såsom olieraffinering og industri er mindre udviklede. Historisk set har den industrielle udvikling været hæmmet af borgerkrige både før og efter uafhængigheden i 2011 (se afsnit 3 om "Historisk introduktion"). Billedet ved siden af viser en bygning fra den industrielle landbrugsdrift i Mangala, som er blevet efterladt i ruiner.⁹⁹

Blandt den del af befolkningen, som er beskæftiget i landbruget, har 4 ud af 10 indkomstkilder med relativ høj stabilitet, f.eks. salg af korn eller dyr, faglærte, faste lønmodtagere og små erhvervsdrivende. 3 ud af 10 har indkomstkilder med medium stabilitet, f.eks. salg af øvrige afgrøder, alkohol, fisk og daglejere. Den sidste andel af befolkningen har indtægter, der kan betegnes som ustabile, f.eks. salg af brændsel og foder samt bygningsarbejde. Ustabiliteten kan aflæses i Sydsudans store fødevareusikkerhed. FN har estimeret, at omkring 3,9 millioner mennesker i Sydsudan vil lide under fødevareusikkerhed i 2015, herunder vil 2,5 millioner mennesker lide under meget stor fødevareusikkerhed.¹⁰⁰ Fødevareusikkerheden kan til dels tilskrives manglen på stordrift. 80 % af den samlede kornproduktion leveres af små landmænd. De har store begrænsninger i form af høje transportomkostninger, mangel på arbejdskraft trods store dyrkningsarealer samt underudviklede rådgivningstjenester.¹⁰¹

(97) Favre, Zappacosta, Ah Poe 2011: 23

(98) www.cia.gov/index.html: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html#>

(99) Oakland 2011: 19

(100) www.theguardian.com/uk 27.01.2015: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/27/south-sudan-child-soldiers-released-deal-government-and-rebels>

(101) Oakland 2011:10, Billeder fra tidligere udsendte soldater til Sydsudan, jf. samtaler i perioden 01.05.2015-26.06.2015

5.6. Sikkerhedssituations indvirkning på den økonomiske situation

De mange år med borgerkrig, først mellem Sydsudan og Sydan og siden internt i Sydsudan, har store økonomiske konsekvenser. Flere tusinde mennesker er blevet dræbt i borgerkrigen, som startede i 2013, og to millioner mennesker er på flugt eller internt fordrevet. Dette forstærker de økonomiske problemer. Særligt befolkningen i de konfliktfyldte områder vil løbe tør for fødevarer endnu tidligere end ellers. Mere direkte relateret til statens indtægter er olien, som er hårdt ramt af konflikten, da mange oliefelter er blevet udsat for angreb. Hvor man før 2013 producerede omkring 350.000 tønder om dagen, producerede man i starten af 2015 kun omkring 150.000 tønder om dagen.¹⁰²

Foruden borgerkrigen er Sydsudan generelt præget af mange mindre konflikter mellem stammer. Disse er i mange tilfælde en hæmmende faktor for småbøndernes muligheder for at dyrke jorden og sælge deres afgrøder. Der er tre primære kilder til disse konflikter: Ressourcebaserede nabostridigheder, uro pga. borgerkrigen og kampe i grænselandet op til Sudan. De ressourcebaserede nabostridigheder ligger typisk i månederne fra juli til oktober, hvor fødevarer-situationen er værst. I denne periode forårsager kraftige regnskyl, at markerne oversvømmes, og at græsningsarealer og afgrøderne på markerne går til grunde, og priserne på fødevarer stiger. Tiden fra maj til august er særdeles hård, da befolkningen her ofte løber tør for fødevarer.¹⁰³ Disse faktorer udløser tilsammen stribevis af ressourcebaserede konflikter mellem nabostammer, der forsøger at overtage hinandens kvæg og græsningsarealer. Konflikter påvirker landbrugsdriftens effektivitet, idet de forstyrrer småbøndernes mulighed for at så og høste planmæssigt.

5.7. Udenrigspolitiske indvirkninger på den økonomiske situation

Den politiske uafhængighed fra Sudan har medført svingninger i handelsbalancen mellem de to lande, hvilket giver ustabile markedspriser på alle fornødenheder fra hvedemel til kvæg og byggetømmer.

Især olieeksporten er påvirket af spændingerne mellem Sydsudan og Sudan. Olieeksporten er meget afhængig af Sudan, der til tider lukker for olieledningerne til den sudanske by Port Sudan, hvorigennem olien transporteres. Når dette sker, kan det mærkes på drastiske stigninger i priserne på fødevarer.¹⁰⁴ Dette går ud over den enkelte sydsudanesers købekraft. Derfor tør befolkningen heller ikke spare op til investeringer, idet de sjældent kan forudsige, hvad deres penge er værd, og hvor mange de får brug for til indkøb af fødevarer.

De sydsudanesiske pund bærer et billede af John Garang

(102) www.theguardian.com/uk/09.09.2014: <http://www.theguardian.com/world/2014/dec/09/south-sudan-peace-talks-economy-casualty-of-war>

(103) Ibid

(104) www.sudantribune.com/index.php 01.12.2012: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article44686>

En anden forringelse af befolkningens købekraft og investeringsmuligheder er regeringens prioritering af forsvaret. Ifølge nogle kilder bruges 40 % af statens ressourcer til at finansiere det store militær, ifølge andre kilder er tallet endnu højere.¹⁰⁵ Stigninger i det sydsudanesiske forsvarsbudget kan få investorer til at frygte for, at regeringen vil forøge antallet af penge i omløb, hvilket forårsager kapitalflugt med inflation og forringelse af befolkningens købekraft til følge.

5.8. Problemer med kriminalitet, smugling, korruption og krybskytteri

I skyggerne af den officielle sydsudanske økonomi foregår der kriminalitet, smugling og korruption for milliarder. Ifølge præsident Salva Kiir er der siden uafhængigheden d. 9. juli 2011 frem mod 2013 blevet stjålet fire milliarder dollars af nuværende og forhenværende embedsmænd. Tidligere har den sydsudanesiske rigsrevisor konstateret, at der i perioden 2005-2006 forsvandt mere end 1 milliard dollars fra statskassen.¹⁰⁶ Det formodes, at Salva Kiir selv har omsat en del af pengene som et led i at understøtte sin magtbase overfor potentielle modstandere.

I de lavere kadrer af statsapparatet foregår der korruption blandt politifolk og grænsevagter, der i mod betaling tillader illegale smuglervarer igennem kontrolposter og over grænserne til nabolandene.¹⁰⁷ En af disse varer er guld, der udvindes ulovligt og eksporteres uden beskatning. Der eksisterer desuden en smule marihuana i Sydsudan, men der forefindes ikke rapporter om større narkotika-karteller i landet.¹⁰⁸

Krybskytteri efter elefanter og næsehorn er et problem for Sydsudan. Efter uafhængigheden er antallet af tilfælde i regionen steget markant. Sydsudans politi og soldater har været impliceret i krybskytteri.¹⁰⁹ Oprørsgruppen "Lord's Resistance Army" (LRA) mistænkes også for at stå bag en stor del af krybskytteriet. Gruppen opererer mellem grænserne samt uden for befolkede områder og har dermed ideelle vilkår til at deltage i smugling.

5.9. Kvæg som et symbol på rigdom

Sydsudans 600 stammer anskuer magt og status på forskellig vis. De fleste stammer betragter dog kvæg som et symbol på rigdom, velstand og social status. Selvom dyrkning af afgrøder har en vigtig rolle, anses landbrug fortsat for at være en mindre vigtig aktivitet med dertilhørende lavere status. Dette er især gældende blandt Dinka og Nuer-stammerne i områderne omkring Den Hvide Nil.¹¹⁰

(105) Morrel 2011: 5 og Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(106) [www.aljazeera.com/ 06.06.2012: http://www.aljazeera.com/programmes/insidestory/2012/06/20126664714931231.html](http://www.aljazeera.com/06.06.2012: http://www.aljazeera.com/programmes/insidestory/2012/06/20126664714931231.html)

(107) Gettleman 03.09.2012: The New York Times

http://www.nytimes.com/2012/09/04/world/africa/africas-elephants-are-being-slaughtered-in-poaching-frenzy.html?pagewanted=all&_r=0

(108) www.osac.gov/Pages/Home.aspx 02.22.2012: <https://www.osac.gov/Pages/ContentReportDetails.aspx?cid=12049>

(109) Gettleman J, Elephants Dying in Epic Frenzy as Ivory Fuels Wars and Profits (Gettleman), The New York Times, <http://www.nytimes.com/2012/09/04/world/africa/africas-elephants-are-being-slaughtered-in-poaching-frenzy.html>

(110) Favre, Zappacosta, Ah Poe 2011: 21

Kvæget bruges over hele landet som medgift til bryllupper. I visse stammer tager det form af en symbolsk gave, men hos Sydsudans største stammer, dinkaerne og nuerne, spiller kvæget en afgørende rolle. Nuerne opponerer endda mod ideen om, at penge er ombyttelige med kvæg, og de skelner i stedet mellem fire typer rigdom: Penge fra arbejde, penge fra din kvægdrift, købte kvæg og kvæg modtaget i medgift fra døtre.¹¹¹

Kommunale distributionsmodeller forekommer blandt visse stammer i Sydsudan. Her forventes det, at man deler sin indkomst f.eks. i form af fødevarereproduktion eller gaver mellem landsbyens medlemmer. Fordelingen afhænger af status. Det kan virke som korruption, når midler distribueres blandt landsbyboerne. Handlingen er i midlertidigt kulturelt betinget og bør derfor ikke forstås som korruption.¹¹² Lotuko-folket på grænsen til Uganda er et eksempel på en befolkningsgruppe med en kommunalmodel. Her er arbejdet opdelt efter evner, og indkomst og goder fordeles blandt stammens medlemmer.¹¹³

5.10. Problemer med børnearbejde

Halvdelen af børnene i Sydsudan tager del i en eller anden form for børnearbejde. Over en tredjedel af børnene har udelukkende tid til deres arbejde. Størstedelen er involveret i landsbruget og dernæst er en stor del beskæftiget med arbejde i hjemmet. Børnearbejde findes især på landet uden for de større byer.¹¹⁴ Den primære årsag til børnearbejde er fattigdom og lav fødevareresikkerhed. Man har ikke tilstrækkelig ressourcer til at drive husholdningen og kan derfor ikke klare sig uden børnenes arbejdskraft. Der er ingen adgang til kredit- eller lånemuligheder, så der er heller ikke nogen mulighed for at udskyde behovet ud i fremtiden. Samtidig har mange familier oplevet usikre levevilkår såsom skiftende tørker, oversvømmelser, insektplager og krig. Derfor bliver børnene, ud over at skulle hjælpe til med at afbøde de almindelige, trange kår, inddraget i opbyggelsen af en buffer, som kan beskytte familien imod fremtidige chok og sikre dens overlevelse i tilfælde af f.eks. tørkeperioder.¹¹⁵

5.11. Sammenfatning

Mangel på stabilitet og fortsat borgerkrig præger den officielle sydsudanesiske økonomi. Den generelle mangel på stabilitet har hæmmet udviklingen i samfundet. Kun få sydsudanere kan læse og skrive, mange er arbejdsløse og mange lever af små ineffektive landbrug. Desuden bruges hele 40 % af statens ressourcer til at finansiere det store militær. Samtidig er den officielle økonomi mærket af kriminalitet, smugling og korruption.

Hvor Sydsudan har store forekomster af naturressourcer, særligt olie, har de haft svært ved at omsætte denne til stabilitet og udvikling i samfundet. Olieproduktionen er påvirket af borgerkrigen, men også af det til tider konfliktfyldte forhold til Sudan, som Sydsudan er afhængig af i omsætningen af olien. Når olien ikke kan afsættes til Sudan, fører det typisk til prisstigninger, som skaber stor usikkerhed i forhold til værdien af sydsudanesiske penge. Dette påvirker særligt privatøkonomien og udviklingen i samfundet som helhed.

(111) Hutchinson 1996: 56

(112) Salmoni og Holmes-Eber 2011: 95

(113) Grüb 1992: 131

(114) Guarcello, Lyon, Rosati 2011: 24-26

(115) International Labour Organisation 2013: XV-XVI

De økonomiske problemer manifesterer sig særlig mærkbart i fødevareusikkerheden. FN har estimeret at omkring 3,9 millioner mennesker i Sydsudan vil lide under fødevareusikkerhed i 2015, herunder vil 2,5 millioner mennesker lide under meget stor fødevareusikkerhed.¹¹⁶

Hvad angår den uformelle økonomi, så er denne især udbredt indenfor stammesamfundets rammer. Her er det vigtigt at notere sig, at kvæg er et symbol på rigdom, velstand og social status, at kommunale distributionsmodeller forekommer blandt visse stammer og at brugen af børnearbejde er almindelig for at få husholdningen til at køre rundt.

Generelt står den sydsudanske økonomi overfor store udfordringer, som i høj grad er afhængige af at der skabes stabilitet i landet.

(116) www.theguardian.com/uk 27.01.2015: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/27/south-sudan-child-soldiers-released-deal-government-and-rebels>

6. Den sociale dimension

6.1. Introduktion

I dette afsnit behandles den sociale dimension. Den sociale dimension behandler et områdes sociale hierarki og strukturer. Alle samfund har deres særlige socialstrukturer, der bestemmer, hvilke roller individet spiller i samfundet. Derudover beskriver den sociale dimension de former for opførsel og handling, der kan forventes i forskellige situationer.

I de fleste samfund inddeles indbyggerne efter køn, alder, stamme/klan, klasse, etnicitet eller religiøse tilhørsforhold. Et individ kan tilhøre en eller flere af disse sociale grupperinger samtidig. Samspejlet mellem sociale grupperinger i samfundet er vigtig grundlæggende viden, da sociale forskelle ofte kan lede til spændinger og konflikter. Forståelsen af et samfunds sociale strukturer giver indsigt i de særlige sociale dynamikker, der er i spil i området, og i hvilke sociale grupper, der kan betragtes som venligt eller henholdsvis fjendtligt stemte over for specifikke tiltag.

Viden om hvilken vægt, der bliver lagt på sociale bånd i en given kultur, er med til at give et indtryk af f.eks. hvem, der har adgang til magten. Endvidere giver viden om den sociale dimension mulighed for at vurdere, hvordan eventuelle egne tiltag vil påvirke et givent område socialt.

Der findes mange typer af sociale strukturer, som organiserer måden, hvorpå individer i en kulturel gruppe interagerer. Sociale strukturer inkluderer sociale lag, familiemæssige strukturer, religiøse strukturer og andre sociale netværk i et samfund. Sociale strukturer er organiseret i hierarkier, som afspejler status og magt. Viden om aspekter inden for den sociale dimension kan dermed være med til at give et indtryk af hvilke grupperinger og individer, der har adgang til magt i et samfund. Det er centralt at have kendskab til organiseringen af kulturelle og sociale grupper for at forstå magtforholdet mellem disse.¹¹⁷ Aspekter inden for den sociale dimension er grundlæggende vigtige for at opnå forståelse for konflikter og krig i et givent samfund. Viden omkring – og forståelse for – kulturelle gruppers sociale struktur optimerer den udsendes mulighed for at navigere i et samfund, og gør en i stand til at forstå og arbejde inden for politiske, militære, økonomiske og sociale systemer.¹¹⁸

Det kan være udfordrende at forstå et samfunds sociale strukturer, hvis man ikke selv er socialiseret ind i kulturen. Det at forstå, tilhøre og fungere i en social gruppe sker gennem socialisering, og det er en langvarig proces at opnå forståelse for et samfunds sociale strukturer. Som ovenstående viser, er det derfor også vigtigt at have forståelse for den kompleksitet, den sociale dimension indeholder, og at være åben over for variationer i forhold til normer og værdier i en kulturel gruppe. At den udsendte har viden og forståelse for et samfunds sociale strukturer, er, som ovenstående indikerer, afgørende for at kunne operere effektivt.

Dimensionen omhandler de generelle sociale strukturer i Sydsudan. Det er vigtigt at huske på, at der i Sydsudan foregår en sekterisk borgerkrig, og at vold, intern fordrivelse og andre konsekvenser af konflikten påvirker de sociale strukturer. Afsnittet skal derfor ses som en generel introduktion til at forstå

(117) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 116

(118) Ibid: 111

sociale strukturer og familieforhold i Sydsudan og ikke nødvendigvis som en afspejling af, hvordan den konkrete sociale virkelighed ser ud i specifikke områder.

6.2. Kulturel diversitet og tilgang til den sociale dimension

Forståelsen for den sociale dimension i Sydsudan besværliggøres både af den fortsatte borgerkrig, som ovenfor nævnt, og af den store kulturelle diversitet, som hersker i landet. Disse forhold gør det svært at udtale sig generelt om den sociale dimension. Diversiteten ses blandt andet i de mange sprog som eksisterer i landet. Befolkningen på omkring 10,6 millioner mennesker er fordelt på tre overordnede sproglige grene, hhv. de sudanesiske, de nilotiske og bantu-sprog. Disse grene er igen opdelt i over 400 sprog, der benyttes af omkring 600 forskellige etniske grupper.

En hjælp til alligevel at give et indblik i befolkningen kan være at dele denne op efter landbrugsdrivende og pastorale stammer, dvs. folk, som på nomadisk facon lever af deres kvæg. Til hver af disse to grupper hører en række generelle karakteristika, såsom at rigdom afspejles i antal kvæg for pastorale folk. Der vil derfor altid være kvæg i medgift ved indgåelse af ægteskaber, ligesom konflikterne ofte opstår på baggrund af røveri af kvæg. De landbrugsdrivende stammer har på tilsvarende vis en række karakteristika, såsom at regnmageren spiller en stor rolle i samfundet. Regnmageren er central i forhold til stammernes spiritualitet og ledelse.

En anden hjælp kan være at fokusere på de største af stammerne, som er hhv. Dinka, Nuer og Shilluk.¹¹⁹ Selvom de tre stammer kun repræsenterer halvdelen af befolkningen, er der i midlertidig store sociale overlap til de øvrige stammer og etniske grupper i Sydsudan. Dette skyldes bl.a. årelang og tæt samhandel samt giftemål på kryds og tværs af stammerne (se afsnit 3, hvor der er et oversigtskort over stammernes geografiske beliggenhed, samt tabellen på næste side med en oversigt over størrelse og sprogligt fællesskab mellem stammerne).

(119) www.gurtong.net/Home/tabid/38/Default.aspx: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/tabid/71/Default.aspx>

*Stammer i Sydsudan*¹²⁰

Navn	Antal*	Sprog	Levegrundlag
Acholi	40.000	Nilotic	Landbrug
Anyuak (Anywaa)	100.000	Nilotic	Landbrug
Atuot (Reel)	100.000	Nilotic	Pastoral
Avukaya	50.000	Bantu	Landbrug
Azande (Zande)*	500.000	Bantu	Landbrug
Baka	27.500	Sudanic	Landbrug
Balanda-Boor	45.000	Luo**	Landbrug
Bari	65.000	Bari**	Landbrug
Didinga	60.000	Murle	Pastoral
Dinka (Jieng, Jango, Jiengge)	2.750.000	Nilotic	Pastoral
Dongotona	20.000	Lotuka**	Pastoral
Jur (Beli & Modo)	100.000	Sudanic	Landbrug
Jurchol (Luo)	65.000	Luo**	Landbrug
Kuku	25.000	Bari**	Landbrug
Lango	27.500	Lotuka**	Pastoral
Larim (Boya)	22.500	Murle	Pastoral
Lokoya	30.000	Lotuka**	Pastoral
Lopit	27.500	Lotuka**	Pastoral
Lotuka (Otuho)	70.000	Lotuka**	Pastoral
Lulubo	35.000	Sudanic	Landbrug
Maban	100.000	Luo**	Landbrug
Mananger	25.000	Luo**	Landbrug
Moro	90.000	Bantu	Landbrug
Moro Kodo	40.000	Bantu	Landbrug
Mundari	85.000	Bari**	Pastoral
Mundu	55.000	Bantu	Landbrug
Murle (Ajibo, Ber)	350.000	Murle	Pastoral
Ndogo	40.000	Bantu	Landbrug
Nuer (Naath)	2.000.000	Nilotic**	Pastoral
Nyangwara	27.500	Bari**	Landbrug
Pojullo*	750.000	Bari**	Landbrug
Shatt	70.000	Luo**	Landbrug
Shilluk (Chollo)	500.000	Luo**	Landbrug
Suri (kachipo)	30.000	Sudanic	Landbrug
Toposa*	725.000	Nilotic	Pastoral
Uduk	30.000	Koman	Landbrug

* Dele af befolkningen kan bo uden for Sydsudan ** Tilhører den nilotiske sproggruppe

(120) www.gurtong.net/Home/tabid/38/Default.aspx: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/tabid/71/Default.aspx>

6.3. Faktorer af relevans for forskellige roller og medfølgende position

Stammernes forhold til social status bygger ofte på kultur og gamle traditioner. Fundamentet for social status varierer fra stamme til stamme, men generelt hænger positionen i samfundet sammen med rolle, alder, køn og slægtskab. Derudover spiller velstand en væsentlig rolle. Velstand måles ofte i antal kvinder og børn, men for de pastorale folk også i antallet af kvæg.

6.3.1. Samfundsroller

I dette afsnit gennemgås de særlige roller som regnmager, høvding, profet, healer, kriger og grovsmed spiller i det sydsudanske samfund. Disse bruges i varierende grad blandt de forskellige stammer. Fælles for stammerne er, at den enkelte får sin sociale status som følge af personens rolle, og at social status hænger sammen med rollens placering i den angivne rækkefølge.

Regnmagerne er højt respekterede personer, som især findes i de landbrugsdrivende stammer, såsom Madi-stammen. Stammen hører hjemme i den sydlige del af landet og har ca. 45 regnmagere (kaldet "Vudipi") fordelt ud over landområdet. Regnmagerne anvender særlige sten til at fremkalde regn. Blandt madierne betragtes regnmagere som overordnede i forhold til de lokale høvdinge. Madierne tillægger regnmagere overmenneskelige kræfter, såsom evnen til at påvirke begivenheders udfald selv efter regnmagerens død.

Høvdingene har næsthøjst social status efter regnmagerne, selvom rollerne ofte er slået sammen. Positionen som høvding er forbundet med stor præstige og velstand, men også med egenskaber som klogskab og sans for retfærdighed. Endvidere tillægges høvdingen desuden overnaturlige evner såsom evnen til at vide, om en person taler sandt samt profetisk fremsynethed. Høvdingerne har lokalansvaret for stammen eller landsbyen og indtager ofte rollen som både dommer, lovgiver, udøvende magt og spirituel leder.

Blandt Shilluk-stammen i den nordlige del af landet findes der et hierarki af høvdinge. Over de 15 lokale høvdinge (*Jagi Myer*) står to regionale overhøvdinge (*Tungu* og *Mwomo*) og allerøverst findes en overordnet høvding (*Reth*), som indtager en form for kongerolle. Central styring er et unikt kendetegn for Shilluk-folket, da alle øvrige stammer i Sydsudan har lokale høvdinge uden lignende hierarki og organisation.

Hos madierne går høvdingerollen ("Opi") i arv, således at samme familie gennem generationer har været ledere for stammen.

Krigere og militære overhoveder nyder stor anseelse i stammesamfundet. Det er generelt for stammerne at rollen som kriger giver respekt i lokalsamfundet. Mange har dog designerede roller og titler til de dygtigste af disse, såsom "gwan muot" hos nuerne eller hos Shilluk stammen, hvor der udpeges en "Bany", som er den primære ekspert i krig og forsvar. "Banyens" mening har stor betydning for militære anliggender.

Sekundære politiske og spirituelle roller: Næst efter høvdingen og regnmageren eksisterer en række sekundære politiske og spirituelle roller hos stammerne i Sydsudan, blandt disse er *healere, profeter og heksedoktorer*.

Blandt nuerne i den nordlige del af landet har profeterne traditionelt haft en rolle i det politiske liv. Når det er dårlige tider, samler de folket, og via genfortælling og fortolkning af gamle myter udstikker de kursen for landsbyen.¹²¹ Hos Pari og Azande-stammerne findes heksedoktorer, som kaldes for "abinza" og "ajwa". Store og små uheld tillægges magiske årsager. For eksempel når en person bliver ramt af sygdom, hvis afgrøderne får skimmelsvamp, når man fisker og kun får småfisk i nettet eller sågar, hvis konen er mopset og tvær. Heksedoktorerne er healere i den forstand, at de fjerner den forhekselse, der har givet personen sygdommen, marken svamp og så videre. Dette gøres ved hjælp af salg af medicin, amuletter og magiske besværgelser. Sådan anvendes hekserier til at afværge alt fra sygdom til dårlige klimaforhold. Derudover kan heksedoktoren opspore og bekæmpe ondsindet hekseri.

6.3.2. Alder

En persons alder spiller en stor rolle for anseelsen. Hos nogle stammer, såsom Mundari-stammen, bliver den ældste mand i familien systematisk betragtet som overhovedet. Denne bor under samme tag som sine sønner og disses koner. Desuden benytter mange sydsudanesiske stammer ældreråd og aldersklassesystemer.

Ældreråd består typisk af mænd, som har været højtagede krigere. Medlemmerne betragtes med høj anseelse og de bruger dette til at udøve politisk indflydelse på stammeplan.

Aldersklassesystemer er normen mange steder f.eks. hos Dongotona, Lango, Lotuko, Murle, Nuer og Lopit. Systemerne er simple sociale klassifikationssystemer som bygger på, at man udfylder en rolle i stammen på basis af den klasse, man fra barnsben er blevet indviet i. Man skifter således ikke klasse, men klassen skifter forpligtelser og ansvar i takt med, at yngre klasser kommer til, og de ældre klasser uddør. Blandt Nuerne etableres en ny aldersgruppe med ca. 10 års mellemrum. Systemet skaber rammen om mænds udvikling fra drenge til voksne krigere til vise ældre. Afhængigt af stamme og situation tilegnes særlige aktiviteter og ansvarsområder til den enkelte klasse. For eksempel udgør unge mænd rollerne som krigere og jægere, mens ældre mænd betragtes som ledere og overhoveder. Respekt afhænger af aldersklassen. Således er folk i samme klasse "brødre". Mellem klasserne foregår et lignende sammenspil af respekt, hvor den ældre klasse refereres til som "fædrene" og den yngre klasse refereres til som "børnene".

6.3.3. Køn

Ansvarsfordeling og kønsroller hænger tæt sammen. Der er klare regler for, hvilke erhverv mændene og kvinderne hver især kan besidde. Hos de pastorale stammer er der ofte en klar rollefordeling, hvor mændene passer og bevogter kvæget, mens kvinderne står for husholdningen og passer børnene. Hos de landbrugsdrivende stammer er opdelingen lignende, men tilpasset de anderledes erhverv. For eksempel hos Nyangwara-stammen i den sydlige del af landet, hvor mændene er ansvarlige for at lave bikubber, buer og pile, spyd, kornkamre samt fælder og jagtnet. Kvinderne, derimod, laver potter, kurve og køkkenudstyr og står ellers for børnepasning og husholdning.

Sydsudan er et overvejende patriakalsk samfund, dvs. at mænd betragtes som familieoverhoveder og stammeledere. Kvinderne anses for laverestående, og stammerne har traditionelt plyndret både kvæg og kvinder fra hinanden. Kvindernes sociale status er altså lavere end mændenes, og deres rolle er især

(121) Breilid, Said & Breilid 2010: 48

at støtte mændene på forskellige måder, f.eks. ved at hente vand, kløve brænde og servere mad. Hos visse stammer er polygami accepteret, så mændene kan tage flere koner. For eksempel hos Azande-stammen. Her har manden desuden ret til at slå sin kone, og det er normalt, at kvinderne serverer maden for manden men ikke spiser sammen med ham.

6.3.4. Slægtsskab og klaner

Som tidligere nævnt er positionen som høvding forbundet med stor præstige. Hos dinkaerne kaldes den lokale leder for en "beny", hvilket kan oversættes til høvding, leder, ekspert eller militærofficer. I visse stammer går lederansvaret i arv fra generation til generation.

Ud over at lederfunktionen går i arv, spiller myterne om forfædrenes bedrifter en vigtig rolle for stammernes identitet og status i det sydsudanske samfund. Historier om en sejrrig kriger eller en legendarisk spirituel leder blandt de fjerne forfædre gør stor forskel på grund af stammernes særlig respektfulde syn på de forrige generationer. Gennem slægtskab til betydningsfulde forfædre etablerer individerne således både social status samt politisk og spirituel magt.

Hos dinkaerne er en række stammer forenet gennem fælles bånd til den samme berømte høvding. Denne gruppering skaber en social elite blandt dinkaerne, som baserer sig alene på slægtskab. Stammer uden bånd til forfædre med store bedrifter betragtes som andenrangs og kaldes blandt dinkaerne for 'vic' eller 'almindelige'. De benævnes i visse tilfælde som slave- eller tjenerklasser, men de spiller ikke en slave- eller tjenerrolle.

6.3.5. Samfundsklasser

Mange stammer er egalitære, dvs. at goder fordeles mellem alle medlemmerne i stammen. Der er således ingen klar klasseinddeling af samfundet i Sydsudan, og det giver ikke mening at tale om en arbejderklasse, en middelklasse og et borgerskab. Roller og status er derimod at betragte som styrende for personers sociale gruppering (se ovenstående).

6.3.6. Etnisk og religiøs gruppering

I de nordøstlige egne af Sydsudan, hvor de pastorale grupperinger er dominerende, bliver der ofte set ned på andre stammer, som lever af at dyrke jorden. Manuelt arbejde bliver betragtet som nedværdigende, hvorfor det er vanskeligt for disse grupperinger at respektere mange af deres landsmænd. Derudover er lokale vilkår styrende for spændinger mellem stammerne, hvor kvæggrøvier og allianceforhold med fraktionerne i SPLA er afgørende parametre.

6.4. Karakteristik af de lokales væremåder og sociale normer

Generelle pointer om sydsudanske normer og vaner kan beskrives inden for en række områder såsom ægteskabelige forhold, spiritualitet, bolig, påklædning og poesi. Dog inkluderes særlige vaner og normer, som er specifikke for de to største grupper, dinkaerne og nuerne.

6.4.1. Ægteskab

Ægteskab anses blandt de fleste stammer som mandens ultimative endemål. Det behøver dog ikke at ende ved den første brud, da flerkoneri er udbredt i Sydsudan. Bruden findes ofte inden for besøgsafstand blandt en af de nærtliggende landsbyer og ofte blandt andre stammer. Medgift er normalt og gives til kvindens familie i form af en mængde kvæg afhængig af, hvor attraktiv kvinden er. En typisk

afgift er 30 køer. Da de fleste stammer er patriarkale, dvs. centreret omkring manden, flytter kvinden oftest til mandens landsby, og familien opbygges med ham som overhoved. Blandt visse stammer anses ægteskabet først for at være endelig gennemført, når kvinden har født de første to børn.

6.4.2. Spiritualitet og overtro

Spiritualitet og overtro er en naturlig del af livet i Sydsudan. Heksedoktorer og regnmagere er vigtige og anses for at være dybt meningsfulde erhverv. Som tidligere nævnt tillægges held og uheld ofte overnaturlige årsager. Folk bærer amuletter for at opnå åndernes gunst samt for at undgå at blive ramt af forbandelser.

6.4.3. Bolig og påklædning

Modsat landbrugsstammerne bygger de pastorale stammer deres huse som midlertidige strukturer med vægge af tørret mudder. Derudover bærer mange af stammerne meget lidt tøj, og næsten total nøgenhed er forekommende blandt begge køn. Poesi udtrykkes især igennem sangtekster, dans og musik. Det bruges i alle aspekter af livet. Især historier om forfædrene er et yndet tema.

6.4.4. Vaner og normer hos stammerne

Hos Sydsudans stammer står den personlige integritet og værdighed (kaldet ”*dheeng*”) højt. Foruden dette fællestræk er der meget forskellige opfattelser af mødet med de forskellige stammer og etniciteter. Hos dinkaerne er venlighed og gæstfrihed en dyd. Reciprocitet en del af væremåden, og det forventes derfor, at man giver noget tilbage hvis man modtager en gave eller service. *Nuerne* er derimod kendt for at være stærkt etnisk funderet og for at have en kort lunte over for udefrakommende og anmassende kulturer. Hvis en *nuer* føler sig udfordret er det ikke usædvanligt, at det afføder slagsmål og fysisk vold. I første instans tilkaldes familielederne for at berolige de stridende parter, men i særlige tilfælde tilkaldes en speciel gruppe benævnt som leopard-hud-høvdingene. Disse individer har ingen formel magt, men betragtes som autoriteter med høj moralsk og åndelig integritet.¹²² Også *Murle* og *Shiluk* folk er kendt for at være opfarende og krigeriske. I nogle områder, f.eks *Murle* området omkring BOR-PIBOR i Jonglei, udgør disse en trussel.

6.5. Sammenfatning

Sydsudan består af mange forskellige etniske grupper, hvoraf de mest dominerende er *dinkaer*, *nuer* og *shilluk*. De etniske grupper er yderligere delt op i stammer. Det mest dominerende træk ved den sydsudanske sociale struktur er netop stammesamfundet, som har været Sydsudans sociale, juridiske og sikkerhedsmæssige grundlag gennem århundreder. På grund af de mange stammer og medfølgende traditioner kan det være svært at sige noget generelt om den sociale dimension. Alligevel er en række særlige forhold og fællestræk blevet gennemgået. Det er vigtigt at huske på, at disse ikke er gældende for alle stammer.

Blandt de gennemgåede emner er de roller, som findes i stammesamfundet, og hvordan disse påvirker den enkeltes sociale status. Roller blev eksemplificeret ved regnmagere, høvdinge, krigere og diverse andre spirituelle personer. Disse indgår i et hierarki i overensstemmelse med den rækkefølge, de er nævnt i. Derudover bør man være opmærksom på, at også alder og køn er afgørende for, hvilken placering man har i stammesamfundet. I visse stammesamfund bliver roller og dermed status tildelt efter

(122) Jenkins: www.orvillejenkins.com/, <http://www.orvillejenkins.com/profiles/nuer.html>

aldre. Således er de yngre grupper af mænd krigere, mens de ældre grupper af mænd er rådgivere og lignende. Kvinder er generelt ansvarlige for husholdningen og anses i mange stammer for at stå under manden, når det kommer til status.

Endvidere er det vigtigt at forstå, at den enkeltes personlige integritet står højt hos sydsudaneserne, og at man derfor skal passe på med at presse en person på vedkommendes værdighed (*dheeng*). Samtidig er der stor forskel på, hvordan de forskellige etniciteter og stammer tager i mod fremmede. Hos din-kaerne er venlighed og gæstfrihed en dyd, mens nuerne, murlerne og shilukkerne ofte opfattes som mere aggressive.

7. Den politiske dimension

7.1. Introduktion

Den politiske dimension behandler magtstrukturer i samfundet, både de officielle (regering, politiske partier, officielle institutioner m.v.) og de uofficielle, der ofte vil være særlig udtalte i konfliktfyldte områder.

Inden for magtstrukturerne skelner man mellem autoritet og magt. Autoriteten i et samfund er den eller de personer, der legalt og formelt har magten. Den formelle magt kan være placeret hos grupper eller enkeltpersoner, f.eks. hos en monark. Det er dog ikke altid den formelle magthaver, der har den reelle magt. Denne kan være i hænderne på kulturelt betingede samfundsmæssige strukturer: Sheik-systemet, klanstrukturer, militsledere m.v. Autoritet og magt kan således ligge samme sted, men kan også være splittet op i et formelt og uformelt magtsystem.

Den politiske dimension har endvidere til opgave at beskrive eventuelle magtkonflikter, oplyse om hvilke grupper, der strides om magten og om, hvordan disse konflikter normalt løses i området. Her er det vigtigt at vide hvilke grupper, der er udelukket fra magten, og hvordan konflikten i det hele taget tager form. Den gruppe, der sidder på magten i et samfund, er sjældent homogen, og viden om hvilke brudlinjer, der er i det regerende regime, gør det muligt at forudse potentielle konflikter og udkommet heraf. Som udefrakommende kan det være svært at identificere, hvem der besidder den uformelle magt i et pågældende samfund. Viden om et lands politiske strukturer er derfor central for at opnå forståelse for dette. Forståelse for den kulturelle organisering af politiske strukturer er endvidere central i forhold til at identificere årsagerne til konflikt i området.¹²³

Derudover er forholdet mellem lovgivning og kultur af interesse. Der kan være endog stor forskel på den skrevne lovgivning og på, hvad der generelt er accepteret i et samfund. Militære operationer kræver oftest, at den udsendte samarbejder med juridiske og sikkerhedsmæssige sektorer i landet. Magt er forbundet med kulturelle normer og værdier, hvorfor forståelse for de lokale kulturelle koncepter af lovgivning er central. Vestlige regler og standarder i forhold til politiske strukturer anerkendes ikke nødvendigvis af lokalbefolkningen, og kan være modsætningsfuld i forhold til lokal praksis.¹²⁴

Endelig findes der i mange potentielle konfliktområder importerede juridiske systemer, der harmonerer dårligt med den lokale kultur. Det skyldes typisk vestlig kolonisering i større eller mindre grad. Desuden finder man i mange tilfælde flere forskellige juridiske systemer, der enten fungerer side om side uafhængigt af hinanden eller som overlapper. Således anvendes i mange mellemøstlige lande vestlig lovgivning til visse juridiske problemstillinger, mens sharia anvendes ved ægteskabelige og religiøse tvister. I andre dele af verden kan man se endnu flere juridiske kodekser i spil. Skrøbelige eller fejlslagne stater, hvor det officielle retssystem er sat ud af kraft, vil ofte være potentielle konfliktområder. I disse tilfælde er det vigtigt at have viden om, hvordan man pr. kutyme løser lokale konflikter.

Viden om den politiske dimension giver den udsendte en overordnet forståelse af de politiske strukturer, man vil møde. Forståelse for hvordan økonomiske og sociale strukturer påvirker politiske elementer,

(123) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 177

(124) Ibid: 176

samt forståelse for et samfunds magtstrukturer er centrale for at kunne operere succesfuldt.¹²⁵ Et samfunds politiske strukturer er komplekse, og det er vigtigt at være opmærksom på, at strukturerne i et samfund varierer. Endvidere er forståelse for et samfunds magtstrukturer central i forhold til beslutningsprocesser og indgåelse af aftaler med lokalbefolkningen.

Ved at forstå de forskellige politiske strukturer i et samfund bliver den udsendte i stand til at identificere den form for konfliktløsning, som er mest optimal i forhold til en succesfuld mission.¹²⁶

Dette afsnit gennemgår en række forhold, som er beskrivende for den politiske dimension i Sydsudan. Tilsammen udgør disse forudsætningen for at forstå og interagere med sydsudanske system.

7.2. Sydsudans politiske systems historie

Sydsudans politiske system kan betegnes som meget skrøbeligt. Det politiske system har været under opbyggelse siden uafhængigheden i 2011, og de politiske institutioner er endnu langt fra at have fundet fodfæste. Garangs død i 2005 betød tabet af en lederfigur, som kunne have været en vigtig stabiliserende faktor. Siden har uro præget det politiske system. Som beskrevet under afsnittet om "Historisk introduktion", fyrede præsident Salva Kiir i juni 2013 hele sit ministerkabinet og enkelte demokratisk valgte guvernører som følge af en række interne uenigheder. I december 2013 udbrød borgerkrig anført af den fyrede Riek Machar, Salva Kiirs tidligere vicepræsident, som han havde beskyldt for at plotte et kup. Dette skete, efter at Salva Kiir havde oprettet og trænet en præsidentiel hær uafhængig af Sydsudans officielle hær (SPLA). Riek Machar havde ligeledes oprettet en privat hær. Spændingerne blev optrappet. Da kampene brød ud, splittedes SPLA, og en del fulgte den præsidentielle hær, mens andre fulgte Riek Machars tilhængere.¹²⁷

Landet befinder sig således i en kritisk fase forud for skabelsen af et bæredygtigt og demokratisk samfund. Det var meningen, at der skulle afholdes valg i juni 2015, men tiden frem mod afstemningen har været forbundet med stor usikkerhed og volatilitet.¹²⁸ Indtil marts 2015 har man syv gange forsøgt med våbenhvile. Bl.a. blev 5. marts sat til den dato, hvor parterne skulle stoppe kampene og indgå i en aftale omkring en overgangsregering, men planen mislykkedes.¹²⁹ I august 2015, under stort internationalt pres, blev en våbenhvile indgået. Men situationen i landet var fortsat ustabil.

7.3. Den udøvende magt

Salva Kiir blev i 2005, efter Garangs død, valgt som Sydsudans første præsident. Med en klar agenda om løsrivelse opnåede han til det efterfølgende valg i april 2010 hele 93 % af stemmerne. Året efter indtraf uafhængigheden.

Salva Kiir er som en del af sit præsidentembede øverstbefalende for de militære styrker. Han er ikke en intellektuel akademiker ligesom sin forgænger Garang, men han har til gengæld en solid magtbase

(125) Salmoni & Holmes-Eber 2011: 155

(126) Ibid: 175

(127) Kelly updated 01.06.2015: <https://medium.com/war-is-boring/the-bloodiest-conflict-no-one-is-talking-about-39e0d4d48912>

(128) Dumo, 14.02.2015: <http://www.reuters.com/article/2015/02/14/us-southsudan-unrest-election-idUSKBN-0LI0CT20150214>

(129) www.theguardian.com/uk 25.02.2015: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/feb/25/south-sudan-sanctions-loom-us-draft-resolution-un-security-council>

i hæren, hvor han har tidligere været stabschef.¹³⁰ Salva Kiir kom imidlertid i problemer i forbindelse med borgerkrigen, som startede i december 2013. I 2014 forsøgte han derfor at gennemføre et valg, som kunne have haft til mål at konsolidere regeringen magtbase. Men regeringen havde ikke midlerne, og eksterne aktører, særligt USA, ville ikke støtte et Salva Kiir-ledet valg. Begrundelsen for dette var, at Salva Kiir var udeblevet fra flere fredsforhandlinger, og at han fortsat var involveret i krigshandlinger. Salva Kiirs embede er på den måde – med støtte fra regeringspartiet og hæren – blevet forlænget. Der er ingen udsigter til et valg. Det er på trods af at valgperioden er 5 år, og at der derfor burde gennemføres et valg i 2015.

7.4. Den lovgivende magt

Sydsudan oprettede kort efter sin uafhængighed et tokammer-system bestående af henholdsvis et underhus ("National Legislative Assembly") og et overhus ("Council of States").

Underhuset har 170 medlemmer, hvoraf 160 af disse er fra regeringspartiet SPLM. Fordelingen af pladser blev afgjort ved afstemninger i april 2010 og fordeles afhængig af udfaldet i valgkredsene. Derudover vælges en række kvindelige medlemmer fra en separat kvindeliste således, at man kan efterleve kravet om mindst 25 % kvinder i underhuset.¹³¹

Overhuset har begrænset magt i forhold til underkammeret, og dets mandat omhandler hovedsagligt sager, som er relevante for, hvordan landets regioner interagerer med hinanden. I starten af 2015 var der 41 medlemmer; 21 SPLM-medlemmer, som før uafhængigheden tilhørte et tilsvarende organ i den gamle administration og 20 nye medlemmer udpeget af præsidenten.¹³²

7.4.1. Politiske partier og pladsfordeling i Sydsudans underhus i 2013¹³³

Sudan People's Liberation Movement [Salva KIIR Mayardit] (160 pladser).

Sudan People's Liberation Movement for Democratic Change [Sisto OLUR Erista] (2 pladser).

National Congress Party (1 plads).

Uafhængige kandidater (7 pladser).

7.5. Formelle magtfigurer

Det politiske system er i praksis et et-parti-system, da SPLM sidder tungt i parlamentet, i militæret og i hele statsadministrationen. Der foregår en række interne magtkampe i partiet, som i 2013 medførte den flere gange omtalte borgerkrig. Lige nu er de centrale autoriteter præsident Salva Kiir og hans tidligere vicepræsident Riek Machar. Disse repræsenterer også de to hovedaktører i borgerkrigen. Det er dog vigtigt at forstå, at Sydsudan er præget af mange forskellige etniciteter med dertil hørende mere eller mindre formelle, interne og eksterne magtforhold.

7.6. Uformelle magtfigurer

Vi har tidligere været inde på en række vigtige samfundsroller f.eks. regnmagere, høvdinge, krigere, militære overhoveder, healere, profeter, heksehealerer og leopard-huds-høvdingene (se mere i afsnit

(130) www.bbc.com/02.06.2013: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12107760>

(131) Mertenskoetter & Luak 2012:3. Der sidder lige nu 34% kvinder i parlamentet. Se www.ss.undp.org/content/south_sudan/en/home.html: http://www.ss.undp.org/content/south_sudan/en/home/countryinfo.html

(132) www.goss.org/: <http://www.goss.org/>

(133) Pladsfordeling i parlamentets underhus ("National Legislative Assembly")

6 om "Den sociale dimension"). Tilstedeværelsen af disse lokale ledere er i høj grad et produkt af indførelsen af lokaladministration under briternes herredømme i det 19. århundrede (se afsnit 3 om "Historisk introduktion"). De er betydningsfulde lokale og regionale ledere, hvis mandat og autoritet finder opbakning i den brede befolkning i deres områder. Særligt interessant er deres formelt konstituerede rolle som dommere i den traditionelle sædvaneret (læs mere under retsprincipper). De er således vigtige for retsvæsenet og ved udmåling af straffe. Derfor modtager de også løn fra staten.¹³⁴

7.7. Indenrigspolitiske udfordringer

Som nyligt oprettet stat står Sydsudan over for en lang række udfordringer med at etablere en velfungerende regering, en uafhængig og stabil økonomi samt relationer til udlandet. En detaljeret gennemgang af alle udfordringerne er ikke mulig i dette afsnit, men visse primære udfordringer vil blive fremhævet.

7.7.1. Korruption, nepotisme og tribalisme

Korruption, nepotisme og tribalisme er tre forbundne udfordringer som står i vejen for etablering af en velfungerende sydsudanesisk stat. *Korruption* eksisterer på alle niveauer. Soldater og politifolk er således blevet taget i at bedrive krybskytteri og stjæle fra områder under deres protektorat (se mere i afsnit 5 om "Den økonomiske dimension").¹³⁵ Ligeledes er der i de højre kadrer af samfundet, herunder i regeringsapparatet, problemer med korruption, hvilket vanskeliggør overførslen og anvendelsen af statens indtægter fra olie til almen gavnlige samfundsopgaver.¹³⁶

7.7.2. Infrastruktur

Infrastruktur er en anden barriere for den økonomiske udvikling i landet. Vejnettet er endnu nærmest ikke-eksisterende. Tilstanden på jernbanenettet er så dårlig, at Sydsudan ikke kan forventes at komme på niveau med sine nabolande før tidligst 2021 (se mere i afsnit 4 om "Den fysiske dimension").¹³⁷ Der er en betydelig udfordring i prioritering og allokering af ressourcer til opbygningen af infrastrukturen, som er nødvendigt for at skabe grobund for økonomisk vækst og højere levestandard.

7.7.3. Fødevarer sikkerhed

Fødevarer sikkerhed er en udfordring, som er tæt forbundet med problemer med infrastrukturen. Som tidligere beskrevet i afsnittet om "Den sociale dimension" estimeres det, at omkring 3,9 millioner sydsudanesere lider under fødevarer sikkerheden, heraf forventes 2,5 millioner sydsudanesere at have meget stor fødevarer sikkerhed. Det hænger sammen med, at over halvdelen af landets befolkning supplerer deres kost med egenproducerede fødevarer, som er følsomme over for klima- og vejrforhold samt borgerkrigen.

7.7.4. Olieafhængighed

Olieafhængighed er en tredje udfordring, som især påvirker stabiliseringen af landets økonomi. Størstedelen af regeringens indtægter stammer fra salg af olie, hvilket skaber en stor afhængighed af et enkelt råstof og dets svingende markedspriser. Både borgerkrigen men også det faktum, at olien ledes igennem Sudan, skaber store problemer. Borgerkrigen har kraftigt nedsat olieproduktionen (se afsnit 5 om "Den økonomiske dimension") og den olie, som stadig produceres, bliver afskibet i den sudanske

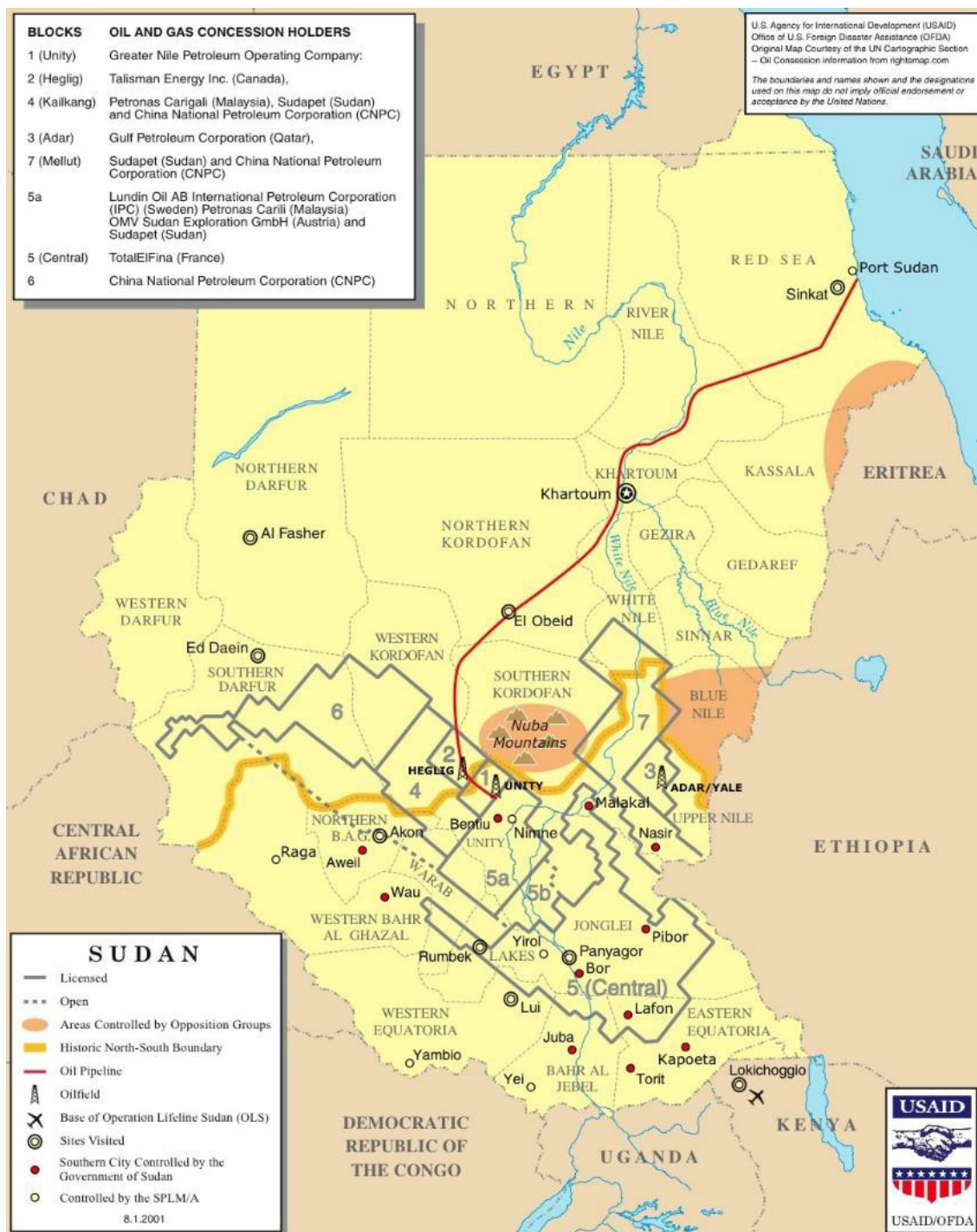
(134) Mertenskoetter & Luak 2012:4

(135) Oakland 2011: 31

(136) [www.sudantribune.com/ 18.04.2015: http://www.sudantribune.com/spip.php?iframe&page=imprimable&id_article=38605](http://www.sudantribune.com/spip.php?iframe&page=imprimable&id_article=38605)

(137) Ranganathan, Briceño-Garmendia, 2011: 38

Port Sudan, og gør landets økonomi følsom over for forskydninger i forholdet mellem de to lande. Billedet viser, hvordan råolien transporteres via Sydsudans eneste rørledning til afskibning i Nordsudan i byen Port Sudan.

7.8. Udenrigspolitiske udfordringer

7.8.1. Grænsestriden med Sudan

Grænsestriden med Sudan er en af Sydsudans primære udfordringer. Der har længe været uenigheder om rettighederne til grænseområderne i regionen Abyei (se afsnit 3 om "Historisk introduktion"). Konflikten er siden hen blevet yderligere kompliceret af fund af olieressourcer. Ifølge CPA'en var planen, at områdets beboere selv skulle afgøre, om de ønskede at slutte sig til Sydsudan eller Sudan (se mere om CPA'en i afsnittet "Historisk introduktion"). Denne del af aftalen blev midlertidig aldrig honoreret af Sudan, nok især fordi området historisk set er et dinka-område, og fordi valget derfor med al sandsynlighed ville falde ud til Sydsudans fordel.

I 2012 kom det til kamphandlinger mellem de to lande, da sydsudanesiske tropper angreb Heglig-oliefeltet. Optrapningen af konflikten skyldtes, at Sudan hævdede priserne for førsel af olie fra Sydsudan til Port Sudan. Striden mellem landene stod på indtil september 2012, hvor der blev indgået en aftale om en demilitariseret zone og om genoptagelse af transporten af sydsudanesisk olie gennem Sudan til Rødehavet.¹³⁸

Den olierige Abyei region er centrum for grænsestriden mellem Sudan og Sydsudan. Byens placering ses på billedet ved siden af.

7.8.2. FN tilstedeværelse

I forbindelse med Sydsudans uafhængighed i 2011 bestemte FN, at situationen i landet udgjorde en trussel for international sikkerhed og fred. Derfor etablerede man "United Nations Mission in the Republic of South Sudan" (UNMISS) med det formål at konsolidere freden og sikkerheden i landet samt at støtte landets udvikling. Da borgerkrigen brød ud i december 2013 besluttede FN's sikkerhedsråd at styrke UNMISS. Blandt andet rettede man den styrkede indsats mod beskyttelsen af civile, menneskerettigheder, leverancen af humanitær assistance samt støtte til implementeringen af "the Cessation of Hostilities Agreement", som blev indgået af parterne i 2014.¹³⁹ Siden juli 2014 ledes UNMISS af den tidligere danske FN-ambassadør Ellen Margrethe Løj.¹⁴⁰

(138) [www.aljazeera.com/ 27.09.2012](http://www.aljazeera.com/27.09.2012): <http://www.aljazeera.com/news/africa/2012/09/2012927125853542113.html>

(139) www.un.org/en/peacekeeping/: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/index.shtml> <http://www.sudantribune.com/index.php> 19.01.2014: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article49636>

(140) <http://www.dr.dk/> 01.06.2015: <http://www.dr.dk/Nyheder/Udland/2015/06/01/212332.htm>

UNMISS består af både militærstyrker og politistyrker. I 2015 bestod UNMISS af over 10.000 militært personel, lidt over 1000 politifolk, 818 internationalt civilt personel, 1384 lokalt civilt personel og 406 FN frivillige.¹⁴¹

Forholdet mellem UNMISS og den sydsudanesiske regering har været en udfordring for UNMISS. I 2014 kritiserede præsident Salva Kiir FN for at ville overtage den sydsudanesiske regering. Senest i juni 2015 blev FN's humanitære koordinator udvist fra landet. Generalsekretær for FN, Ban Ki Moon, fordømte udvisningen.¹⁴² Også forholdet til SPLA har været problematisk, og FN-soldater har rapporteret om aggressiv adfærd mod dem fra de sydsudanesiske soldater.¹⁴³

Desuden driver FN store flygtningelejre og yder humanitær assistance i landet (se mere under afsnittet om internt fordrevne og flygtningelejre).¹⁴⁴

(141) www.un.org/en/peacekeeping/: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/index.shtml>

(142) <http://www.dr.dk/01.06.2015>: <http://www.dr.dk/Nyheder/Udland/2015/06/01/212332.htm>

(143) www.sudantribune.com/index.php 21.01.2014: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article49659>, www.sudantribune.com/index.php 22.01.2014: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article49674>

(144) Jf. samtale med (og billeder fra) tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

7.8.3. USA, England og Norge

USA, England og Norge udgør en Troika, som har fungeret som facilitator og forhandler i de mange forsøg på fred gennem Sydsudans historie. Den sydsudanesiske regering har ikke altid budt troikaen velkommen, og i forbindelse med borgerkrigen blev troikaens rolle først accepteret i maj 2015.¹⁴⁵

USA var blandt de kræfter, der skubbede på for uafhængighed fra Sudan. Derfor anerkendte man også officielt Sydsudan og etablerede en ambassade samme dag, som uafhængigheden blev erklæret.¹⁴⁶

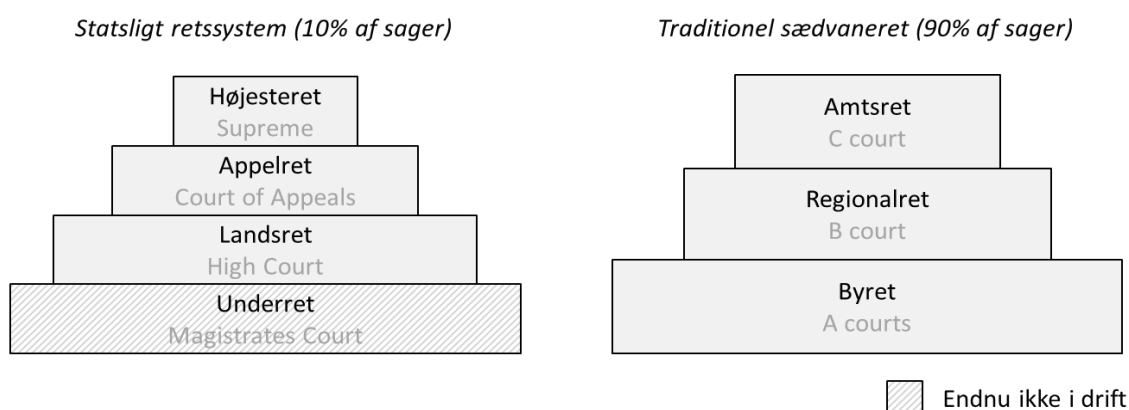
7.8.4. Kina

Kina har været interesseret i regionens naturressourcer i årtier. Da olieproduktionen var på sit højeste, fik Kina 5 % af dets olie fra Sydsudan. I 2014 besluttede Kina at sende 700 tropper. Det er anden gang, Kina sender tropper til fredsbevarende missioner i Afrika. Antallet af tropper er det hidtil største, som Kina har støttet med. På grund af Kinas interesse i olie har der været en del debat om landets motiver. Tropperne indgår dog i UNMISS, der har som hovedformål at beskytte civile og ikke olieinteresser.¹⁴⁷

7.9. Retssystemet

Som i mange andre afrikanske lande er retssystemet delt i to parallelle systemer, henholdsvis et traditionelt retssystem, der anvender en række traditionelt funderede sædvaneretter, og et statsligt retssystem, som benytter en række love og regler, der er blevet defineret af landets lovgivende forsamling. Udviklingen af det sidstnævnte er, som med de øvrige demokratiske institutioner, kun lige begyndt. Systemet er endnu ikke velfungerende, og der mangler alt fra fængsler, retslokaler og kvalificerede dommere til jurister. Rent praktisk er store dele af retssystemet ikke aktiveret, og den mest effektive implementering overvejes f.eks. vha. mobile rets-faciliteter.

Retssystemet er inddelt i det statslige retssystem og den traditionelle sædvaneret.

(145) [www.gov.uk/ 22.03.2013: <http://www.gov.uk/government/news/troika-welcomes-agreements-between-sudan-and-south-sudan>, \[www.sudantribune.com/index.php\]\(http://www.sudantribune.com/index.php\) 02.05.2015: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article54800>](http://www.gov.uk/government/news/troika-welcomes-agreements-between-sudan-and-south-sudan)

(146) Wax 26.12.2011: The Washington Post http://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/south-sudans-entrance-on-world-stage-includes-setting-up-washington-embassy/2011/12/15/gIQAQHHzQJP_story.html

(147) Caulderwood 26.06.2015: International Business Times <http://www.ibtimes.com/china-send-un-troops-south-sudan-denies-deployment-related-oil-investment-1695197>

7.9.1. Det statslige retssystem

De statslige institutioner tager sig af ca. 10 % af de juridiske søgsmål i Sydsudan. Systemet består af fire lag: 1) *Underretterne* er den første retslige instans til håndtering af retssager. Her er maksimalt mulighed for idømmelse af en straf på 5.000 sydsudanske pund eller en fængselsstraf på 7 år. I visse tilfælde kan sager henvises til den traditionelle sædvaneret. 2) *Landsretten* er en appelret for underretterne, og der er en af disse i hver af de 10 stater. I denne instans er der mulighed for anvendelse af dødsstraf ved hængning. 3) *Appelretten* er en landsdækkende retsinstans, som håndterer appeller fra staternes landsretter. 4) *Højesteretten* er det øverste retslige organ i Sydsudan. Denne er placeret i Juba.¹⁴⁸

7.9.2. Det traditionelle sædvaneretssystem

Det traditionelle sædvaneretssystem er baseret på traditionelle normer og lokale moralkodekser. Dette system håndterer familiestridigheder og lignende, men er ikke bemyndiget til at dømme i kriminalsager, medmindre der er en berøringsflade med lokalsamfundets regler og etik. Der er dog en stor gråzone, inden for hvilken kriminalitet alligevel bliver dømt. Reglerne og lovene er hverken ensrettede eller definerede af en demokratisk valgt lovgivende forsamling, men i stedet baseret på en række forskellige faktorer herunder:

- *Lokale spilleregler*, som overføres mundtligt fra generation til generation i lokalsamfundene.
- *Love og regler* fra det statslige system, som er kendte for høvdingen.
- *Forhandlinger* mellem parterne.

Dette parallelle retssystem anslås at håndtere omkring 90 % af sagerne i Sydsudan. Dette skyldes først og fremmest, at de statslige retsinstanser ofte er utilgængelige for de mange mennesker, som ikke bor i større byer. Pga. dårlig infrastruktur og mangel på midler har folk ikke mulighed for at rejse langt for at afprøve deres søgsmål. Derudover eksisterer en sproglig barriere, da det statslige retssystem fungerer på engelsk, og ikke alle sydsudanere behersker dette sprog.¹⁴⁹

7.10. Militære forhold: SPLAs interne splittelse

Som tidligere nævnt blev SPLA i borgerkrigens tidlige stadie splittet i to fløje, hvor de Salva Kiir-loyale slog sig sammen med den tidligere nævnte præsidentielle styrke og bekæmpede det voksende antal Riek Machars-loyale, der nu går under navnet SPLA/iO.¹⁵⁰

På længere sigt har SPLA og SPLA/iO udfordringer med at integrere alle deres enheder i strømlinede strukturer. Tidligere bestod organisationen af en fragmenteret og forskelligartet mosaikstruktur. Dette var en naturlig følge af den tidligere status som oprørshær, som førte guerillakrig via små og decentraliserede styrker. Ud over kampen mod den fælles fjende førte mange af disse små styrker krig indbyrdes. Der er derfor et behov for intern forsoning i styrkerne.

7.11. Militær kapacitet og udfordringer

SPLA har militære kapaciteter inden for infanteri og landbaserede støtteenheder. SPLA tæller omkring 140.000 mand fordelt på 10 divisioner. Det er indtrykket, at disse typisk arbejder i enheder bestående af

(148) Mertenskoetter & Luak 2012: 4-5

(149) Mertenskoetter & Luak 2012: 4-5

(150) Kelly updated 01.06.2015: <https://medium.com/war-is-boring/the-bloodiest-conflict-no-one-is-talking-about-39e0d4d48912>

150-200 mand. Hovedkvarteret ligger i Juba sammen med størstedelen af landets øvrige administration. Soldaterne er udstyret med et udpluk af lette våben inkl. AK-47, RPK, PKM-maskingeværer, RPG-7 anti-tank våben og 60 mm morterer. Siden 2014 er SPLA blevet støttet af styrker fra Uganda, herunder helikoptere og jagerfly. SPLA har desuden et ubestemt antal kampvogne, nogle af hvilke SPLA/iO overtog, da borgerkrigen brød ud i december 2013. Foruden den præsidentielle styrke, som skulle være veltrænet og godt udstyret, er styrkerne på begge sider meget udfordret på flere områder, hvoraf de mest alvorlige er *mobilitet, kommunikation, logistik/ finansiering, træning og udrustning*.¹⁵¹

Mobilitetsproblemerne afspejles i den ringe vedligeholdelse af køretøjer. I 2010 blev det anslået, at omkring 40 % af flåden af Ural-lastbiler og Toyota Land Cruisers havde akut behov for vedligeholdelse.

Kommunikationsproblemerne kan tilskrives, at styrkerne ikke i tilstrækkeligt omfang har radioer og satellittelefoner. Dette medfører, at der sommetider ikke reageres rettidigt når der opstår voldelige sammenstød inden for troppernes ansvarsområder.

Logistik- og finansieringsproblemerne gør sig gældende på mange niveauer, men det mest alarmerende har været problemer med distribution af løn og fødevarer til styrkerne. I et tilfælde opstod der oprør blandt elementer af de 3. og 5. divisioner, som truede med at gå ind i byen Wau i den sydlige del af landet, medmindre der blev tildelt midler med ordre fra præsidenten. Konflikten løstes fredeligt, før tropperne nåede til byen, og blodsudgydelser blev derfor undgået.¹⁵²

Trænings- og udrustningsproblemerne kan tilskrives mangel på instruktører og økonomiske midler. Tilstanden af specielt håndvåben er meget ringe, og ofte ses hjemmelavede reparationer som f.eks. kolber lavet af armeringsstål. Desuden udgør den ringe kendskab til betjening af våben en stor risiko, og vådeskudsskader bliver hyppigt behandlet i de lokale klinikker.

7.12. Sikkerhedssituation

De første par år var vanskelige for Sydsudan, og der står fortsat betydelige udfordringer i vejen for succesfuld statsdannelse. Der var tegn på, at SPLM's status som det eneste væsentlige parti kunne blive forandret. De første år var således mærket af ministerrokader og interne stridigheder. Denne proces var en indikator på den følgende borgerkrig, hvor etniske grupper kæmper om magtfordelingen.

Borgerkrigen er kompliceret af de mange små væbnede grupperinger, som er at finde rundt omkring i de tyndt befolkede egne af Sydsudan. De forskellige grupper udgør en sikkerhedsrisiko for danske soldater i området. Situationen gøres endnu mere kaotisk af det før omtalte ringe kommunikationsudstyr, den dårlige logistik og manglen på mobilitet blandt de sikkerhedsstyrker, som findes.

Blandt udtalelser om sikkerhedssituationen fra eksterne aktører er FN's Sikkerhedsråd, der beskylder Sydsudans ledere for at fremvirke en menneskeskabt, politisk og humanitær katastrofe. FN's menneskerettighedskommissær Zeid Ra'ad Al Hussein har udtalt, at Sydsudans civile står overfor en forfærdelig

(151) Rands 2010: 23-24, Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(152) Rands 2010: 25

situation med målrettede drab og plyndringer, og at befolkningen lever med en strøm af våben og med rekrutteringer af krigere, som ofte er børn.¹⁵³

Billedet ved siden af er fra den britiske regering, der fraråder al rejseaktivitet i Sydsudan som indikeret af de røde felter på kortet¹⁵⁴

7.13. Internt fordrevne og flygtningelejre

Siden borgerkrigen brød ud i 2013, er over to millioner sydsudanere blevet fordrevet, heriblandt estimeres det, at en halv million borgere er flygtet til andre lande, mens halvanden million sydsudanesere kan betegnes som internt fordrevne. Disse er delvis flygtet til de ni FN-baser i landet eller har forsøgt at danne egne sikkerhedszoner rundt omkring i landet. Indtil nu har kun få fundet tilbage til deres hjem. Adgangen til internt fordrevne har generelt været hæmmet af den kritiske sikkerhedssituation, samt logiske udfordringer.¹⁵⁵

I samarbejde med andre humanitære organisationer driver FN store lejre, hvor mange flygtninge og fordrevne opholder sig. Foruden sydsudanesiske flygtninge er der omtrent en kvart million flygtninge fra nabolandene. Lejrene er meget udfordret af mangel på fødevarer, medicin og andre væsentlige varer.

¹⁵⁶ I 2014 skrev et nyhedsbureau, at i bare en FN-lejr dør omtrent fire børn under fem år om dagen.¹⁵⁷ Desuden er sikkerhedsforholdene i lejrene kritiske på grund af de mange voldelige grupperinger i landet. Dette gælder også sikkerhedssituationen for det humanitære personel. Seks personer fra det humanitære personel blev således dræbt i en flygtningelejr i Maban County i august 2014.¹⁵⁸

(153) Straziuso 15.12.2014: Las Vegas Sun <http://m.lasvegassun.com/news/2014/dec/15/tens-thousands-dead-south-sudan-conflict-un/>

(154) www.gov.uk/ updated 26.06.2015: <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/south-sudan>

(155) www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home updated 2015: <http://www.unhcr.org/pages/4e43cb466.html> , billeder fra tidligere udsendte, jf. samtaler med soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(156) Ibid

(157) Foltyn S, Aljazeera, Rainy season worsens South Sudan crisis, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/07/rainy-season-worsens-south-sudan-crisis-201471211626270952.html>

(158) <http://www.state.gov/>, <http://www.state.gov/secretary/remarks/2014/08/230336.htm>

7.14. Børnesoldater

Vold og overgreb på børns frihed er et generelt problem i Sydsudan. I 2014 anslås det, at mere end 600 børn blev dræbt, mere end 200 blev lemlæstet og omkring 22.000 blev adskilt fra deres forældre.¹⁵⁹ En stor del af de børn, som adskilles fra deres forældre, formodes at ende som børnesoldater. Sydsudan har en lang historie med brugen af børnesoldater, men rekrutteringen er tiltaget, efter at krigen brød ud i 2013. UNICEF estimerer, at omkring 12.000 børnesoldater i alderen mellem 11 og 17 år er blevet rekrutteret i 2014. Både Salva Kiirs dinka-tilhængere og Riek Machars nuer-tilhængere beskyldes for at bruge børnesoldater. Børnene rekrutteres typisk ved kidnapning. I februar 2015 blev 89 drenge og seks lærere kidnappet, da de sad til eksamen på deres skole i det nordlige Sydsudan.¹⁶⁰ FN arbejder på at demilitarisere børn, og der er planer om at returnere 3.000 af disse til deres hjem. I januar blev de første 280 overgivet til UNICEF.¹⁶¹ Samtidig har tidligere udsendte observeret, at børn og unge også rekrutteres fra FN-lejre uden indgriben fra hverken FN eller lokale myndigheder.¹⁶²

7.15. Sammenfatning

Den politiske dimension har behandlet de officielle og uofficielle magtstrukturer i Sydsudan. Dimensionen vidner om, at Sydsudan er en ung stat, som er præget af relativt umodne institutioner og som yderligere er destabiliseret af borgerkrigen, der startede i 2013. Derfor spiller uofficielle lokale magtstrukturer og retssystemer en fortsat stor rolle. Disse finder opbakning i befolkningen, som ikke altid synes at kunne få adgang til de officielle institutioner. Desuden hersker en generel mangel af tiltro til – eller forståelse for – en central regering.¹⁶³

Sydsudans politiske system er præget af et stort dominerende parti, som har været hæmmet af interne stridigheder siden landets uafhængighed. Især de etniske forskelle har gjort sig bemærket. Men det er vigtigt at forstå, at systemets udfordringer er komplekse, og at de ikke kan reduceres til at handle om de dominerende gruppers etnicitet.

Retssystemet er delt op i to parallelle systemer, henholdsvis et traditionelt system, der anvender en række traditionelt funderede sædvaneretter, og et statsligt system, som benytter en række love og regler, der er blevet defineret af landets lovgivende forsamling. Særligt sidstnævnte er præget af mangel på faciliteter og uddannet arbejdskraft. Som følge heraf tager statssystemet sig også af kun omkring 10 % af retssagerne, mens det traditionelle system står for at håndtere de resterende 90 %. Deraf kan udledes, at det statslige system endnu ikke har fundet sit fodfæste i befolkningen.

Foruden borgerkrigen står Sydsudan overfor en række indenrigspolitiske og udenrigspolitiske udfordringer. På den indenrigspolitiske side gælder det især korruption, nepotisme og tribalisme, store mangler på fungerende infrastruktur, mangel på fødevarer sikkerhed og afhængighed af svingende

(159) Kelly updated 01.06.2015: <https://medium.com/war-is-boring/the-bloodiest-conflict-no-one-is-talking-about-39e0d4d48912>

(160) www.theguardian.com/uk 25.02.2015 <http://www.theguardian.com/global-development/2015/feb/25/south-sudan-sanctions-loom-us-draft-resolution-un-security-council>
<http://www.theguardian.com/world/2015/feb/22/south-sudan-gunmen-kidnap-89-boys-village-malakal-child-soldiers>

(161) www.theguardian.com/uk 27.01.2015: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/27/south-sudan-child-soldiers-released-deal-government-and-rebels>

(162) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(163) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

olieindtægter. På den udenrigspolitiske side handler det især om det ustabile forhold til Sudan, det mistillidsprægede forhold til FN samt svingende forhold til andre store udenrigspolitiske aktører.

FN har siden 2011 haft en mission i Sydsudan under navnet UNMISS. Denne har desværre store udfordringer i form af mistro mellem FN og regeringen, herunder hæren. Desuden driver FN store flygtningelejre og yder humanitær assistance i landet. FN tager sig blandt andet af det store antal af internt fordrevne i landet.

Mange og store problemer truer med at undergrave Sydsudans unge statsprojekt. Blandt de mest presserende problemer er borgerkrigen, som på adskillig vis forværrer muligheden for udvikling af velfungerende statslige institutioner.

Hæren (SPLA) mangler teknologisk kapacitet både i form af våben og kommunikation. Dette besværliggør kontrollen med de mange væbnede grupper og deres adfærd. Samtidig er SPLA præget af intern splittelse, og der er et stort behov for intern forsoning, hvis SPLA skal udgøre en effektiv og kontrolleret hær. Visse enheder skifter løbende parti i konflikten. Motivationen for dette er ofte løfter om indflydelse i lokalområder, udtalt selvstyre og økonomiske fordele.

Sikkerhedssituationen forstærker problemerne over hele den politiske dimension. Sikkerhedssituationens kompleksitet udgør en risiko for udsendte soldater, da grupperinger og tilstedeværelse af voldelige grupper kan være vanskelig at gennemskue. Et relateret problem er de store hvervninger af børnesoldater. 12.000 børnesoldater i alderen mellem 11 og 17 år er blevet rekrutteret i 2014. Der er dog opmærksomhed på problemet og især FN arbejder på at demilitarisere børn.

8. Tro og symboler

8.1. Introduktion

Alle kulturelle grupper har et fælles sæt overbevisninger eller en fælles tro, som forener de individuelle medlemmer. Tro og symboler har indflydelse på, hvordan mennesker forstår verden, og på hvordan individer i en kulturel gruppe interagerer med hinanden. Tro- og symboldimensionen behandler et samfunds religiøse og historiske forestillinger, dets fortællinger og overbevisninger, tabuiserede forhold, normer og symboler. Det drejer sig ikke blot om faktuelle forhold, men også om hvordan befolkningen gør brug af disse forestillinger. Eksempelvis om hvordan bestemte befolkningsgrupper anvender historiske fortællinger og overleveringer til at begrunde deres egen opfattelse af konfliktfladerne i samfundet. Historiske begivenheder og deres symboler bruges således i hverdagen til at forklare og retfærdiggøre moderne politiske, religiøse og kulturelle overbevisninger og også til at forherlige – henholdsvis fornede – enkeltpersoner, grupper eller bestemte handlinger. Fortællinger og symboler afslører ligeledes, hvilken adfærd samfundet anser for god eller dårlig. Med andre ord former historiske begivenheder, symboler og lignende den kultur, de anvendes i, samtidig med at kulturen selv formes af samme historie og symboler. De samme faktuelle historiske forhold tolkes derfor ofte vidt forskelligt. De forskellige befolkningsgruppers udlægning fortæller ikke sjældent væsentligt mere om gruppen selv, end om hvad der rent faktisk fandt sted, historisk og faktuel. Dertil kommer, at det samme symbol eller den samme historie ofte tillægges meget forskellig betydning, alt efter i hvilken sammenhæng de anvendes.

Symboler bruges desuden til at markere statusforhold. Tænk på militærets rangordner og medaljer. Begge markerer en position i et bestemt socialt hierarki. Ofte er det ikke umiddelbart forståeligt, hvilke objekter som har symbolsk værdi. Viden om tro og symboler i et samfund sætter den udsendte i stand til at identificere fysiske symboler og deres betydning, herunder symboler som adskiller individer i et samfund.

Dimensionen beskriver også hvilke forestillinger om ret og uret, der gør sig gældende i et givet område. Religion, skikke og ritualer reflekterer en kulturel gruppes værdier, og afspejler det samfund og den identitet, individet er en del af. Alle kulturelle grupper har skrevne og uskrevne regler om, hvad der er acceptabel eller uacceptabel adfærd. Viden om dette sætter den udsendte i stand til at tage de rette forholdsregler i forhold til at udvise respekt og forståelse for lokalbefolkningen. Viden om dimensionen er også central, når der kræves samarbejde med lokalbefolkningen, da manglende forståelse kan føre til konflikter og misforståelser. Eksempelvis bør den udsendte være opmærksom på helligdage og ritualer og skikke, som er forbundet med religiøse retninger i befolkningen.

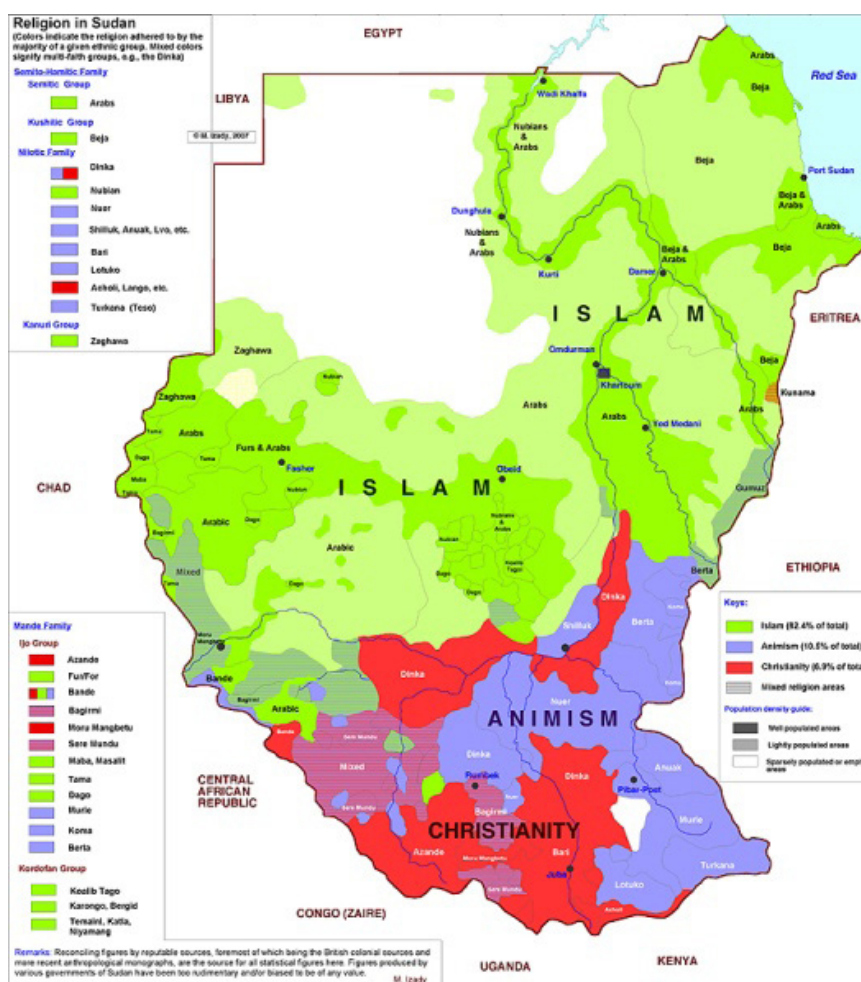
Viden om hvilke grupper i et område, der anvender hvilke symboler, og hvorfor de gør det, er således essentiel for at forstå de forskellige befolkningsgruppers handlinger. Og man bør i høj grad være opmærksom på, at fortællinger og symboler – idet de anvendes til at begrunde og forsvare nutidige begivenheder og politiske holdninger – er alt andet end monolitisk entydige. Tværtimod er deres betydning under konstant forandring og kan hele tiden få tillagt ny mening.

8.2. Trosretninger i Sydsudan

Der er overordnet tre trosretninger i Sydsudan. Disse er naturreligion, Kristendom og Islam. I en opgørelse fra 2010 er 60 % tilhængere af Kristendommen, 32,9 % er tilhængere af naturreligion og 6,2 %

er tilhængere af Islam.¹⁶⁴ Forskellige kilder er dog meget uenige, og ifølge visse kilder er op mod 85 % af befolkningen tilhængere af diverse former for animisme og naturreligioner.¹⁶⁵ Der er også stammer, hvor religionerne er blevet mikset sammen således, at der stadigvæk er elementer af den oprindelige naturtro. Troen på én suveræn gud gør, at stammerne i Sydsudan er kompatible med monoteistiske religioner. Derfor er det udbredt at naturreligionerne kombineres med Kristendom eller Islam.

Billedet viser fordelingen af religion i både Sudan og Sydsudan. Der er dog flere steder, hvor Kristendommen menes at have bredt sig eller blandet sig med naturreligionen (de blå områder).¹⁶⁶

(164) www.pewresearch.org/ 18.12.2012: <http://www.pewforum.org/2012/12/18/table-religious-composition-by-country-in-percentages/>

(165) www.bbc.com/ 15.06.2011: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14019208>, www.pewresearch.org/ 18.12.2012: <http://features.pewforum.org/grl/population-percentage.php>, www.southsudanembassydc.org/index.asp: <http://www.southsudanembassydc.org/inner.asp?z=5D58#sthash.7SDqS2eK.dpbs>

(166) <http://lewishistoricalandsociety.com/wiki2011/> 11.05.2013; http://lewishistoricalandsociety.com/wiki2011/tiki-read_article.php?articleId=120

8.3. Kort introduktion til Kristendommen

Kristendommen blev stiftet af Jesus Kristus for ca. 2.000 år siden. Jesus var jøde i det nuværende Israel, og de første kristne var jøder, som siden blev døbt og konverterede til Kristendommen. Kort efter Jesus tid spredte troen sig ud over hele verden til mange forskellige sprog og etniciteter. I dag er der over 2 milliarder kristne i verden.¹⁶⁷

Kristus er det navn, som de første kristne gav Jesus. Navnet betegner den forventede frelser i jødedommen. Ifølge evangelierne levede Jesus de tre første årtier efter år nul. Det var kun i de sidste år, at han aktivt spredte sit budskab. Jesus vandrede rundt og forkyndte sin lære samt ydede hjælp til folk. Det var mest småfolk, de mindre velstillede og syge, som han befandt sig blandt. I et af de sidste år lod Jesus sig døbe, noget som siden er blevet en central rituel del af Kristendommen.¹⁶⁸ Kort efter at Jesus var begyndt at sprede sit budskab, blev han arresteret af det jødiske præsteskab og siden korsfæstet af den romerske besættelsesmagt. Ifølge historien var der imidlertid allerede opstået en overbevisning om, at Gud, som havde skabt verden og valgt det jødiske folk, nu havde vist sig i Jesus. Kristne fik et endegyldigt bevis på dette, da Jesus genopstod efter sin død.¹⁶⁹

Jesus havde bragt den guddommelige kraft ned på jorden, og efter at han havde forladt sit fysiske legeme, videregav han denne kraft til de kristne. Kraften er bundet i en treenighed, som i de kristnes skrift kaldes Helligånden. Treenigheden beskrives ved, at Gud er ét væsen og tre personer. De tre personer er Faderen, Sønnen og Helligånden.¹⁷⁰

8.3.1. Biblen

Biblen, som er de kristnes skrift, består af to dele, Det gamle Testamente og Det nye Testamente. Det gamle Testamente er den bog, som også jøderne følger. Det nye Testamente er sammensat af de skrifter, som kom efter Jesus. De første fire skrifter heri kaldes evangelierne, og de anses for at være skrevet af fire af Jesus tolv disciple. De fire evangelier er således navngivet efter de fire disciple: Matthæus, Markus, Lukas og Johannes.

8.3.2. De ti bud

De ti Bud blev givet til jøderne omkring 1.000 år før Jesus fødsel. De findes i Det gamle Testamente og udgør stadig en central del af Kristendommen og forståelsen af denne. De ti Bud lyder som følger:¹⁷¹

- 1) Du må ikke have andre guder end mig.
- 2) Du må ikke misbruge Herren din Guds navn.
- 3) Du skal holde hviledagen hellig.
- 4) Du skal ære din far og din mor.
- 5) Du må ikke slå ihjel.
- 6) Du må ikke bryde ægteskabet.
- 7) Du må ikke stjæle.

(167) www.allaboutreligion.org/: <http://www.allaboutreligion.org/history-of-christianity.htm>

(168) [www.snl.no/](https://snl.no/): <https://snl.no/Jesus>

(169) Nørholm 02.11.2005: www.kristendom.dk/indf%C3%B8ring/ti-vigtigste-ting-om-kristendommen

(170) Ibid

(171) [www.kristendom.dk/19.01.2006:](http://www.kristendom.dk/19.01.2006/) <http://www.kristendom.dk/kristne-grundtekster/de-ti-bud>

- 8) Du må ikke sige falsk vidnesbyrd imod din næste.
- 9) Du må ikke begære din næstes hus.
- 10) Du må ikke begære din næstes hustru, folk eller fæ eller noget, der hører din næste til.

8.3.3. Kirken, gudstjeneste og dåb

I løbet af de første århundreder etablerede de kristne kirker. Disse blev et sted, hvor man kunne samles, og som kendetegnede det kristne fælleskab. Der udviklede sig hurtigt et system af præster og biskopper.¹⁷² Det er typisk præsten, der står for gudstjenesten. Gudstjenesten afholdes om søndagen, som er den ugentlige helligdag for kristne. Her læser præsten op fra biblen, man beder og synger salmer, lidt afhængig af hvilken retning indenfor Kristendommen, man tilhører.

Kirken er omdrejningspunkt for en række ritualer, herunder dåben, hvor man indføres i Kristendommen, konfirmationen, hvor troen på Kristendommen bekræftes, og vielsen i forbindelse med giftemål. Især dåben har haft en historisk central plads, blandt andet fordi Jesus selv lod sig døbe. I tidligere tider blev man døbt voksen. Her skulle man lade sig genføde ved den levende dåb, og man skulle forsage djævelen. I dag døbes man som barn, og de voksne forsager djævelen på ens vegne. Ved forsagelsen siger man fra overfor alt ondt. I forlængelse af dette siger man trosbekendelsen, som er en fælles udtryk for den kristne tro og som anvendes i flere sammenhæng i forbindelse med gudstjenesten.¹⁷³ Ved dåben bliver barnet en del af kirken og siger ja til forsagelsen, troen på Gud og troen på Jesus.¹⁷⁴

8.3.4. Retninger indenfor Kristendommen

Katolicismen, den romersk-katolske kirke: Grundlaget for den katolske tro er biblen og traditionen. Biblen forstås som Det gamle og Det nye Testamente. Modsat den protestantiske kirke har man medregnet en række skrifter i Det gamle Testamente, kaldet Apokryfer. Tradition forstås som det levende trosliv. Traditionen konkretiserer, hvordan livet som kristen skal leves. Traditionen består blandt andet af trosbekendelser, kirkens lære, gudstjenesten, fromhedsformer og forbilleder i form af helgener og sakramenterne. Der findes syv sakramenter. Disse er: Dåb, eukaristien (nadver), bod, firmelse (svarende til konfirmation), ægtevielse, præstevielse og sygesalvelse.

Den katolske tro er hierarkisk inddelt. Øverst og tættest Gud sidder Paven. Når Paven udtaler sig om trosspørgsmål, er det autoritativt. Paven bistås af kurien, som er en administration med kongregationer, der fungerer som en slags ministerier. Desuden findes der en række råd, kommissioner og kirkelige domstole, som arbejder med disciplinære og moralske spørgsmål. Paven og administrationen hører til i Vatikanstaten, som er en suveræn bystat, der ligger i Rom i Italien.¹⁷⁵

Protestantismen: Protestantismen er en fællesbetegnelse for den lutherske, den calvinske og den anglikanske kirkelige gruppe. Protestantismen kom frem i 1500-tallet. Den mest kendte leder af bevægelsen er munken Martin Luther (1483-1546). I Lutherdommen er troen det centrale, og troen er direkte

(172) Nørholm 02.11.2005: www.kristendom.dk/indf%C3%B8ring/ti-vigtigste-ting-om-kristendommen

(173) www.folkekirken.dk/om-troen/trosbekendelse

(174) www.folkekirken.dk/livets-begivenheder/daab/hvad-betyder-daaben

(175) Jensen 02.11.2015: www.kristendom.dk/kirkeretninger/den-katolske-kirke

nedkommen fra Gud.¹⁷⁶ Hvor Paven har autoriteten i katolicismen, har protestantismen et princip om, at sandheden kun kan findes i skrifterne. Alle må derfor rådføre sig med biblen og sin egen samvittighed for at forstå, hvad Jesus sagde. Der findes derfor ingen Pave og ingen større administration i protestantismen. Dette medfører, at protestantismen også den mest mangfoldige og mest splittede del af kristenheden. Da der ingen jordlig autoritet er, og da alle skal rådføre sig selv med biblen, er det svært at opnå syndsforladelse. Mennesket er altså mere syndigt i protestantismen. På lignende vis findes der kun to sakramenter, dåb og nadver, da det kun er disse to, der er direkte forbundet til Jesus og ikke til en andens autoritative fortolkning af kristen levevis.¹⁷⁷

Pinsebevægelsen: Pinsebevægelsen er grundlagt i USA og er en radikal, spiritual protestantisme, den bliver også nogle gange beskrevet som en ekstatisk protestantisk vækkelsesbevægelse. I Pinsebevægelsen er åndsdaab og helliggørelse udgangspunktet for et godt kristent liv. Blandt praksis i Pinsebevægelsen er tungetale, helbredelse ved bøn, håndspåbyggelse samt voksendaab.¹⁷⁸ Pinsebevægelsen har ingen overordnet leder. Hvert trossamfund er uafhængigt og ledes af en forsamling af de ældste. Præstedannelse tillægges ingen særlig værdi, da det er det spirituelle, der gælder. Pinsebevægelsen har i 1900-tallet drevet udstrakt missionsvirksomhed især i Afrika. I den forbindelse har kirken desuden etableret et stort socialt og humanitært engagement. Kirken har på verdensplan haft stor fremgang i den anden halvdel af 1900-tallet.¹⁷⁹ Det anslås at Pinsebevægelsen har omkring 250 millioner medlemmer.¹⁸⁰

Syvendedags Adventist Kirken: Ligesom Pinsebevægelsen er Syvendedags Adventist Kirken startet i USA, hvorfra den siden har bredt sig. Syvendagsadventisterne venter stadig på Jesus genkomst. Kirken er en form for vækkelsesbølge inspireret af den nært forestående genkomst. Lørdag er kirkens helligdag, og dagen går med at bede og med hjælpeaktiviteter. Gennem 1900-tallet udviklede kirken sig støt, og missionsarbejdet blev udbredt til også at inkludere udlandet. I dag har kirken over 16 millioner medlemmer i over 200 lande i verden. Kirken har ligesom Pinsebevægelsen en veludviklet humanitær organisation.¹⁸¹

8.4. Kristendom i Sydsudan

Tidligt i 1900-tallet bredte katolske missionærer sig i det sydlige Sudan, som dengang var en del af Sudan og under britisk kontrol. Efterhånden som missionærerne fandt fodfæste, begyndte man transportere humanitær hjælp til befolkningen. Man sørgede for medicin, og man byggede et hospital i nuer-området. Samtidig faciliterede missionærerne dåben i det sydlige Sudan. I den tid kom også protestantiske bevægelser til. Nogle af disse var inviteret af den britiske regering til at sørge for medicin og lignende. Blandt dinkaerne foregik den kristne udbredelse langsommere end hos nuerne. Først i 60'erne så man store grupper af dinkaer konvertere til Kristendommen.¹⁸²

(176) [www.denstoredanske.dk: http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Religion_og_mystik/Reformationen_og_lutherske_kirke/protestantisme](http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Religion_og_mystik/Reformationen_og_lutherske_kirke/protestantisme)

(177) Ibid

(178) Grue 2010: iBureauet/Dagbladet Information <http://www.faktalink.dk/titelliste/pins/pinsudbr>

(179) [www.religion.dk: http://www.religion.dk/leksikon/pinsebev%C3%A6gelsen](http://www.religion.dk/leksikon/pinsebev%C3%A6gelsen), [www.denstoredanske.dk: http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Religion_og_mystik/Reformationen_og_lutherske_kirke/protestantisme](http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Religion_og_mystik/Reformationen_og_lutherske_kirke/protestantisme)

(180) [www.bbc.co.uk/ 02.07.2009: http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/subdivisions/pentecostal_1.shtml](http://www.bbc.co.uk/02.07.2009: http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/subdivisions/pentecostal_1.shtml)

(181) [www.kristendom.dk 07.05.2013: http://www.kristendom.dk/indf%C3%B8ring/150-%C3%A5r-med-syvendedags-adventistkirken](http://www.kristendom.dk/07.05.2013: http://www.kristendom.dk/indf%C3%B8ring/150-%C3%A5r-med-syvendedags-adventistkirken)

(182) Wheeler: [www.dacb.org/ http://www.dacb.org/history/christianity%20in%20sudan.html](http://www.dacb.org/history/christianity%20in%20sudan.html)

Efter uafhængigheden fra England i 1950'erne opstod forfølgelser af kristne i det sydlige Sudan, og flere måtte flygte over grænsen til Uganda. Alligevel voksede kirken fortsat.¹⁸³ Der er i dag en række veletablerede kristne kirker. For eksempel er der blandt nuerne omkring 200 lokale kristne menigheder.¹⁸⁴ Men de fleste kirker i Sydsudan er primitive og har til huse i gamle nedslidte bygninger, under åben himmel eller i gamle stalde.¹⁸⁵ Mange forhold i de sydsudanesiske stammers kultur er dog ikke direkte sammenlignelige med moderne Kristendom, heriblandt koncepterne om klaner, forlænget familie og indvielsesritualer.¹⁸⁶ Derfor er der også et blandet indtryk af interessen for Kristendommen i landet. En tidligere udsendt skriver, at han overværede et besøg fra to katolske biskopper i byen Pibor. Disse ville velsigne befolkningen, men det havde hverken indbyggerne eller bystyret lyst til at deltage i, og det endte med, at biskopperne forlod området efter kort tid. Ligeledes er Kristendommen ikke særligt synlig i Sydsudan. Symboler og lignende kommer mest af alt til udtryk i gudstjenesten og fejringen af specifikke begivenheder.¹⁸⁷ Det mest sandsynlige er, at Kristendommen og traditioner eller naturreligion smelter sammen som en ny-moderne form for Kristendom, selvom der ifølge nogle kilder er tale om forekomster af komplette konverteringer, inklusiv omlægning til europæisk tøjstil og kulturelle mønstre.¹⁸⁸

Blandt kristne trends ser man, at bevægelser såsom Pinsebevægelsen og Syvendedagsadventisterne er meget fremvoksende. I regeringen er især de kristne dinkaer velrepræsenteret.

8.5. Animisme og naturreligioner

De fleste stammer i Sydsudan orienterer sig mod ånderne i naturen. For eksempel tror de på at deres kvæg kan være besat af en forfaders ånd. Disse naturreligioner kan være meget forskellige, men der findes fællesnævner. For det første er det en udbredt fælles opfattelse af, at der er én dominerende gud. Denne kan have forskellige navne afhængig af etnicitet og stamme. Hos dinkaerne hedder guden således "Nhialac", hos nuerne "Kwoth" og hos Azande-folket "Mboli".¹⁸⁹ En anden fællesnævner er troen på, at afdøde forfædres ånder spiller en rolle i dagligdagen og er i stand til at påvirke de levende mennesker.

Hos Ma'adi-stammen tilskrives alle uheld tilstedeværelsen af ånder. En "ojjo" bruges til at finde frem til den mere specifikke årsag via kommunikation med en vred forfædreånd. Der er tilsvarende en stærk tro på hekseri og trolddom, og visse stammer har derfor udpeget deciderede orakler eller heksedoktorer, som bruges til at identificere årsagerne bagved mystiske hændelser eller uheld såsom udeblivende regnvejr (læs mere i afsnit 6 om "Den sociale dimension").

Visse spirituelle aktiviteter er forskellige fra pastoral til landdyrkende stammer (læs mere i afsnit 6 om "Den sociale dimension"). For de pastorale stammer hænger de spirituelle aktiviteter stærkt sammen med dyrene, og dyreofringer er derfor normale. Blandt nuerne er der sågar en tro på, at forfædrenes

(183) Ibid

(184) Jenkins: [www.orvillejenkins.com/ http://www.orvillejenkins.com/profiles/nuer.html](http://www.orvillejenkins.com/profiles/nuer.html)

(185) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(186) www.gurtong.net/: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

(187) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(188) www.gurtong.net/: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/DinkaJieng/tabid/189/Default.aspx>

(189) Jenkins: [www.orvillejenkins.com/ http://www.orvillejenkins.com/profiles/nuer.html](http://www.orvillejenkins.com/profiles/nuer.html)<http://www.orvillejenkins.com/profiles/dinka.html>

ånder kan bosætte sig i et af kvægene. Forfaderen kan derefter kontaktes ved at gnide kvægets ryg i aske eller gennem ofring.

8.6. Islam i Sydsudan

Nogle stammer, svarende til omkring 6 % af befolkningen, har konverteret til Islam. Disse er typisk bosat i de nordlige egne grænsende op til Sudan. Mange har omlagt livsstil, klædedragt m.v. for at matche de arabiske jallabiaer. Sydsudanesiske muslimer tog godt imod løsrivelsen fra Sudan.¹⁹⁰

8.7. Tabuiserede områder

De mange forskellige lokale trossystemer gør det umuligt at sige noget generelt om de mange tabubelagte områder på tværs af den sydsudanesiske befolkning. Et par bud på brede tabuer kunne være omskæring af kvinder samt "scarification", som er en form for ekstrem kropsudsmykning. I mange stammers optagelsesceremoni indgår scarification som en fast del af ritualen. Den unge kvinde eller mand bliver dekoreret med snitsår i mønstre og rigt udsmykkede figurer. Denne blodige proces resulterer, i at kroppen danner ar i sårene og fungerer dermed som en form for naturlig kropstatovering.¹⁹¹ Det har været til stor ulempe for folk under udrensninger i forbindelse med de forskellige krige, fordi de synlige markeringer i ansigtet gør det vanskeligt at skjule sig i mængden.¹⁹²

Af andre specielle traditioner er f.eks. madiernes syn på tvillinger. Disse personer anses for at være mystiske væsener og får derfor tildelt særlige navne. Den førstefødte kaldes for Ejaiya ("take him to the bush") og den anden "Rabanga".

8.8. Sammenfatning

Sydsudan har overordnet tre religiøse retninger. Disse er Kristendom, naturreligion og Islam. Kristendom og Islam kombineres til tider med den naturreligionen, som hersker i det gældende stammesamfund.

Især Kristendommen er dominerende i Sydsudan. Den har været i støt vækst op igennem 1900-tallet. I dag er omkring 60 % af befolkningen tilhængere af Kristendommen. Der er tale om flere forskellige retninger indenfor Kristendommen, herunder både katolske og protestantiske; inklusiv bevægelser som Pinsebevægelsen og Syvendedags Adventist Kirken. Desuden er fortolkningen af de forskellige kristne retninger ikke fuldstændig sammenlignelig med moderne Kristendom, som vi forstår den i Danmark. Der ses en delvis sammensmeltning mellem religionen og diverse traditionelle forhold,

(190) www.thedailystar.net/09.01.2011: http://archive.thedailystar.net/newDesign/news-details.php?nid=169306

(191) Lienhardt 1961: 145

(192) Jf. samtale med (og billeder fra) tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

såsom ideen om klaner, forlænget familie og indvielsesritualer. I visse tilfælde virker befolkningen, trods Kristendommens tilstedeværelse, ikke særligt optaget heraf.

Naturreligioner repræsenterer de religiøse forhold, som har de dybeste rødder i Sydsudan. Det er meget svært at vurdere naturreligions udbredelse og indflydelse. Tal for andelen af befolkningen, som bekender sig til denne, spænder derfor fra 32 % til over 80 %. Naturreligionerne kan variere meget fra stamme til stamme, men et fællestræk blandt stammerne er at de bekender sig til kun én gud, omend denne kan have mange forskellige navne. Det er vigtigt at observere naturreligiøse forhold, da disse ofte vil kunne forklare traditioner, symboler og – for os – anderledes adfærd.

Islam optager kun en lille del af den befolkning, omkring 6 %. Vigtig er, at dette ikke virker til at være et problem. Der er ikke rapporter om store opgør mellem muslimer og kristne på trods af, at dette er forekommet før uafhængigheden.

Fortællinger, traditioner og symboler i det sydsudanske samfund er en kombination af den enkelte stammes overbevisninger, naturreligion og Kristendom eller Islam. På grund af den store diversitet blandt landets stammer kan det være svært at udtale sig generelt om diverse traditioner og symboler. Samtidig gør den udprægede fattigdom, at der er begrænsede midler til at dyrke religion.

9. Råd og vejledning til adfærd

9.1. Introduktion

Det følgende afsnit har til formål at give en kort introduktion til, hvordan man med fordel kan forholde sig til særlige forhold eller til befolkningen i Sydsudan. Da der her er tale om generelle observationer, er det altid nødvendigt selv at kontrollere, om disse retningslinjer er korrekte i det område, man befinder sig i, og at rette sin opførsel til efter de erfaringer, man gør sig lokalt. Som udgangspunkt bør man iagttage den lokale adfærd samt respektere og overholde de gældende implicite og eksplicite regler, som forefindes.

9.2. Generelle råd

9.2.1. Politik og religion

Der er umiddelbart ikke de store spændinger mellem de forskellige religioner i Sydsudan. Til gengæld bør man være opmærksom på de politiske splittelser i forbindelse med den fortsatte borgerkrig. En tidligere udsendt nævner, at man skal være mere opmærksom på forskellen mellem SPLA og SPLA/IO end mellem religion og traditioner. Vedkommende giver desuden det råd, at man kommer langt med at opføre sig normalt og vise manden respekt som samtalepartner. Endelig skal man huske, at det er velset, at gæsten bringer gaven.¹⁹³

9.2.2. Forholdet mellem kønnene

Man bør være opmærksom på samfundets kønslige opdeling, hvor mænd oftest betragtes som de dominerende familie- og stammeledere. Hos mange stammer er polygami anset for at være idealet for mænd og derfor forbundet med dyb respekt.

Man skal ydermere være opmærksom på, at mange sydsudanesere dyrker nøgenhed på regulært basis. Mange stammer anvender kun meget sparsomme beklædningsdele og disse hovedsagligt blandt kvinderne. Til gengæld går folk meget op i personligt udseende, hvor virkemidlerne bl.a. er opsætning af håret og dekorering af kroppen med maling eller "scarification" (se afsnit 8 om "Trossystem").

9.2.3. Mad og bordskik

Mad er som udgangspunkt ikke en social begivenhed, og folk spiser ikke nødvendigvis sammen. Til gengæld ses magtrelationer af hvem, der spiser først. Invitationer til personer med mindre magt om at spise med modtages ofte med skepsis.

9.2.4. Fotografering

Al fotografering kræver tilladelse fra Ministeriet for Information. I Juba håndhæves fotograferingsforbuddet, mens der er stor forskel på, hvorvidt det håndhæves i provinserne.¹⁹⁴ Håndhævelsen af fotograferingsforbuddet ses især i forbindelse med SPLA's tilstedeværelse. Flere FN udsendte har oplevet at få frataget deres kamera eller telefon og er blevet truet eller overfaldet på grund af deres optræden i forbindelse med brug af disse. Desuden kan man finde turister, der har haft dårlige oplevelser med

(193) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(194) www.gov.uk/: <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/south-sudan/local-laws-and-customs>

fotografering i Sydsudan. Disse har oplevet, at befolkningen ser negativt på fotografering og nævner desuden, at man bør huske, at video og foto i nogen grad bliver anset for at være et redskab i krig.¹⁹⁵

9.2.5. Sanitetsforhold

Hygiejnen og toiletforholdene er meget ringe i Sydsudan. I 2013 døde 10-15 % af alle børn under fem år af diarré som følge af dårlig hygiejne.¹⁹⁶ Desuden bevirker forholdene, at sydsudanesere bruger meget tid på at finde steder, der kan bruges som alternativ til de ikke eksisterende toiletter. Derfor ser man ofte folk gå rundt og lede.¹⁹⁷

9.2.6. Priser

Priserne på varer i Sydsudan er meget svingende og opfattes til tider som en opadgående raket. Nogle gange knytter priserne sig til FN's tilstedeværelse. Derfor er priserne på f.eks. hotelophold, mad og drikke meget høje i Juba. Samtidig er priserne i den nordlige del af landet også meget høje på grund af den konstante mangel på varer og forsyninger.

En tidligere udsendt fortæller, at priserne på basale produkter steg med 100 % alene i løbet af det halve år, vedkommende tilbragte i Sydsudan. Stigningerne gjaldt særligt de luksusprodukter, som de FN-ansatte efterspurgte. Samtidig går det, som tidligere nævnt, dårligt med olieeksporten, og derfor er værdien af landets valuta faldet drastisk i 2015.¹⁹⁸

9.2.7. Sprog

Stort set alle steder findes nogle, der kan tale engelsk. Alligevel kan det i nogle meget landlige egne være nødvendigt at medbringe tolke. Tolk kan findes i byerne såsom Juba, Bentiu eller Malakal.

(195) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(196) www.data.unicef.org/ updated 06.2015: <http://data.unicef.org/child-health/diarrhoeal-disease>

(197) Jf. samtale med og billeder fra tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

(198) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

9.2.8. Respekt for ældre

Som tidligere beskrevet er alder og køn afgørende for rollemønstret internt i familier og stammer (se mere i afsnit 5 om ”Den sociale dimension”). Dog kan disse alders- og kønsopfattelser ikke umiddelbart overføres fra lokal kontekst til dansk personale. Det er erfaringen at ”hvide” i et vidst omfang opfattes som én samlet ekstern gruppering.

9.2.9. Imødekommenhed

Især nuerne er kendt for at være stærkt etnisk funderet og for at have en kort lunte over for udefrakommende og anmassende kulturer. Hvis en nuer føler sig udfordret, er det ikke usædvanligt, at det afføder slagsmål og fysisk vold. I første instans tilkaldes familielederne for at berolige de stridende parter, men i særlige tilfælde tilkaldes en speciel gruppe benævnt som leopard-hud-høvdingene. Disse individer har ingen formel magt, men betragtes som autoriteter med høj moralsk og åndelig integritet.¹⁹⁹ Også Murle- og Shilluk-folk er kendt for at være opfarende og krigeriske. I nogle områder, f.eks. i Murle området omkring BOR-PIBOR i Jonglei, udgør disse en decideret trussel. En tidligere udsendt fortæller i øvrigt, at man i mange landsbyer næsten kan blive overfaldet af medlemmer fra andre landsbyer, som hellere så, at det var dem, som fik besøg.²⁰⁰

Foruden disse observationer er der intet der tyder på, at de forskellige etniske grupper ikke skulle være åbne og imødekommende overfor fremmede.

(199) Jenkins: www.orvillejenkins.com/, <http://www.orvillejenkins.com/profiles/nuer.html>

(200) Jf. samtale med tidligere udsendte soldater til Sydsudan i perioden 01.05.2015-26.06.2015

10. Litteraturliste

10.1. Bøger og artikler

Breidlid A, *A Concise History of South Sudan*, 1. udgave, 2010, Fountain Publishers, Kampala

Buzan B, *People, stat, and fear*, 2. Edition, 2007, ecpr Press

Galula D, *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*, Westport, 2006, Praeger Security International

Grüb A, *The Lotuho of the Southern Sudan* (Studien zur Kulturkunde 102), 1992, Franz Steiner Verlag, Stuttgart.

Hastrup K, *Ind I Verden – en grundbog I antropologisk metode*, 2010, Hans Reitzels Forlag, København

Holsti KJ, *The State, war, and the state of war*, 1996, Cambridge University Press

Hutchinson SE, *Nuer Dilemmas: Coping with Money, War, and the State*, 1996, University of California Press, Berkeley

Lienhardt G, *Divinity and Experience: The Religion of the Dinka*, 1961, Oxford University Press

Morrell W, *Southern Sudan – Economic Security and Independence – A Contradiction of Terms?* Vol. 8, Issue 1, februar, 2011 Journal of Security Sector Management

Natsios AS, *Sudan, South Sudan, and Darfur – What everyone needs to know*, 1. Udgave, 2012, Oxford University Press, New York

Salmoni A, Holmes-Eber P, *Operational Culture for the Warfighter – Principles and Applications*, 2. Udgave, 2011, Marine Corps University Press

Todisco C, *Real but Fragile: The Greater Pibor Administrative Area*, 2015, Small Arms Survey

10.2. Rapporter

African Development Bank Group, *South Sudan: An Infrastructure Action Plan*, 2013, African Development Bank Group

Favre R, Zappacosta M (FAO), Ah Poe C (WFP), *Special report (2011), FAO/WFP Crop and Food Security Assessment Mission to Southern Sudan*, 12. Januar, 2011, Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome

Guarcello L, Lyon S, Rosati FC, *Understanding Children's Work: "Labour market in South Sudan"*, december, 2011, UNICEF: Rome

International Labour Organisation, World Report on Child Labour: Economic vulnerability, social protection and the fight against child labour, 2013, International Labour Organisation, Geneva

Rands R, *In Need of Review: SPLA Transformation in 2006-10 and Beyond*, Small Arms Survey, 2010, Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva

Ranganathan R, Briceño-Garmendia CM, *Country report: South Sudan's Infrastructure: A Continental Perspective*, Africa Infrastructure Country Diagnostic, 2011, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank

Statistical Yearbook for Southern Sudan, Southern Sudan Centre for Census, Statistics, and Evaluation, 2010

The Oakland Institute, Understanding Land Investment Deals in Africa – Country Report: South Sudan, 2011, The Oakland Institute

UNDP South Sudan, *Annual Report 2012*, 2012, via: <http://www.ss.undp.org/content/dam/southsudan/library/Reports/UNDP-SS-Annual-Report-2012-Web.pdf>

10.3. Websites

www.aljazeera.com/ 06.06.2012: <http://www.aljazeera.com/programmes/insidestory/2012/06/20126664714931231.html> Besøgt 12.06.2015

www.allaboutreligion.org/: <http://www.allaboutreligion.org/history-of-christianity.htm> Besøgt 12.06.2015

www.bbc.com/ 30.05.2012: <http://www.bbc.com/news/world-africa-18260082> Besøgt 11.05.2015

www.bbc.uk/ 23.12.2013: <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12107760> Besøgt 11.05.2015

www.bbc.uk/ 02.07.2009: http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/subdivisions/pentecostal_1.shtml Besøgt 12.06.2015

www.bbc.com/ 10.02.2015: <http://www.bbc.com/news/world-africa-31362748> Besøgt 22.06.2015

Caulderwood 25.09.2014: International Business Times <http://www.ibtimes.com/china-send-un-troops-south-sudan-denies-deployment-related-oil-investment-1695197> Besøgt 26.05.2015

www.cia.gov/: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html#> Besøgt 11.05.2015

www.data.un.org/Default.aspx 27.10.2014: <https://data.un.org/Data.aspx?d=MDG&f=seriesRowID%3A581> Besøgt 11.05.2015

www.data.worldbank.org/: <http://data.worldbank.org/country/south-sudan> Besøgt 11.05.2015

www.denstoredanske.dk: http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Religion_og_mystik/Reformationen_og_lutherske_kirke/protestantisme

Dumo 14.02.2015: Reuters <http://www.reuters.com/article/2015/02/14/us-southsudan-unrest-election-idUSKBN0LI0CT20150214> Besøgt 11.05.2015

Elbagir 10.07.2011: CNN <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/africa/07/09/sudan.new.nation/index.html> Besøgt 11.05.2015

Embassy of the Republic of South Sudan in the Republic of South Africa: http://www.ross.org.za/business_opportunities.html Besøgt 26.05.2015

Embassy of the Republic of South Sudan in Washington DC: <http://www.southsudanembassydc.org/inner.asp?z=5D58#sthash.7SDqS2eK.g3UI7z8h.dpbs> Besøgt 11.05.2015

www.fao.org/emergencies/en/: <http://www.fao.org/emergencies/countries/detail/en/c/147627/> Besøgt 11.05.2015

www.fao.org/emergencies/en/FAO: <http://www.fao.org/emergencies/fao-in-action/stories/stories-detail/en/c/158823/> Besøgt 11.05.2015

www.folkekirken.dk: <http://www.folkekirken.dk/livets-begivenheder/daab/hvad-betyder-daaben> Besøgt 12.06.2015

www.folkekirken: <http://www.folkekirken.dk/om-troen/trosbekendelse> Besøgt 12.06.2015

Foltyn 13.07.2014: Aljazeera <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/07/rainy-season-worsens-south-sudan-crisis-201471211626270952.html> Besøgt 2015

Gettleman 04.09.2012: <http://www.nytimes.com/2012/09/04/world/africa/africas-elephants-are-being-slaughtered-in-poaching-frenzy.html> Besøgt 11.05.2015

www.globalsecurity.org/: Draft Map of Ethnic Sub-groups in southern Sudan: <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/images/south-sudan-map-ethnic-un-ocha-2004.pdf> Besøgt 11.05.2015

www.goss.org/: <http://www.goss.org/> Besøgt 11.05.201

www.gov.uk/: <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/south-sudan> Besøgt 11.05.2015

www.gov.uk/: <https://www.gov.uk/government/news/troika-welcomes-agreements-between-sudan-and-south-sudan> Besøgt 26.05.2015

Grue 2010: iBureauet/Dagbladet Information via Faktalink, et tilbud fra bibliotek og skole <http://www.faktalink.dk/titelliste/pins/pinsudbr> Besøgt 11.05.2015

www.gurtong.net/: <http://www.gurtong.net/Peoples/PeoplesProfiles/tabid/71/Default.aspx> Besøgt 11.05.2015

www.irinnews.org/ 10.06.2013: <http://www.irinnews.org/report/98204/hunger-drives-hunt-for-gold-in-south-sudan-s-east> Besøgt 11.05.2015

Jenkins: www.orvillejenkins.com <http://www.orvillejenkins.com/> Besøgt 11.05.2015

Jensen 02.11.2015: www.kristendom.dk <http://www.kristendom.dk/kirkeretninger/den-katolske-kirke>

Kelly updated 01.06.2015: www.medium.com/war-is-boring <https://medium.com/war-is-boring/the-bloodiest-conflict-no-one-is-talking-about-39e0d4d48912> Besøgt 09.06.2015

Kerry 06.08.2014: www.state.gov <http://www.state.gov/secretary/remarks/2014/08/230336.htm>

www.kristendom.dk 19.01.2006:: <http://www.kristendom.dk/kristne-grundtekster/de-ti-bud> Besøgt 12.06.2015

www.latjordream.com/: <http://latjordream.com/forum/viewtopic.php?f=2&t=156> Besøgt 11.05.2015

www.lewishistoricalsociety.com/wiki2011/ 11.05.2013: http://lewishistoricalsociety.com/wiki2011/tiki-read_article.php?articleId=120

Mertenskoetter, Luak: Hauser Global Law School Program http://www.nyulawglobal.org/globalex/South_Sudan.htm Besøgt 11.05.2015

www.nation.co.ke/-/1148/1148/-/xvvu7uz/-/index.html 09.07.2011: <http://www.nation.co.ke/news/africa/A-journalists-whirlwind-tour-with-iconic-father/-/1066/1197862/-/m4xvde/-/index.html> Besøgt 20.06.2015

www.news.yahoo.com/ 16.05.2015: <http://news.yahoo.com/south-sudan-rebels-major-assault-key-town-malakai-061801200.html> Besøgt 22.06.2015

Nørholm 02.11.2005: www.kristendom.dk <http://www.kristendom.dk/indføring/ti-vigtigste-ting-om-kristendommen> Besøgt 12.06.2015

www.nytimes.com: <http://www.nytimes.com/2015/08/27/world/africa/south-sudan-peace-deal-rebels-president.html?ref=topics&r=0> Besøgt 09.09.2015

www.osac.gov/Pages/Home.aspx: <https://www.osac.gov/Pages/ContentReportDetails.aspx?cid=12049> Besøgt 11.05.2015

<http://www.pewresearch.org/>: <http://features.pewforum.org/grl/population-percentage.php> Besøgt 11.05.2015

www.reliefweb.int/ 15.06.2012: <http://reliefweb.int/map/south-sudan-republic/republic-south-sudan-counties-15-july-2012-reference-map> Besøgt 11.05.2015

www.reliefweb.int/ 23.09.2012: <http://reliefweb.int/map/south-sudan-republic/south-sudan-reported-floods-county-2012-23-september-2012> Besøgt 11.05.2015

www.religion.dk: <http://www.religion.dk/leksikon/pinsebev%C3%A6gelsen> Besøgt 12.06.2015,
http://www.denstoredanske.dk/Sprog_religion_og_filosofi/Religion_og_mystik/Reformationen_og_lutherske_kirke/protestantisme Besøgt 17.06.2015

www.securitycouncilreport.org/index.php 30.01.2015: http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2015-02/sudansouth_sudan_1.php Besøgt 11.05.2015

www.smallarmssurveysudan.org/de/home.html 09.04.2015 <http://www.smallarmssurveysudan.org/de/facts-figures/south-sudan/conflict-of-2013-14/the-conflict-in-upper-nile.html> Besøgt 17.06.2015

www.snl.no: <https://snl.no/Jesus> Besøgt 12.06.2015

www.sudanation.wordpress.com/: <https://sudanation.wordpress.com/sudan-history/sudan-flags/> Besøgt 22.06.2015

www.sudantribune.com/ 01.12.2012: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article44686> Besøgt 11.05.2015

www.sudantribune.com/ 18.05.2015: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article55010> Besøgt 11.06.2015

www.sudantribune.com/ 02.05.2015: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article54800> Besøgt 26.05.2015

www.sudantribune.com/ 19.01.2014: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article49636> Besøgt 21.05.2015

www.talkofjuba.com/ 14.08.2014: <http://talkofjuba.com/south-sudan/235-photo-gallery-20-amazing-images-of-fast-growing-juba-city> Besøgt 10.06.2015

www.telegraph.co.uk/ 07.07.2011: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/south-sudan/8623590/South-Sudan-factfile.html> Besøgt 22.06.2015

www.theguardian.com/ 27.01.2015: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/27/south-sudan-child-soldiers-released-deal-government-and-rebels> Besøgt 11.05.2015

www.theguardian.com/ 25.02.2015: <http://www.theguardian.com/global-development/2015/feb/25/south-sudan-sanctions-loom-us-draft-resolution-un-security-council> Besøgt 11.05.2015

www.theguardian.com/ 09.09.2014: <http://www.theguardian.com/world/2014/dec/09/south-sudan-peace-talks-economy-casualty-of-war> Besøgt 11.05.2015

<http://www.utdallas.edu/>: <http://www.utdallas.edu/geosciences/remsens/Nile/index.html> Besøgt 11.05.2015

www.washingtonpost.com 15.12.2015: http://www.washingtonpost.com/world/world-digest-dec-16-2014/2014/12/15/ed2b34ac-8473-11e4-b9b7-b8632ae73d25_story.html Besøgt 09.06.2015

www.ss.undp.org/content/south_sudan/en/home.html: http://www.ss.undp.org/content/south_sudan/en/home/countryinfo.html Besøgt 11.05.2015

www.un.org/en/peacekeeping/: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/facts.shtml> Besøgt 21.05.2015

www.un.org/en/peacekeeping/: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmiss/index.shtml> Besøgt 21.05.2015

www.un.org/en/peacekeeping/: <http://treasury.un.org/operationalrates/OperationalRates.aspx> Besøgt 11.05.2015

www.usaid.gov/ 09/10.2015: <http://www.usaid.gov/news-information/frontlines/sudan-south-sudane-education/south-sudan%E2%80%99s-greenbelt> Besøgt 11.05.2015

www.usgbc.org/home: <http://www.usgbc.org/articles/little-leed-building-could-south-sudan%E2%80%99s-first-leed-certified-building> Besøgt 26.05.2015

Wax 26.12.2011: The Washington Post http://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/south-sudans-entrance-on-world-stage-includes-setting-up-washington-embassy/2011/12/15/gIQA-QHzQJP_story.html Besøgt 26.05.2015

www.weatherandclimate.com/: <http://weather-and-climate.com/average-monthly-Rainfall-Temperature-Sunshine,Juba,Sudan> Besøgt 11.05.2015

Wheeler: www.dacb.org/ <http://www.dacb.org/history/christianity%20in%20sudan.html> Besøgt 16.06.2015

www.worldbank.org/: <http://www.worldbank.org/en/country/southsudan/overview> Besøgt 11.05.2015

www.who.int/: <http://www.who.int/countries/ssd/en/> Besøgt 26.05.2015

www.worldofmaps.net/: <http://www.worldofmaps.net/en/africa/map-south-sudan/online-map-south-sudan.htm> Besøgt 26.05.2015